

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะ
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5
โรงเรียนบ้านคำ จังหวัดเชียงใหม่

นางสาววิไลวรรณ อนันตะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**The Effects of Using a Guidance Activities Package Together with Picture Media
to Develop Immediate Problem Solving Skill of Prathom Suksa IV - V
Students of Ban Tham School in Chiang Mai Province**

Miss Wilaiwun Anunta

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะ
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5
โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อและนามสกุล นางสาววิไลวรรณ อนันต์ตะ

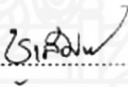
แขนงวิชา การแนะแนว

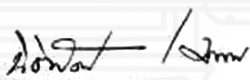
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

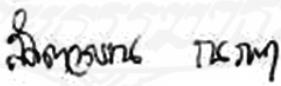
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง

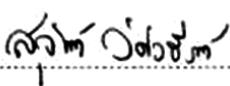
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุศรี เลิศรัตน์เดชากุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะ
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5
โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย นางสาววิไลวรรณ อนันตะ รหัสนักศึกษ 2522400254 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การแนะแนว) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง **ปีการศึกษา** 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลของการพัฒนาทักษะการ
แก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับ
สื่อรูปภาพ (2) เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุด
กิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพและกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ และ (3)
เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล
กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียน
บ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายเป็น
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อ
รูปภาพ จำนวน 17 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที และกลุ่มควบคุมได้รับโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
จำนวน 17 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เช่นเดียวกัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) ชุดกิจกรรม
แนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ (2) โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ และ (3) แบบวัดความสามารถใน
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียน
กลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 (2) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียนกลุ่มทดลอง
มีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อ
รูปภาพ เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อน
การทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว สื่อรูปภาพ ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ประถมศึกษา

Thesis title: The Effects of Using a Guidance Activities Package Together with Picture Media to Develop Immediate Problem Solving Skill of Prathom Suksa IV - V Students of Ban Tham School in Chiang Mai Province

Researcher: Miss Wilaiwun Anunta; **ID:** 2522400254; **Degree:** Master of Education (Guidance); **Thesis advisors:** (1) Dr. Nitipat Mekkhachorn, Assistant Professor; (2) Dr.Laddawan Na Ranong, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The purposes of this study were (1) to compare the effects on development of immediate problem solving skill of the experimental group students prior to and after using a guidance activities package together with picture media; (2) to compare the immediate problem solving skill of the experimental group students using a guidance activities package together with picture media with that of the control group students using a provided information program; and (3) to compare the pre-experiment immediate problem solving skill of the experimental group students with their counterpart skill during the follow-up period after the experiment.

The subjects were 30 Prathom Suksa IV – V students of Ban Tum School in Chiang Mai province in the 2011 academic year obtained by cluster sampling. After that, they were randomly assigned into an experimental group and a control group each of which comprised 15 students. The researcher trained the experimental group students with the use of a guidance activities package together with picture media for 17 periods of 50 minutes each; while the control group students were trained with a provided information program also for 17 periods of 50 minutes each. The employed research instruments were (1) a guidance activities package together with picture media; (2) a provided information program; and (3) an immediate problem solving skill assessment form, developed by the researcher, with .86 reliability coefficient. The employed statistics for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were (1) after using the guidance activities package together with picture media, immediate problem solving skill scores of the experimental group students were significantly higher than their counterpart scores before using them at the .05 level; (2) after using the guidance activities package together with picture media, immediate problem solving skill scores of the experimental group students were significantly higher than the counterpart scores of the control group students using the provided information program at the .05 level; and (3) one month after the end of the experiment, immediate problem solving skill scores of the experimental group students were significantly higher than their pre-experiment counterpart scores at the .05 level.

Keywords: Guidance activities package, Picture media, Immediate problem solving skill, Prathom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอันดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล ที่กรุณามาเป็น ประธานคณะกรรมการสอบ และได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์สงคราม เขาวนศิลป์ อาจารย์ ดร.สมชาย เดียวกุล รองศาสตราจารย์พรพิมล วรวิฑูรย์พงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภิญญา ศกุนตนาคลาภ และ อาจารย์ ดร.วิรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขและให้ ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ อบรมสั่งสอนด้วยความเมตตา ศิษย์ และให้กำลังใจศิษย์ตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สันติ จันทะแจ้ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านถ้ำ และคณะ ครูโรงเรียนบ้านถ้ำทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ สนับสนุน ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจ จน ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างเรียบร้อย

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาแขนงวิชาการแนะแนว ปีการศึกษา 2552 ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้การสนับสนุน อบรมสั่งสอน และเป็นกำลังใจในการศึกษา ตลอดจนเป็นผู้ให้โอกาสที่ดีในชีวิตแก่ผู้วิจัย ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณของบิดามารดาและคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรม ชี้นำแนวทางที่ดีให้ ผู้วิจัยในการดำเนินชีวิตตลอดมา

วิไลวรรณ อนันต์ตะ

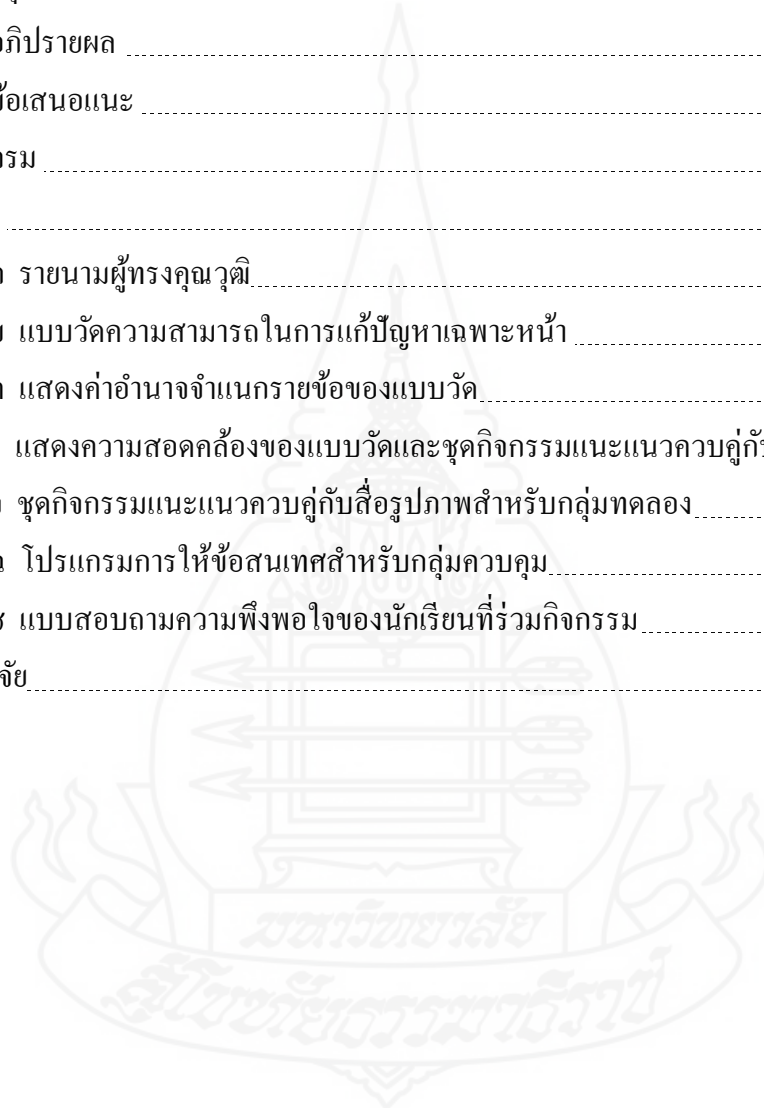
ธันวาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว	33
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อรูปภาพ	49
กรอบแนวคิดในการวิจัย	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ประเภทและแบบของการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปการวิจัย	78
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	100
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	101
ข แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	103
ค แสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัด	111
ง แสดงความสอดคล้องของแบบวัดและชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ	113
จ ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพสำหรับกลุ่มทดลอง	117
ฉ โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มควบคุม	206
ช แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม	224
ประวัติผู้วิจัย	226

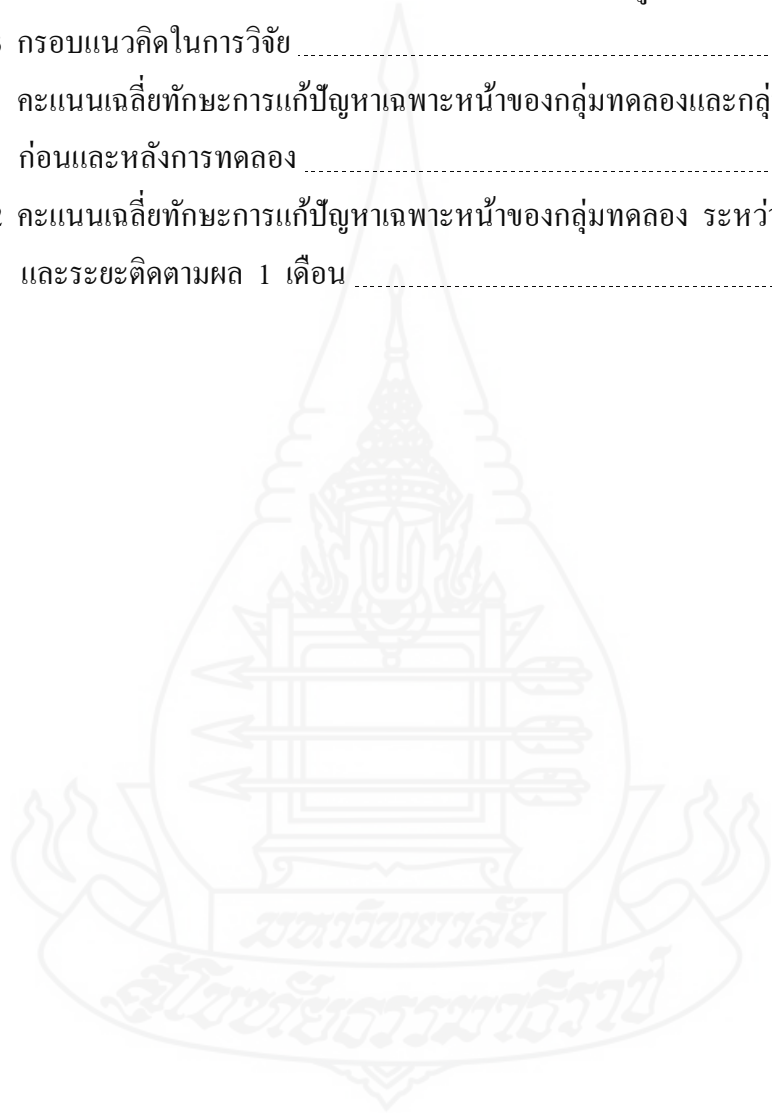
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	36
ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การแปลความหมายค่าอำนาจจำแนก	70
ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การพิจารณาแก้ไขปรับปรุงค่าอำนาจจำแนก	71
ตารางที่ 4.1 อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน	74
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง	75
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบอิสระ ของคะแนนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	76
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ ของคะแนนกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลองและระยะติดตามผล	76

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 กรอบความคิดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	35
ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	42
ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	59
ภาพที่ 4.1 คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง	75
ภาพที่ 4.2 คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง และระยะติดตามผล 1 เดือน	77

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พุทธศักราช 2550 (2550: 23 - 24) มีบทบัญญัติให้รัฐต้องจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีหลักการ จัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ในมาตราที่ 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ทั้งนี้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งได้สอดคล้องกับมาตราที่ 24 ได้กล่าวไว้ว่า ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความ ถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ตลอดจนการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

เมื่อพิจารณาถึงสภาพสังคมในปัจจุบัน นับเป็นสิ่งยากยิ่งในการที่จะพัฒนาศักยภาพ ของมนุษย์ (จิตประเสริฐ สุทธิชีวะ 2554) โดยเฉพาะในยุคที่สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสภาพแวดล้อมสังคม และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อการดำเนิน ชีวิตของมนุษย์ทุกคน ประกอบกับปัญหาสังคมได้ทวีความซับซ้อนรุนแรงขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาการมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของสารเสพติด การก่ออาชญากรรม ความอ่อนไหวทางจิตใจ ฯลฯ ดังเห็นตัวอย่างจากข่าวในปัจจุบัน (ไทยรัฐออนไลน์ 2554) พบว่า เด็กนักเรียนจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ โดยอาศัยกลยุทธ์ ในการพุดจาโน้มน้ำวให้เด็กหลงเชื่อและไว้วางใจ จากนั้นจึงพาตัวไปขอตาน เมื่อเด็กปฏิเสธหรือ ขัดใจก็จะถูกทารุณกรรม ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัญหาสังคมที่จำเป็นต้องหาวิธีป้องกันอย่าง เร่งด่วน โดยเริ่มจากการปลูกฝังให้เด็กมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยการรู้จักปฏิเสธ

การหลีกเลี่ยง และอย่าหลงเชื่อในคำชักจูงของคนแปลกหน้า ดังนั้นทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จึงเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมากสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวัน และเป็นทักษะพื้นฐานอันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุจิตรา ชาวสาธิต (2533: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาไว้ว่า การแก้ปัญหามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ เพราะบุคคลที่มีความสามารถในการคิด รู้จักทำความเข้าใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี มักจะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต เช่นเดียวกับ รศนา อชชกิจ (2537: 11) ได้กล่าวสนับสนุนว่า การแก้ปัญหาเป็นเรื่องจำเป็นที่มนุษย์ทุกเพศทุกวัยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ต่างต้องประสบเป็นประจำตลอดชีวิต (อรทัย ธนาวิณิชเจริญ 2545: 57) เพื่อจะให้ได้ผ่านพ้นอุปสรรค และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี คนเราจะต้องมีการใช้สติปัญญา ความคิด หาวิธีแก้ปัญหาของตนให้หมดสิ้นไป ส่วนปัญหาเฉพาะหน้านั้น ถือเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์ ไหวพริบ และการตัดสินใจเพื่อรีบแก้ปัญหานั้น ๆ ให้ลุล่วงไปในเวลาจำกัด ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง ตลอดจนการช่วยเตรียมความพร้อมด้านทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าตั้งแต่เยาว์วัย จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและเผชิญปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดเชียงใหม่ 80 กิโลเมตร เปิดทำการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นเด็กในท้องถิ่น เด็กไทยใหญ่ และเด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งจากการสัมภาษณ์คณะครูโรงเรียนบ้านถ้ำ พบว่าโรงเรียนบ้านถ้ำเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังขาดโอกาสทางสังคมในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากรทางการแนะแนวและการจัดกิจกรรมแนะแนวอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือ นักเรียนในด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม นอกจากนี้ยังขาดโอกาสทางด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย รวมทั้งสื่อเทคโนโลยีและข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และไม่ได้รับรู้ถึงเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน จึงทำให้นักเรียนขาดภูมิคุ้มกันในเรื่องของทักษะการแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อต้องประสบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อประสบอุบัติเหตุ เมื่อเจอสถานการณ์คับขัน เมื่อประสบปัญหาในระหว่างการเรียนรู้ ฯลฯ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมและแก้ปัญหาในทางที่ไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนชาวเขาส่วนใหญ่มักจะโดนเพื่อนล้อ สาเหตุเพราะพูดไม่ชัด อ่านหนังสือไม่ค่อยออก และเรียนไม่ทันเพื่อน เมื่อโดนล้อมากขึ้นทุกวันจึงทำให้รู้สึกอึดอัด อับอาย และแก้ปัญหาโดยการร้องไห้ การทะเลาะวิวาท และไม่มาโรงเรียน จากปัญหา

ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา และส่งเสริมอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้เด็กมีความพร้อม มีประสบการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองได้

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 81) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็ก วัยรุ่น หรือผู้ใหญ่ รู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การปรับตัวด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ 2544) ที่ได้กำหนดให้กิจกรรมแนะแนวเป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ โดยมีการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังเช่นงานวิจัยของ ปาริยา แก้วธรรม (2546: 68 - 69) ซึ่งได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ รัตรี ประชุมพันธ์ (2551: 58 - 59) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว และมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รูปภาพ เป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น (ไมตรี บุญเคลือบ 2531: 1) ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือแบบเรียนเกือบทุกเล่ม ต่างมีรูปภาพประกอบอยู่ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะรูปภาพได้ให้ทั้งความสวยงามและอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ อย่างชัดเจน และเป็นสื่อที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวความรู้จากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านได้ดี เช่นเดียวกับไคเยอร์ (Dwyer 1978: 12) กล่าวว่า รูปภาพมีคุณสมบัติช่วยเร้าความสนใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจ เกิดความสนใจใคร่รู้ และเกิดสมาธิ ทั้งยังช่วย

ให้เกิดความจำได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะรูปภาพที่วาดให้ตรงกับจุดประสงค์ของการเรียน จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดี ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อูมากรณ์ ทองเสมอ (2548: 84 - 85) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้นิทานและรูปภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้นิทานและรูปภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ สุมาลี จอดนอก (2550: 77 - 79) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนการอ่านเป็นคำด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ ช่วงชั้นที่ 1 พบว่าเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้อ่านเมื่อได้รับการสอนอ่านเป็นคำด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ มีความสามารถอ่านคำหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เป็นกิจกรรมแนะแนวที่นำมาบูรณาการกับสื่อรูปภาพ เพื่อที่จะช่วยเพิ่มความเข้าใจและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากรูปภาพจะช่วยทำให้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความโดดเด่นและน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำรายละเอียดของเนื้อหาในกิจกรรมแนะแนวได้ง่ายขึ้นและจำได้นาน ทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพได้มีการบูรณาการรวมกันอย่างลงตัวตามหลักการและเป้าหมายของการแนะแนว จะมีความโดดเด่นยิ่งกว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพียงอย่างเดียว เนื่องจากอาจจะใช้ได้ผลดีในระยะหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อมีรูปภาพก็จะช่วยสร้างความประทับใจและเพิ่มความจำได้นานขึ้น สอดคล้องกับ อรุมา ไชโยธา (2547: 30) กล่าวไว้ว่า การ์ตูนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการ์ตูนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้เร็วขึ้น ช่วยให้อ่านบทเรียนน่าสนใจ ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายและเกิดความรู้ รูปภาพการ์ตูนจึงเหมาะกับเด็กเป็นอย่างมาก

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่องของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชีวิตประจำวัน ตลอดจนกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเอง นำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติตลอดจนพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพและกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

3. สมมติฐานในการวิจัย

- 3.1 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3.2 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 3.3 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ขอบเขตการวิจัย

- 4.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านต้า อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 46 คน จัดชั้นเรียนโดยการลดความสามารถ
- 4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านต้า อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 30 คน จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน
- 4.3 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง โดยศึกษาจากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง

4.4 ตัวแปรที่จะศึกษา

4.4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ
- 2) โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

4.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียน

4.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

4.5.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ

4.5.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

4.5.3 โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

5.2 **ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า** หมายถึง ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทันทีทันใดโดยไม่ได้อาคคคิดมาก่อน โดยการอธิบายวิธีการหลีกเลี่ยง ป้องกันแก้ไข เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ดีได้แก่การแก้ปัญหาด้วยตนเอง รองลงมาได้แก่การให้บุคคลอื่นช่วยเหลือ และสุดท้ายคือการแก้ปัญหาไม่ได้ หมายถึงไม่รู้วิธีแก้ปัญหา ทั้งนี้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าประกอบไปด้วย 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่บ้าน สถานการณ์ที่โรงเรียน และสถานการณ์ในที่สาธารณะ

5.2.1 **สถานการณ์ที่บ้าน** ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันขณะอยู่ที่บ้าน ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน อุบัติเหตุที่เกิดภายในบ้าน รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ

5.2.2 **สถานการณ์ที่โรงเรียน** ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันขณะอยู่ที่โรงเรียน ซึ่งอาจเป็นปัญหาเกี่ยวกับตนเอง หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเพื่อน ๆ คุณครู หรือบุคลากรภายในโรงเรียน ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย และอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

5.2.3 **สถานการณ์ในที่สาธารณะ** ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันขณะอยู่ในที่สาธารณะ ซึ่งอาจเป็นปัญหาเกี่ยวกับตนเอง

หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในที่สาธารณะ รวมไปถึงปัญหาเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทั้งของตนเองและของผู้อื่น และปัญหาเกี่ยวกับสัตว์มีพิษอื่น ๆ ด้วย

ที่สาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ใดจะเข้ายึดถือครอบครองเพื่อประโยชน์แต่ เฉพาะตนนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่ระเบียบและกฎหมายกำหนดไว้ ที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ สถานีรถไฟ ถนน ป้ายรถเมล์ ทางเดินเท้า สะพาน แม่น้ำ สนามกีฬา ชายหาด ทะเล ทางหลวง วัด เป็นต้น

5.3 ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวทั้งหมด 17 กิจกรรม ที่นำมาบูรณาการร่วมกับสื่อรูปภาพอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว และเป็นสื่อที่ช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งการดำเนินกิจกรรม จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต และขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

5.4 โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง โปรแกรมการให้ความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง คำแนะนำ และคำบอกเล่าที่ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดและข้อเขียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับข้อเสนอแนะ ได้รับความรู้และประโยชน์ในการเปลี่ยนพฤติกรรม การเรียนรู้ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับประโยชน์จากชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ และโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ทำให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

6.2 เป็นแนวทางให้นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ในการที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพไปใช้ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

6.3 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา

เฉพาะหน้า และเครื่องมือในการวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับนำไปใช้ในการเรียนการสอนในคาบกิจกรรมแนะแนว หรือนำไปบูรณาการสอนในรายวิชาอื่น ๆ

6.4 ได้ค้นวัตกรรมทางการแนะแนว ที่ใช้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนในระดับประถมศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

- 1.1 ความหมายของการแก้ปัญหาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- 1.2 ความสำคัญของการแก้ปัญหา
- 1.3 ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- 1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.5 ประเภทของปัญหา
- 1.6 วิธีการแก้ปัญหา
- 1.7 องค์ประกอบในการแก้ปัญหา
- 1.8 กระบวนการแก้ปัญหา
- 1.9 การเรียนการสอนกับความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.10 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
 - 1.10.1 ทฤษฎีพัฒนาการเซาว์ปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)
 - 1.10.2 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์ (Bruner)
 - 1.10.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne')
 - 1.10.4 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism)
- 1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
 - 1.11.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 1.11.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

- 2.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 2.1.1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 2.1.2 การจัดเวลาเรียนของช่วงชั้นที่ 2

- 2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2.3 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
- 2.4 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว
- 2.5 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว
- 2.6 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.7 ประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.8 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.9 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อรูปภาพ

- 3.1 ความหมายของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูน
- 3.2 ชนิดของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูน
- 3.3 คุณสมบัติของรูปภาพ
- 3.4 คุณค่าและประโยชน์ของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูน
- 3.5 หลักการเลือกและการใช้รูปภาพ
- 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อรูปภาพ
 - 3.6.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 3.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

1.1 ความหมายของการแก้ปัญหาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ในเรื่องของการแก้ปัญหาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้านั้น ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกัน ดังต่อไปนี้

เอคสเตรนค์ และโดมิโนสกี (Edstrand and Dominoski, 1971: 9) กล่าวว่า การแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมที่เป็นทั้งการแสดงความรู้ ความคิดจากประสบการณ์เดิมและ ส่วนประกอบที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน นำมาจัดเรียงลำดับใหม่เพื่อผลของความสำเร็จในจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง

ครูลิก และรูดนิก (Kruklik and Rudnick, 1993: 6) กล่าวว่า การแก้ปัญหา เป็นกระบวนการและเป็นวิถีทางที่บุคคลผู้แก้ปัญหาจะต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความเข้าใจ กระบวนการ จะเริ่มเมื่อเผชิญกับปัญหาและจบลงเมื่อได้คำตอบ ผู้แก้ปัญหาจะต้องสังเคราะห์สิ่งที่ตนได้เรียนรู้ มาแล้วนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

ยูพิน พิพิธกุล (2536: 67) กล่าวว่า การแก้ปัญหา เป็นกระบวนการที่ประยุกต์ความรู้ที่ได้รับมาตอนแรกหรือความรู้เดิมกับสถานการณ์ใหม่ที่ยังไม่คุ้นเคย ปัญหาที่เกิดขึ้นในหนังสือเรียน ก็มีตั้งแต่การใช้คำ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตีความให้ถูกต้อง ดังนั้นการแก้ปัญหาก็เกี่ยวข้องกับการตั้งคำถาม จะต้องรู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ การแปลผล การแสดงผล แม้แต่ การเขียนแผนผังและการใช้การลองผิดลองถูก ก็จะถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2541: 103) กล่าวว่า การคิดแก้ปัญหา เป็นการคิดพิจารณา ไตร่ตรองอย่างพินิจพิเคราะห์ถึงสิ่งต่าง ๆ ที่คอยก่อกวน สร้างความความยุ่งยากและความวิตกกังวล โดยพยายามหาหนทางคลี่คลายสิ่งเหล่านั้นให้ปรากฏ และหาหนทางขจัดปิดเป่าสิ่งที่เป็นปัญหา ที่ก่อความรำคาญ ความวิตกกังวล ความยุ่งยากสับสน ให้หมดไปอย่างมีขั้นตอน

ทิพาวรรณ ก.บัวเกษตร (2542: 62) กล่าวว่า การแก้ปัญหา คือทักษะที่ต้องอาศัยสติปัญญา ความคิด ประสบการณ์ และการรับรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทางสติปัญญาในระดับสูงที่บุคคลนำมาใช้เพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไป

ทรรศนัย โกวิทยากร (2546: 23) กล่าวว่า การแก้ปัญหา หมายถึงกระบวนการที่ซับซ้อนทางสมองที่บุคคลใช้ความรู้ ทักษะ และการดำเนินการในการแก้ปัญหาทำให้เกิดความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการที่มีเหตุผล เพื่อจะได้ข้อสรุปหรือคำตอบที่ชัดเจนครอบคลุมเป้าหมาย กระบวนการ และทักษะพื้นฐาน

ชัชวาลิต สรวารี (2554) กล่าวว่า การแก้ปัญหาแบ่งออกเป็นสองแบบ คือปัญหา ระยะสั้นและปัญหาระยะยาว ปัญหาระยะสั้นคือปัญหาที่เกิดเฉพาะหน้าต้องเน้นไหวพริบ ความสามารถ และการตัดสินใจที่แน่วแน่ ส่วนปัญหาระยะยาวเป็นปัญหาที่ต้องอาศัยรูปแบบ แบบแผน และแนวทางขององค์กรนั้น ๆ ในการแก้ไขปัญหา กล่าวโดยง่ายคือปัญหาระยะยาวเป็น ปัญหาที่หลายฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขและมีเวลาดตัดสินใจนานขึ้น แล้วแต่ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนปัญหาระยะสั้นเป็นทักษะส่วนบุคคลที่ไม่สามารถลอกแบบกันได้ หรือทำได้แต่ไม่เหมือน

วีรพัฒน์ อติโรจน์ (2529: 5) ได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด โดยไม่ได้คาดคิด มาก่อน เช่น นักเรียนถูกมีดบาดนิ้วมือ เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นี้ นักเรียนอาจจะแก้ไขปัญหาคือ เฉพาะหน้าด้วยตนเอง ด้วยการทำความสะอาดแผลและคิดพลาสเตอร์ยา หรือให้คุณครูพยาบาล ทำแผลให้ หรืออาจจะเป็นการสุดท้าย คือไม่ทำอะไรกับแผลที่ถูกมีดบาดเลย นอกจาก การร้องไห้ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การแก้ปัญหาโดยตนเอง
2. การแก้ปัญหาโดยให้ผู้อื่นช่วยเหลือ
3. การแก้ปัญหาไม่ได้ หมายถึง การแสดงความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ ทุกข์ใจ กังวลใจ ลังเลใจ

นายริด รอบรู้ (2550) กล่าวว่า ปัญหาเฉพาะหน้าคือปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบัน ทันทีทันใด ผลจะทำให้เกิดความตกใจเพราะไม่คาดคิดมาก่อน การแก้ปัญหาในขณะนั้นคนที่ แก้ไขได้ต้องมีประสบการณ์มาแล้วเท่านั้น หากไม่มีประสบการณ์จะต้องตั้งสติให้ได้เสียก่อน อย่าทำโดยไม่พิจารณาไตร่ตรอง ต้องใช้สามัญสำนึกอย่างรวดเร็วจึงจะผ่านปัญหาเฉพาะหน้าได้

ศศิประภา ห่อนาค (2551: 5) กล่าวว่า ปัญหาเฉพาะหน้าต้องใช้ไหวพริบและ ปฏิภาณ คือการเอาตัวรอดได้ฉับพลัน เกิดได้ทั้งพรสวรรค์และการฝึกฝน สามารถเพิ่มไหวพริบ ได้จากการฝึกฝนหาทางแก้ไขล่วงหน้าไว้ก่อน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามี 2 อย่าง คือไหวพริบ ที่เกิดจากสัญชาตญาณกับไหวพริบที่พัฒนาต่อยอดมาจากประสบการณ์เดิม

พิมพ์พร ศะริจันทร์ (2554: 2 - 3) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นเรื่อง ความรู้พื้นฐานจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์เดิม ซึ่งการเรียนรู้ได้มาจากหลายทางไม่ว่าจะผ่าน สถาบันการศึกษา การพัฒนาฝึกอบรม ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารหรือแหล่งต่าง ๆ จะด้วยการอ่าน ดู ทดลองปฏิบัติจากสถานการณ์ต่าง ๆ และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ นั่นคือต้องเรียนรู้ตลอดเวลา รวมถึง เรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งบรรลุความสำเร็จและผิดพลาดจากอดีต

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การแก้ปัญหา เป็นกระบวนการที่ใช้ประสบการณ์เดิม ทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวบุคคล ตลอดจนการพิจารณาใคร่ครวญถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาคอยก่อวน โดยพยายามคลี่คลายและหาหนทางขจัดสิ่งที่เป็นปัญหานั้นให้หมดไปอย่างมีขั้นตอน

การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด โดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน โดยการอธิบายวิธีการหลีกเลี่ยง ป้องกัน แก้ไข เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

1.2 ความสำคัญของการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหา เป็นทักษะพื้นฐานของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์อันจะนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของการแก้ปัญหา ดังนี้

สุจิตรา ชาวสำอาง (2533: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาไว้ว่า การแก้ปัญหามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ เพราะบุคคลที่มีความสามารถในการคิด รู้จักทำความเข้าใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี มักเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ความอิสระในการคิดจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการแก้ปัญหา หากเด็กได้รับการส่งเสริมให้ฝึกฝนการคิดอย่างอิสระอยู่เสมอ เด็กก็จะสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และรู้จักการแก้ปัญหาที่ตนเองพบในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รศนา อัชชกิจ (2537: 11) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นเรื่องจำเป็นที่มนุษย์ทุกเพศ ทุกวัยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ต่างต้องประสบเป็นประจำตลอดชีวิต กล่าวได้ว่า หน้าที่ของมนุษย์คือ การแก้ปัญหา ผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาย่อมประสบผลสำเร็จทั้งในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และหน้าที่การงาน การแก้ปัญหามีความสำคัญต่อการอยู่รอดปลอดภัยและการดำเนิน หน้าที่การงาน คุณภาพของชีวิตมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ และ ความสามารถในการแก้ปัญหา

พรใจ สารยศ (2544: 8) กล่าวว่า การแก้ปัญหามีความสำคัญมาก เมื่อเกิดปัญหา มนุษย์ต้องหาวิธีที่จะกำจัดปัญหานั้นให้หมดไป โดยใช้ปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความคิด ความรู้ ประสบการณ์ จึงอาจกล่าวได้ว่าเราต้องใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา ผู้แก้ปัญหาได้ดีย่อมเป็นผู้ที่มี ปัญญาดี มีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จทั้งในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และหน้าที่การงาน การแก้ปัญหาได้ดีต้องขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาที่ดีด้วย

พนิดา สินสุวรรณ และชรินทร์ มั่งคั่ง (2546: 31) กล่าวว่า การแก้ปัญหาคือ สิ่งสำคัญและจำเป็นที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องเรียนรู้และเข้าใจ สามารถคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น เพื่อจะ นำกระบวนการนี้ไปใช้ในการแก้ปัญหามานในชีวิตประจำวันต่อไป เพราะการได้ฝึกแก้ปัญหาก็จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีระเบียบขั้นตอนการคิด รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล และรู้จักตัดสินใจอย่างฉลาด

อารมณฺ์ จันทรลําม (2550: 52 - 53) กล่าว่าว่ การแก้ปัญหาคือหัวใจสำคัญของการสอนคณิตศาสตร์ เป็นทักษะที่สำคัญและเหมาะที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพราะการแก้ปัญหาคือช่วยให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ และเป็นเครื่องช่วยใ้ประยุกต์ศักยภาพเหล่านั้นไปสู่สถานการณ์ใหม่หาวิธีการใ้ได้มาซึ่งคำตอบและข้อสรุปของปัญหา ซึ่งผู้แก้ปัญหาคือต้องใช้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ เพื่อกำหนดวิธีการหาคำตอบ

ลิขิต พวงประโคน (2552: 72) กล่าว่าว่ การแก้ปัญหามีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะวิชาวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ใ้ต้องใช้กระบวนการคิดการแก้ปัญหาคือส่วนใหญ่ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดใ้ผู้เรียนสามารถนำไปใ้จริงได้ การจัดกิจกรรมควรเปิดกว้าง เปิดโอกาสใ้ผู้เรียนได้ใช้วิธีแก้ปัญหาคือได้หลากหลายแนวทาง และจัดบรรยากาศใ้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนใ้เป็นธรรมชาติตามสภาพจริงมากที่สุด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่ ความสำคัญของการแก้ปัญหาคือเป็นการช่วยใ้มนุษย์ใ้ใ้สติปัญญา ความรู้ ประสบการณ์ และปฏิญาณใ้หวนพริบ ในการขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปสู่การประสบผลสำเร็จในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว และการงาน

1.3 ความสามารถในการแก้ปัญหาคือเฉพาะหน้า

เนื่องจากมนุษย์ทุกคนต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา และต้องประสบปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ ดังนั้นความสามารถในการแก้ปัญหาคือเฉพาะหน้าจึงเป็นสิ่งใ้สำคัญและจำเป็นอย่งยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้

กาเย่ (Gagne, 1970 อ้างถึงใน อรรถย ธานีนิจเจริญ 2545: 58) ใ้คำอธิบายถึงความสามารถในด้านคิดแก้ปัญหาคือ เป็นรูปแบบของการเรียนรู้ย่งหนึ่งใ้ที่ใ้ต้องอาศัยการเรียนรู้ประเภทหลักการใ้ที่มีความเกี่ยวข้องกันตั้งแต่สองประเภทขึ้นไป และประสมประสานกันจนเป็นความสามารถชนิดใหม่ ที่เรียกว่ความสามารถทางการคิดแก้ปัญหาคือ โดยการเรียนรู้หลักการนี้ใ้ต้องอาศัยการเรียนรู้ประเภทความคิดรวบยอด กาเย่ใ้คำอธิบายว่เป็นการเรียนรู้ย่งอีกประเภทหนึ่งใ้ที่ใ้ต้องอาศัยความสามารถในการมองเห็นลักษณะร่วมกันของสิ่งเร้าทั้งหลาย

เพียเจท์ (Piaget, 1962 อ้างถึงใน อรรถย ธานีนิจเจริญ 2545: 57) อธิบายถึงความสามารถในการแก้ปัญหาคือ ความสามารถในการด้านนี้จะเริ่มพัฒนาการมาตั้งแต่ชั้นที่ 3 คือ ชั้นการคิดแบบรูปธรรม เด็กมีอายุประมาณ 7 - 8 ปี จะเริ่มมีความสามารถในการแก้ปัญหาคือแบบง่าย ๆ ภายในขอบเขตจำกัด ต่อมาถึงพัฒนาการชั้นที่ 4 คือ ชั้นการคิดแบบนามธรรม เด็กมีอายุประมาณ 11 - 12 ปี เด็กจะมีความสามารถคิดหาเหตุผลดีขึ้น และสามารถคิดแก้ปัญหาคือแบบซับซ้อนได้ เด็กสามารถเรียนรู้ใ้ในสิ่งที่ใ้เป็นนามธรรมชนิดสลับซับซ้อนได้

อรรถัย ธนาวินิจเจริญ (2545: 57) กล่าวไว้ว่า เพื่อให้สามารถผ่านพ้นอุปสรรค สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี คนเราจะต้องมีการใช้สติปัญญา ความคิด หาวิธี แก้ปัญหาของตนให้หมดสิ้นไป ส่วนปัญหาเฉพาะหน้านั้น ถือว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องใช้ ความรู้ประสบการณ์ ไหวพริบ และการตัดสินใจเพื่อรีบแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ให้ลุล่วงไปในเวลาจำกัด

พิมพร ศะริจันทร์ (2554: 2 - 3) กล่าวไว้ว่า การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่องที่ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนตั้งแต่เรียนในสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนให้มีกิจกรรมทำงานกลุ่มหรือเดี่ยวในชั้นเรียนหรือภาคสนาม ซึ่งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามักจะสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมเหล่านั้น การตั้งโจทย์และคำถามให้กับผู้เรียนโดยไม่ ปิดกั้นการแสดงความคิดเห็น ผู้สอนไม่ยึดอำนาจและตั้งใจให้ผู้เรียนคิดเห็นคล้อยตามตน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ อย่างหนึ่ง ที่ต้องอาศัยการคิด การแก้ปัญหา ตลอดจนประสบการณ์เดิมของตัวบุคคลมาใช้ในการ แก้ไขปัญหาที่ประสบ เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหของแต่ละคน ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้

กอนซาเลส (Gonzales 1994: 74) ได้กล่าวว่า บรรยากาศที่ส่งเสริมการพัฒนา ความสามารถในการแก้ปัญหา ต้องเป็นบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสะดวกสบายในการแสดง แนวคิด ไม่เข้มงวด เอาจริงเอาจังจนเกิดความตึงเครียด เพราะถ้าผู้เรียนเกิดความรู้สึกกลัวในสิ่งที่ ทำผิดพลาด หรือกลัวถูกหัวเราะเยาะจากเพื่อน ผู้เรียนจะไม่กล้าซักถาม ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ฉะนั้นผู้สอนจะต้องจัดบรรยากาศของชั้นเรียนที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นบรรยากาศ ที่ส่งเสริมให้มีการสำรวจ สืบค้น ให้เหตุผล และสื่อสารกัน

สมเดช บุญประจักษ์ (2540: 33 อ้างถึงใน สมาคมผู้สอนคณิตศาสตร์ใน สหรัฐอเมริกา (NCTM) 199: 57) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลที่เอื้อต่อการพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนเช่นกัน ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน คือ

1. เป็นบรรยากาศที่ยอมรับและเห็นคุณค่าของแนวคิด ความรู้สึกของผู้เรียน
2. ให้ความเวลาในการสำรวจแนวคิดทางคณิตศาสตร์
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานทั้งส่วนบุคคลและร่วมมือกัน
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการกำหนดปัญหาและสร้างข้อาคดเคา
5. ให้ผู้เรียนได้ให้เหตุผลและสนับสนุนแนวคิดด้วยข้อความทางคณิตศาสตร์

ปรัชญา พลิจริยสุข (2550: 37 - 38) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

1. ความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสามารถด้านนี้ คือ ทักษะการอ่านและการฟัง เนื่องจากผู้เรียนจะรับรู้ปัญหาได้จากการอ่านและการฟัง ผู้เรียนต้องอ่านอย่างรอบคอบ วิเคราะห์และทำความเข้าใจกับปัญหา โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับศัพท์บทนิยาม มโนคติ และข้อเท็จจริงทางคณิตศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหา เพื่อที่จะได้ตัดสินใจว่าควรทำอะไรและอย่างไร เป็นการแสดงออกถึงศักยภาพทางสมองของผู้เรียนในการระลึกการนำมาเชื่อมโยงกับปัญหาที่เผชิญอยู่
2. ทักษะในการแก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาย่อยๆ ย่อมมีโอกาสที่จะพบปัญหาต่าง ๆ หลายแบบรูปท้งที่มีโครงสร้างของปัญหาที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน การเผชิญกับปัญหาที่แปลกใหม่ การเลือกใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสม จะเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ทำให้สามารถวางแผนเพื่อกำหนดวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม
3. ความสามารถในการคิดคำนวณและการใช้เหตุผล เมื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและวางแผนการปัญหาเรียบร้อยแล้ว ก็ต้องลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ซึ่งบางปัญหาต้องใช้การคิดคำนวณ บางปัญหาต้องใช้กระบวนการใช้เหตุผล ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจในกระบวนการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์เท่าที่จำเป็นและเพียงพอในระดับของตน
4. แรงจذب ในการแก้ปัญหาผู้เรียนจะพบปัญหาที่แปลกใหม่ ปัญหาที่ไม่เคยพบมาก่อน ปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบในทันทีทันใด ต้องคิดวิเคราะห์อย่างเต็มที่เพื่อจะหาคำตอบให้ได้ จึงจำเป็นที่ผู้เรียนต้องมีแรงจذبที่จะสร้างพลังในการคิด ซึ่งแรงจذبนี้มาจากความสนใจ เจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความซาบซึ้งในการแก้ปัญหา ซึ่งใช้เวลานานในการบ่มเพาะ
5. ความยืดหยุ่น การจะเป็นนักแก้ปัญหาที่ดี ผู้เรียนต้องมีความยืดหยุ่นในการคิด คือ ไม่ยึดติดกับแบบรูปการแก้ปัญหาแบบใดแบบหนึ่งหรือยึดติดแบบรูปที่ตนเองคุ้นเคย แต่ต้องยอมรับแบบรูปและวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ความยืดหยุ่นเป็นความสามารถในการปรับกระบวนการแก้ปัญหาโดยบูรณาการ ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ
6. ความรู้พื้นฐาน ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานที่ดีพอ สามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสาระของปัญหา
7. ระดับสติปัญญา การแก้ปัญหาจำเป็นต้องใช้การคิดระดับสูง สติปัญญาจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการแก้ปัญหา ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้ที่มีสติปัญญาดีจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีสติปัญญาที่ด้อยกว่า

8. การอบรมเลี้ยงดู ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น คิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง มีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือเข้มงวดเกินไป

9. วิธีสอนของผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระ มีเหตุผล ให้ความสำคัญกับการคิดของผู้เรียน ย่อมส่งเสริมให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาดีกว่าแบบที่บทบาทการเรียนการสอนตกอยู่ที่ผู้สอนแต่เพียงฝ่ายเดียว นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมก็มีผลที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาประกอบไปด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ ความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา ทักษะในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดคำนวณและการใช้เหตุผล แรงขับ ความยืดหยุ่น ความรู้พื้นฐาน ระดับสติปัญญา การอบรมเลี้ยงดู วิธีสอนของผู้สอน และการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งปัจจัยดังกล่าว นับได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ

1.5 ประเภทของปัญหา

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น มนุษย์จะมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาว่าเป็นอย่างไร ซึ่งนักการศึกษาได้แบ่งประเภทของปัญหาไว้ ดังนี้

เฟรดเดอริก (Frederik, 1984 อ้างถึงใน จันทนา ภาคบงกช 2528: 25) ได้จำแนกการแก้ปัญหาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ปัญหาซึ่งกำหนดชัดเจนหรือปัญหาที่มีความสมบูรณ์ มักใช้ในวิชาคณิตศาสตร์ การฝึกฝนการแก้ปัญหาประเภทนี้ช่วยให้เกิดกระบวนการคิดที่จับใจและอัตโนมัติ เน้นแก้ปัญหาเฉพาะด้าน ง่ายต่อการประเมิน ครูสามารถพบข้อบกพร่อง และทำการแนะนำช่วยเหลือได้ง่าย จึงให้ผลรวดเร็ว แต่ยากที่จะนำไปสู่ความคิดในระดับสูง

2. ปัญหาซึ่งไม่กระจ่างชัดหรือความไม่สมบูรณ์ในตัวปัญหา จัดเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน เมื่อทำให้กระจ่างขึ้นจะสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ผู้เรียนต้องหาความสัมพันธ์และแยกแยะประเด็นของปัญหา โดยอาศัยความรู้ด้านการคิดและจำที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เข้ามาช่วยก่อนที่จะดำเนินการคิดตามขั้นตอนของการแก้ปัญหาได้

บุบผา พรหมสร (2538: 75) ได้แบ่งประเภทของปัญหาออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ปัญหาของตนเองที่ต้องแก้ไขทันที คือปัญหาที่เกิดจากการกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวกับผู้อื่น และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทันทีในช่วงเวลานั้น เช่น ปัญหาจากความเจ็บปวด ความกลัว ความหิว

2. ปัญหาของตนเองที่ไม่ต้องแก้ทันที คือปัญหาที่เกิดจากการกระทำของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น แต่ไม่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขทันที เช่น ปัญหาจากความอยากได้ ความชอบ เป็นต้น

3. ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น คือปัญหาที่เกิดจากการกระทำของตัวเอง หรือผู้อื่น โดยมีผลเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันโดยตรง

4. ปัญหาของผู้อื่น คือปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้อื่น โดยไม่เกี่ยวข้องกับเด็กเลย แต่เด็กเห็นหรืออยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย

ขวัญตา แต่พงษ์โสรัถ (2538: 15) ได้แบ่งประเภทของการแก้ปัญหาสรุปได้เป็น ประเภทใหญ่ ๆ คือ การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความชัดเจนสามารถ วัดได้ ส่วนอีกปัญหาคือที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งไม่มีความชัดเจน ต้องอาศัยประสบการณ์ ที่เปิดโอกาสให้คิดอย่างอิสระจึงจะแก้ปัญหาได้

จิตติพร พิชกุล (2538: 38) ได้แบ่งประเภทของการแก้ปัญหาเป็น 2 ประเภท คือ ปัญหาที่แก้ได้และไม่สามารถแก้ได้เลยต้องอาศัยประสบการณ์ ซึ่งได้แก้ปัญหาที่เกี่ยวกับสติปัญญา มีความชัดเจน สามารถแก้ปัญหาได้ ส่วนปัญหาอีกประเภทเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ไม่มีความชัดเจน ต้องอาศัยประสบการณ์จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัญหา สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ปัญหาที่กำหนดชัดเจนและปัญหาซึ่งไม่กระจ่างชัด ซึ่งเป็นปัญหาในชีวิตประจำวันที่จะต้องพบและแก้ไข อยู่เสมอทั้งปัญหาของตนเองและปัญหาของผู้อื่น

1.6 วิธีการแก้ปัญหา

การแก้ปัญหาที่ดี จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับสาเหตุของปัญหาเสียก่อน จากนั้น จึงเลือกใช้วิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้

ปรีชา เนาว์เย็นผล (2544: 45) กล่าวว่า ในการฝึกให้นักเรียนแก้ปัญหานั้นควรให้นักเรียนได้แก้ปัญหาด้วยวิธีการหลาย ๆ วิธี ซึ่งอาจแตกต่างกันไปจากครุคิดเอาไว้ ยุทธวิธีต่าง ๆ อาจมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ต้องมีการพิจารณาอย่างมีเหตุผล และต้องมีการสรุปให้ทราบว่า ถ้าไม่เหมาะสมเป็นเพราะเหตุใดด้วย ในการสอนยุทธวิธีในการแก้ปัญหานั้นไม่ควรนำเสนอโดย ชี้แจงว่าวิธีการของครุดีกว่าวิธีการของนักเรียน แต่ควรชี้ให้เห็นถึงข้อดีและใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ของการแก้ปัญหาเท่านั้น ซึ่งจะสอดคล้องกับปัญหาในชีวิตจริงที่ต้องแก้ปัญหาโดยใช้หลายยุทธวิธี จึงจะแก้ปัญหานั้นได้ ในการแก้ปัญหานั้นก็ขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองของแต่ละบุคคล การสนับสนุนให้นักเรียนฝึกแก้ปัญหาด้วยวิธีการหลากหลายจะมีประโยชน์มากกว่า การแก้ปัญหาหลาย ๆ ปัญหาแต่ใช้ยุทธวิธีเดียว

โฮมส์ (Homes, 1995: 37 อ้างถึงใน กองสิน อ่อนวาด 2550: 24) กล่าวว่า
ยุทธวิธีในการแก้ปัญหาควรดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดปัญหาแล้วให้นักเรียนอ่านปัญหาในใจหรืออ่านออกเสียง โดยครูอาจถามนักเรียนเกี่ยวกับคำที่นักเรียนไม่ทราบความหมาย เพื่อทำความเข้าใจคำต่าง ๆ ให้ชัดเจนตรงกัน แล้วควรให้นักเรียนได้แก้ปัญหาเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ ในขณะที่นักเรียนลงมือแก้ปัญหา ครูควรสังเกตนักเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อให้คำแนะนำและคอยให้กำลังใจนักเรียน

2. ให้นักเรียนได้มีโอกาสรายงานผลการแก้ปัญหาหน้าชั้น แล้วให้นักเรียนคนอื่น ๆ หรือกลุ่มอื่น ๆ ได้ร่วมกันอภิปรายถึงแนวคิด วิธีการคิดหาคำตอบอย่างมีเหตุผล

3. ใช้คำถามที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนมีการพิจารณาไตร่ตรองถึงกระบวนการที่ใช้หาคำตอบ ครูควรใช้คำตอบของนักเรียนให้เป็นประโยชน์ในการกล่าวถึงยุทธวิธีการแก้ปัญหานั้น ๆ ถ้าเป็นไปได้ควรให้นักเรียนได้ระบุชื่อของยุทธวิธีนั้นด้วย

4. หาโอกาสที่เหมาะสมให้นักเรียนใช้ยุทธวิธีหลาย ๆ วิธี ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ยุทธวิธีที่แตกต่างกัน ให้นักเรียนมีโอกาสเขียนวิธีแก้ปัญหของตนเองหรือกลุ่มของตนเอง ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการแก้ปัญหา โดยปัญหาหนึ่งอาจใช้ยุทธวิธีที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละปัญหา

อุษาวดี จันทรสนธิ (2552: 1 - 16) ได้เสนอยุทธวิธีในการแก้ปัญหาไว้ ดังนี้

1. การคาดเดาและการตรวจสอบ เหมาะกับปัญหาที่จำนวนคำตอบจำกัด การคาดเดาและการตรวจสอบโดยใช้วิธีคิดอย่างเป็นระบบทำให้ตัดทางเลือกที่ไม่เกี่ยวข้องทิ้งไปได้

2. การเขียนภาพ ใช้ได้ดีกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรขาคณิตหรือการวัด

3. การใช้ตัวแปร เหมาะกับปัญหาซึ่งมีปริมาณที่ไม่ทราบค่าสัมพันธ์กับปริมาณที่รู้ค่าและมุ่งหมายหาคำตอบที่เป็นกรณีทั่วไป

4. การค้นหาแบบรูป เป็นการค้นหาแบบรูปที่เกี่ยวข้องกับการคิดหาเหตุผลแบบอุปนัยจากการศึกษาตัวอย่างชุดหนึ่ง

5. การแจกแจงและการแปลงปัญหาให้ซับซ้อนน้อยลง ยุทธวิธีแปลงปัญหาให้ซับซ้อนน้อยลง มักถูกใช้กับยุทธวิธีอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ร่วมกับการค้นหาแบบรูป

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิธีการแก้ปัญหามีขึ้นอยู่กับการประสบการณ์และสถานการณ์ของปัญหา ซึ่งวิธีการแก้ปัญหแบ่งออกเป็น 4 วิธี ได้แก่ การแก้ปัญหาโดยพฤติกรรมแบบเดียว การแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก การแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนแปลงทางความคิด และแก้ปัญหาโดยวิธีวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ยุทธวิธีหลาย ๆ วิธี ในการแก้ปัญหา จะทำให้สามารถแสดงศักยภาพในการแก้ปัญหาได้อย่างเต็มที่และนำไปสู่ความสำเร็จได้

1.7 องค์ประกอบในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหานั้น จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้ จะช่วยทำให้มองเห็นถึงความสามารถและความเชื่อมั่นของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการแก้ปัญหา ดังนี้

มอร์แกน (Morgan, 1978: 154 - 155) กล่าวว่า วิธีแก้ปัญหของแต่บุคคลนั้นแตกต่างกัน ทำให้ทักษะการแก้ปัญหาแตกต่างกันด้วย ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

1. สติปัญญา (Intelligent) ผู้ที่มีสติปัญญาดีจะคิดแก้ปัญหาได้ดี
2. แรงจูงใจ (Motivation) ในการที่จะทำให้เกิดแนวทางในการคิดแก้ปัญหา
3. ความพร้อมในการแก้ปัญหาใหม่ ๆ โดยทันทีจากประสบการณ์ที่เคยมีมาก่อน

(Solution Preparedness)

4. การเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม (Function Fixedness)

จรรยา สุวรรณทัต (2529: 375 - 377) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ระดับสติปัญญา จัดเป็นองค์ประกอบทางพันธุกรรม จากการวิจัยพบว่าบุคคลที่มีปัญญาดีจะมีความสามารถในการแก้ปัญหายุ่งในระดับสูง เพราะบุคคลที่มีเชาว์ปัญญาดีนั้นจะสามารถรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี สามารถเก็บบันทึกข้อมูลที่ได้เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ ไว้ในสมองได้มาก มีความจำดี มีช่วงความสนใจและความตั้งใจยาวนาน สามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือสาระต่าง ๆ ของเหตุการณ์เข้าสัมพันธ์กันได้อย่างมีความหมาย สามารถถ่ายโยงการเรียนรู้จากสิ่งหรือสถานการณ์ที่เคยเรียน ไปยังสิ่งอื่นหรือสถานการณ์อื่นที่มีความคล้ายคลึงกัน รู้จักวางสมมติฐานและทดสอบสมมติฐานก่อนที่จะเลือกวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ

2. อารมณ์และแรงจูงใจ เป็นองค์ประกอบในตัวผู้เรียนที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหา ประสบการณ์ทางอารมณ์บางอย่างอาจทำให้การแก้ปัญหาเป็นเรื่องง่ายขึ้น เช่น ความสนุกสนานเพลิดเพลิน การมีแรงจูงใจในทางบวก แรงจูงใจที่เรียนรู้จากการแก้ปัญหาด้วยตนเอง นอกจากนี้การสอนและคำแนะนำของครูหรือผู้รู้ที่คอยชี้ให้เห็นแนวทางการแก้ปัญหาก็มีส่วนช่วยกระตุ้นและจูงใจให้บุคคลกระทำการแก้ปัญหาได้เช่นกัน

3. การอบรมเลี้ยงดูและการฝึกรวม เป็นองค์ประกอบสำคัญทางสภาพแวดล้อมซึ่งมีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา กล่าวคือ การได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยวิธีที่ถูกต้อง การให้ความรักความอบอุ่น การสนับสนุนให้ใช้เหตุผลและให้โอกาสแก่เด็กในการแก้ปัญหด้วยตนเอง จะช่วยให้เขามีความสามารถในการแก้ปัญหาได้

4. โอกาสและประสบการณ์ในการเรียนรู้ เด็กที่ได้รับโอกาสให้ได้แก้ปัญหา และตัดสินใจด้วยตนเองตั้งแต่เล็ก ๆ จะมีทักษะและความสามารถในการคิดและตัดสินใจในเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี

5. สภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสื่อมวลชน ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติของบุคคล

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า องค์ประกอบในการแก้ปัญหาจะขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียน ซึ่งได้แก่ ระดับเชาวน์ปัญญา ลักษณะอารมณ์ อายุ และแรงจูงใจในการแก้ปัญหา ถ้าปัญหานั้นเป็นปัญหาที่น่าสนใจก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการแก้ปัญหา ซึ่งมีส่วนทำให้แก้ปัญหานั้นได้ง่ายขึ้น และในการแก้ปัญหานั้น สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนสังคมและสื่อมวลชน จะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติของบุคคลอย่างมาก

1.8 กระบวนการแก้ปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) กล่าวไว้ว่า สภาพสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น ความจำเป็นในแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นมากขึ้นทุกที กระบวนการแก้ปัญหาก็ถูกนำมาใช้กันอย่างกว้างขวางและใช้เป็นพื้นฐานสำคัญในโรงเรียนมากขึ้น รูปแบบของกระบวนการแก้ไขปัญหาก็ซับซ้อนมากขึ้น ผิดแผกแตกต่างออกไปจากยุคก่อนอย่างมาก ด้วยกลยุทธ์ในการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ที่เน้นการฝึกทักษะกระบวนการมากกว่าที่จะเน้นเนื้อหา ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่กลยุทธ์ในการแก้ปัญหาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรของทุก ๆ วิชา ในประเทศที่มีความก้าวหน้าทางการศึกษาหลายต่อหลายประเทศ ทั้งนี้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงกระบวนการแก้ปัญหา ดังนี้

บรุนเนอร์ (Bruner, 1969 อ้างถึงใน วีรพัฒน์ อติโรจน์ 2529: 10) กล่าวถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการคิดแก้ปัญหา มีดังนี้

1. ขั้นรู้จักปัญหา (Problem Isolation)
2. ขั้นแสวงหาเค้าเงื่อน (Search for Cues)
3. ขั้นตรวจสอบความถูกต้อง (Confirmation Check)
4. ขั้นตัดสินใจตอบสนองที่สอดคล้องกับปัญหา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534: 123 - 125) กล่าวว่า กระบวนการแก้ปัญหา คือ กระบวนการคิดสร้างสรรค์ มี 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นที่ใช้ในการพิจารณาปัญหา เพื่อจะได้รู้ว่าปัญหานั้นคืออะไร รวมถึงเตรียมศึกษาความรู้ ทักษะและวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะได้เกิดการคิด รวมทั้งเตรียมการแก้ไขอุปสรรคที่ทำให้แก้ปัญหาไม่ได้

2. **ขั้นฟักตัวของความคิด (Incubation)** เป็นขั้นที่ใช้ในการพิจารณาสถานการณ์ของสิ่งเร้าใหม่ โดยอาศัยความรู้และข้อมูลจากการเตรียมการ ผู้เรียนจะเรียนรู้ว่าการแก้ปัญหาที่คิดนั้นจะนำไปสู่การแก้ปัญหาไม่ได้

3. **ขั้นกระจ่างในปัญหา (Illumination)** ขั้นนี้เป็นขั้นของการคิด ซึ่งเกิดจากการเห็นความสัมพันธ์ของความรู้ และข้อมูลที่ฝังอยู่ในประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

4. **ขั้นพิสูจน์คำตอบ (Verification)** ขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการทดลองหาข้อเท็จจริงของความสัมพันธ์ของคำตอบที่พบใหม่ ซึ่งต้องทดสอบหรือพิสูจน์คำตอบก่อน
พินดา สีนสุวรรณ และชรินทร์ มั่งคั่ง (2546: 31) กล่าวว่า ทักษะการแก้ปัญหาคอรัมีกระบวนการที่เป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. **ขั้นระบุปัญหา** หมายถึง ความสามารถในการบอกปัญหาภายในขอบเขตจากสถานการณ์ที่กำหนดให้

2. **ขั้นตั้งสมมติฐาน** หมายถึง ความสามารถในการคาดคะเนสาเหตุที่บ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลของสถานการณ์ที่กำหนดให้

3. **ขั้นตรวจสอบสมมติฐาน** หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ และนำมาสนับสนุนสมมติฐานหรือสาเหตุของปัญหาตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

4. **ขั้นสรุปผล** หมายถึง ความสามารถในการบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบ เพื่อนำมาสรุปเป็นแนวทางแก้ปัญหาได้

เมธา สุธีร์โรจน์ (2554: 4) กล่าวว่า กระบวนการแก้ปัญหามี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. **การยอมรับถึงปัญหา** สิ่งสำคัญอันดับแรกในการจะแก้ปัญหให้ได้ผลนั้น คือการยอมรับว่าปัญหาว่าเป็นปัญหา

2. **การกำจัดขอบเขตของปัญหา** คือการทำให้เจอบัญญานั้นคืออะไร มีมากน้อยขนาดไหน เป็นปัญหาเล็กปัญหาใหญ่ เกิดบ่อยหรือนาน ๆ เกิดที่ ปัญหาเล็กปัญหาใหญ่มีวิธีการแก้ไม่เหมือนกัน

3. **กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา** การมองหาทางออก วิธีที่จะใช้ในการแก้ปัญหามีหลากหลาย บางวิธีแก้ระยะสั้น บางวิธีเป็นการแก้ระยะยาว

4. **การลงมือทำตามแผน** ลงมือทำตามแผนที่วางไว้จริง เปรียบเหมือนการที่หมอจ่ายยาแล้วไม่กินยาตามสั่ง ประเด็นคือเราจะไม่ว่าอะไรคือปัญหา ไม่เกิดปัญหาในการเรียนรู้ว่าแนวทางในการแก้ปัญหาคืออะไร

5. การติดตาม การติดตามผลตอบรับและผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ไขปัญหาเป็นเรื่องสำคัญ บางปัญหาที่มีผลกระทบจากวิธีการแก้ มีปัญหาบานปลาย มีปัญหาข้างเคียง เพื่อหาทางเลือกอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาได้ตรงจุด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กระบวนการแก้ปัญหามีทั้งหมด 4 ขั้นตอน โดยยึดหลักการแก้ปัญหของบรุนเนอร์ คือ 1) ขั้นรู้จักปัญหา เป็นขั้นตอนที่ทำความเข้าใจกับปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น 2) ขั้นแสวงหาเค้าเงื่อน เป็นขั้นตอนที่อภิปรายและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 3) ขั้นตรวจสอบความถูกต้อง เป็นขั้นตอนที่เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาโดยรวบรวมวิธีการที่เหมาะสม และ 4) ขั้นตัดสินใจตอบสนองที่สอดคล้องกับปัญหา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติ

1.9 การเรียนการสอนกับความสามารถในการแก้ปัญหา

การเรียนการสอน นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านการปฏิบัติและฝึกฝน ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้

โซลเบส และวิลเชส (Solbes and Vilches 1997: 86) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับการแก้ปัญหา เป็นการค้นพบตัวปัญหาคือสถานการณ์อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคลโดยสถานการณ์นั้นเป็นอุปสรรค ดังนั้นผู้แก้ปัญหามีกระบวนการคิดและวิธีการใหม่ ๆ การฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้นั้น จะต้องใช้สถานการณ์การสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542: 138) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหากับการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดขั้นตอนประสบการณ์ในการสืบเสาะหาความรู้ ซึ่งแนวทางนี้เริ่มต้นด้วยข้อความของปัญหาที่น่าสนใจและท้าทายให้ผู้เรียนหาปัญหาและคำตอบของปัญหา อาจจะเป็นเนื้อหาที่กำลังศึกษาที่ต้องใช้ข้อมูลและทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ขั้นตอนต่อไปต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาและเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นสุดท้ายต้องให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลและบอกคำตอบของปัญหา โดยการสร้างสถานการณ์ที่มีความหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและความรู้แก้ปัญหา เป็นการส่งเสริมผู้เรียนในการสืบเสาะหาความรู้ด้วยตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 44) กล่าวว่า วิธีการแก้ปัญหามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด และส่งเสริมให้บรรลุจุดมุ่งหมายถึงขั้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปมีการฝึกฝนทางด้านความคิดหรือการอภิปรายโดยการใช้ความคิดระดับสูง ดังนั้นกิจกรรมจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความคิดเป็นอย่างมาก แต่พบว่าการประเมินผลมักจะมุ่งที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นส่วนใหญ่

สมจิต สวธนไพบูลย์ (2547: 91 - 92) กล่าวว่า การจะแก้ปัญหาลักษณะต่าง ๆ ได้ ผู้สอนจะต้องจัดสภาพการณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเหล่านั้นแก้ปัญหานั้นได้แก่

1. จัดสภาพการณ์ที่เป็นสถานการณ์ใหม่ ๆ และมีวิธีแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธีมาให้ผู้เรียนฝึกฝนในการแก้ปัญหาให้มากที่สุด
2. ปัญหาที่หยิบยกมาให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนนั้นควรเป็นปัญหาใหม่ที่ยังไม่เคยประสบมาก่อน ควรเป็นปัญหาที่ไม่เกินความสามารถของผู้เรียนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ปัญหานั้นต้องอยู่ในกรอบของทักษะทางเชาว์ปัญญาของผู้เรียน
3. การฝึกแก้ปัญหาผู้สอนควรแนะนำให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ว่าปัญหานั้นเกี่ยวข้องกับอะไร และถ้าเป็นปัญหาใหญ่ก็แตกออกเป็นปัญหาย่อย ๆ แล้วคิดปัญหาย่อยแต่ละปัญหา และเมื่อแก้ปัญหาย่อยหมดทุกข้อก็เท่ากับแก้ปัญหานั้นเอง
4. จัดบรรยากาศการเรียนการสอนหรือสิ่งแวดล้อมทางการเรียนให้เปลี่ยนแปลงได้ไม่ตายตัว ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกว่าเขาสามารถคิดค้นเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้างในบทบาทต่าง ๆ ให้ออกาสผู้เรียนได้คิดอยู่เสมอ
5. ฝึกฝนการแก้ปัญหาหรือการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตาม ผู้สอนไม่ควรบอกวิธีการแก้ปัญหาให้ตรง ๆ เพราะถ้าบอกให้แล้วผู้เรียนจะไม่ได้ใช้ยุทธศาสตร์การคิดของตน

สุวิทย์ มูลคำ (2547: 16) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญและจำเป็นของมนุษย์ที่อยู่ในสภาวะสังคมปัจจุบัน ซึ่งในระบบการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาฝึกฝนเยาวชนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนให้ได้มีโอกาสฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้มากที่สุด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดสภาพการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนการสอน และการคำนึงถึงหลักจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าเขาสามารถคิดค้นเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้างในบทบาทต่าง ๆ และการจัดกิจกรรมที่มีความหมายให้เด็กได้เรียนรู้แล้วนำไปปฏิบัติได้ เด็กจะภูมิใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้เรียนรู้

1.10 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา จึงมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ซึ่ง อูมากรณ์ ทองเสมอ (2548: 15 - 21) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1.10.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์เชื่อว่าคนเราทุกคนตั้งแต่เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และโดยธรรมชาติของมนุษย์เป็นผู้พร้อมที่จะมีการเริ่มกระทำก่อน และเพียเจต์เชื่อว่าสติปัญญาของบุคคลมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตามวัย ดังนี้

- 1) **ขั้นการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensory - motor period)** เป็นขั้นพัฒนาการในวัย 0 - 2 ปี เด็กในวัยนี้มีความคิดตามการรับรู้และการกระทำ
- 2) **ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Pre - operational period)** เป็นขั้นพัฒนาการวัย 2 - 7 ปี ความคิดของเด็กยังขึ้นอยู่กับ การรับรู้และการกระทำเป็นส่วนใหญ่และเริ่มเรียนรู้สัญลักษณ์และการใช้เหตุผล
- 3) **ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete operational period)** เป็นขั้นพัฒนาการในวัย 7 - 11 ปี เด็กสามารถสร้างภาพในใจคิดย้อนกลับและเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวเลขและสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น
- 4) **ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal operational period)** เป็นขั้นพัฒนาการในวัย 11 - 15 ปี เด็กสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมและตั้งสมมติฐานได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

1. ผู้สอนควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน จัดการเรียนการสอน ประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน ไม่ควรบังคับผู้เรียนในขณะที่ยังไม่พร้อม เพราะอาจทำให้เกิดเจตคติ
2. ผู้สอนควรเริ่มสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่า จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี
3. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์หลากหลาย และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งทางธรรมชาติ กายภาพและบุคคล รวมทั้งสื่อเทคโนโลยีทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ซึมซับรับข้อมูลต่าง ๆ เข้าสู่โครงสร้างทางสติปัญญาของตน หรือหากสร้างความขัดแย้งทางปัญญา บุคคลจะต้องใช้กระบวนการปรับสภาวะช่วยสร้างความหมายของข้อมูลใหม่และเก่าให้แก่ตนเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่ เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้ข้ามจากพัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก ซึ่งการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กมีทักษะการแก้ปัญหา ในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเน้นให้เด็กเข้าใจธรรมชาติด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

1.10.2 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์ (Bruner)

บรูเนอร์เห็นด้วยกับเพียเจต์ว่า คนเรามีโครงสร้างสติปัญญา (Cognitive Structure) มาตั้งแต่เกิด ในวัยทารกโครงสร้างสติปัญญายังไม่ซับซ้อนเพราะยังไม่พัฒนา ต่อเมื่อมี

ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะทำให้โครงสร้างสติปัญญามีการขยายและซับซ้อนขึ้น หน้าที่ของโรงเรียนก็คือการช่วยเอื้อการขยายของโครงสร้างสติปัญญาของนักเรียน ขั้นพัฒนาการที่บรูเนอร์เสนอ มี 3 ขั้น ดังนี้

1) *เอนแอคทีฟ (Enactive mode)* วิธีการเรียนรู้ในขั้นนี้จะเป็นวิธีที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยการสัมผัส จับต้องด้วยมือ ผลัก ดึง รวมถึงการใช้ปากกับวัตถุ สิ่งของที่ถูกรอบ ๆ ตัว สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเด็กจะต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง เช่น การเลียนแบบหรือการลงมือกระทำกับวัตถุสิ่งของ ส่วนผู้ใหญ่จะใช้ทักษะทางการที่ซับซ้อน เช่น ทักษะการจີจกรยาน เล่นเทนนิส เป็นต้น

2) *ไอคอนนิค (Iconic mode)* เมื่อเด็กสามารถที่จะสร้างจินตนาการหรือมโนภาพ (Imagery) ขึ้นในใจได้ เด็กจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในโลกได้ด้วย ดังนั้นในการเรียนการสอนเด็กสามารถที่จะเรียนรู้โดยใช้ภาพแทนของการสัมผัสจากของจริง เพื่อที่จะช่วยขยายการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น บรูเนอร์ได้เสนอแนะให้นำโสตทัศนวัสดุมาใช้ในการสอนได้แก่ ภาพนิ่ง โทรทัศน์ หรืออื่น ๆ เพื่อที่จะช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น

3) *วิธีการที่ใช้สัญลักษณ์ (Symbolic mode)* วิธีการนี้จะใช้เมื่อผู้เรียนมีความสามารถที่จะเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือความคิดรวบยอดที่ซับซ้อน จึงสามารถที่จะสร้างสมมุติฐานได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

1. ผู้สอนควรวิเคราะห์ และจัดโครงการสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน
2. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพราะจะเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย
3. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน
4. ผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งนำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา จากนั้นจะประมวลข้อมูลข่าวสารจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและจะเกิดการรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น เป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการสำรวจสิ่งแวดล้อมอันจะนำไปสู่การมีความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

1.10.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne')

กาเย่ได้จัดชั้นการเรียนรู้จากง่ายไปหายากโดยผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) และพุทธินิยม (Cognitivism) เข้าด้วยกัน ซึ่งได้จัดประเภทของการเรียนรู้จากง่ายไปยากไว้ 8 ประเภท คือ

- 1) การเรียนรู้สัญญาณ (Signal - learning) เป็นการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ
- 2) การเรียนรู้สิ่งเร้ากับการตอบสนอง (Stimulus - response learning) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง
- 3) การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงต่อเนื่อง (Chaining) กับพฤติกรรมและการกระทำต่าง ๆ
- 4) การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงทางภาษา (Verbal association) เป็นลักษณะการเรียนรู้เช่นเดียวกับประเภทที่ 3 แต่เป็นด้านที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา
- 5) การเรียนรู้ความแตกต่าง (Discrimination learning)
- 6) การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concept learning)
- 7) การเรียนรู้กฎ (Rule learning)
- 8) การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem solving)

กระบวนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่

ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ 8 ประเภท ดำเนินการเป็น 9 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ
- ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์
- ขั้นที่ 3 กระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมที่จำเป็นต่อการเรียนรู้
- ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่
- ขั้นที่ 5 ให้แนวทางในการเรียนรู้
- ขั้นที่ 6 ให้ผู้เรียนปฏิบัติลงมือทำ
- ขั้นที่ 7 ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน
- ขั้นที่ 8 ประเมินผลการเรียนรู้
- ขั้นที่ 9 ส่งเสริมความคงทน การเรียนรู้และการถ่ายโอนการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กอาจต้องรอเวลาฝึกฝนที่เหมาะสม โดยการจัดการเรียนรู้แบบเป็นขั้นตอนซึ่งเริ่มจากเรื่องง่าย ๆ ไปสู่เรื่องที่ยากยิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาควรให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามระยะเวลาหรือขั้นพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

1.10.4 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism)

ทฤษฎีนี้มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) และไวทสกี (Vygotsky) ซึ่งอธิบายว่าโครงสร้างทางปัญญา (Schema) ของบุคคลมีการพัฒนาผ่านทางกระบวนการดูดซึมหรือซึมซับ (Assimilation) และกระบวนการปรับโครงสร้างทางสติปัญญาเพื่อให้บุคคลอยู่ในสภาวะสมดุล (Equilibrium) ซึ่งเพียเจต์เชื่อว่าคนทุกคนจะมีการพัฒนาไปตามลำดับขั้น จากการมีปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อมและสังคม ส่วนไวทสกีให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมสังคมและภาษามากขึ้น นักทฤษฎีกลุ่มการสร้างความรู้มีความเห็นว่า แม้โลกนี้จะมียุ่จริงแต่ความหมายของสิ่งต่าง ๆ มิได้มีอยู่ในตัวของมันเอง แต่มีความหมายขึ้นมาจากการคิดของคนที่ได้รับรู้สิ่งนั้น ๆ ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ ในโลกจึงไม่มีความหมายที่ถูกต้องหรือเป็นจริงที่สุด แต่ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายของคนในโลก ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการของบุคคลในการแปลความหมาย และสร้างความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ต่าง ๆ และถือว่ามีสมองเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแปลความหมายของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลกนี้ ซึ่งการแปลความหมายของแต่ละบุคคลจะขึ้นกับการรับรู้ ความเชื่อ ประสบการณ์ ความต้องการ ความสนใจ และภูมิหลังของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการสร้างความรู้ของข้อมูล ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องเฉพาะคนที่บุคคลจะต้องใช้กระบวนการทางปัญญาในการกระทำ มิใช่เป็นเพียงการรับข้อมูลเท่านั้น

กระบวนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้

1. ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active) กล่าวคือ ไม่เป็นผู้ที่รับข้อมูลความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ และสร้างความรู้ของสิ่งนั้นด้วยตนเอง

2. ครูควรสร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรม (sociomoral) ให้เกิดขึ้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความรู้ การร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนและผู้อื่น จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนกว้างขวางขึ้น

3. ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้

4. ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทตนเองจากผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ ทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการและสังคม ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. ครูควรประเมินผลในลักษณะที่เป็น Goal free evaluation เป็นการประเมินตามจุดมุ่งหมายของผู้เรียนแต่ละคน และการวัดผลควรใช้วิธีการที่หลากหลายโดยอาศัยบริบทจริง เนื่องจากการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ขึ้นอยู่กับความสนใจและการสร้างความหมายที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าแต่ละบุคคลจะมีระดับการเรียนรู้แตกต่างกันไป ซึ่งสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลอย่างมาก ทฤษฎีนี้มีหลักการว่า “การเรียนรู้คือการแก้ปัญหา” ซึ่งขึ้นอยู่กับการค้นพบของแต่ละบุคคล ผู้เรียนจะมีแรงจูงใจจากภายในและต้องควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการสร้างความคิดหรือปัญญาให้เป็นเครื่องมือ และใช้เทคโนโลยีหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ

1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่พบว่าเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะการแก้ปัญหาโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนงานวิจัยด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ายังมีน้อยอยู่มาก จึงขอนำงานวิจัยมากล่าวรวมกัน ดังนี้

1.11.1 งานวิจัยภายในประเทศ

วีรพัฒน์ อติโรจน์ (2529: 35 - 37) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และทัศนคติแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 57 คน ทั้งนี้พบว่านักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งนักเรียนชายหญิงที่มีอายุต่างกันการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่ต่างกัน และเมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่มาอยู่ในโรงเรียน พบว่านักเรียนชายหญิงที่มีระยะเวลาอยู่ในโรงเรียนต่างกันมีความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่างกัน

เจษฎา สุภางคเสน (2530: 70 - 71) ได้ศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน จำนวน 212 คน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์และแบบทดสอบการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พบว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันมีความคิดสร้างสรรค์และ

ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกัน โดยความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจะเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้น

ศุจิตรา ขาวสำอาง (2533: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยเด็กเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพและครูเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ โดยศึกษากับเด็กปฐมวัย 30 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาคือแบบทดสอบวัดการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ภาพประกอบการเล่าเรื่อง และแผนการจัดประสบการณ์เล่าเรื่อง ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยเด็กเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยครูเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ

อรทัย ธนาวินิจเจริญ (2545: 94 - 95) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน พัฒนาการทางความคิด และความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กนักเรียนอายุ 10 - 12 ปี ผลการศึกษาพบว่าเด็กนักเรียนอายุ 10 - 12 ปี ที่มีสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนแตกต่างกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนสูงจะมี ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนต่ำ และ พัฒนาการทางความคิดของเด็กนักเรียนอายุ 10 - 12 ปี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มุกิตา หวังคิด (2547: 51 - 54) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

วิไลวัลย์ เมืองโคตร (2548: 51) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดกิจกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้ชุดกิจกรรม มีนักเรียนที่สอบผ่านเกณฑ์ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 83.78 ของจำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งหมด ซึ่งปฏิบัติกิจกรรมได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และพฤติกรรมความคิดแก้ปัญหาในด้านการใช้ทฤษฎีในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก

ทวีศิลป์ ช่อสัดย์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้แบบฝึก กระบวนการคิดและแก้ปัญหาต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่ใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหา มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังใช้แบบฝึกกระบวนการคิด และแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

เบญจวรรณ อ่วมมณี (2549: 105 - 107) ได้ศึกษาความสามารถในการ คิดแก้ปัญหา เรื่อง การอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการประเมินหลังเรียนโดยให้นักเรียนจัดทำโครงการเกี่ยวกับการ แก้ปัญหาการอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนแล้วนำเสนอผลงาน โดยการจัดนิทรรศการ กำหนดเกณฑ์การให้ คะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยโครงการ พบว่านักเรียนมีความสามารถในการระบุ ปัญหาและเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง รองลงมาคือเสนอวิธีการ แสวงหาความรู้ที่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง และความสามารถในการนำเสนอโครงการอยู่ในเกณฑ์ ระดับสูงเป็นลำดับสุดท้าย

ญดาภัก กิจทวิ (2551: 78 - 79) ได้ศึกษาทักษะการแก้ปัญหของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการประเมิน หลังเรียนโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบทักษะการแก้ปัญหาเรื่องเศรษฐศาสตร์ในชีวิตประจำวัน พบว่า นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหามากที่สุดในทักษะการระบุปัญหาอยู่ในเกณฑ์ระดับดี รองลงมาคือทักษะการอธิบายสาเหตุของปัญหาอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ ลำดับที่สามคือทักษะการ แก้ปัญหาอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และลำดับสุดท้ายคือทักษะการสรุปผลที่ได้รับจากการแก้ปัญหอยู่ใน เกณฑ์พอใช้

ปิยนุช หามนตรี (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาและการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือของ สสวท. ผลการศึกษา พบว่าทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบแก้ปัญหา และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือของ สสวท. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือของ สสวท.

จากงานวิจัยภายในประเทศที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการแก้ปัญหาโดยทั่วไป มักจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง โดยเริ่มจากตัวเด็กที่จำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา นอกจากนี้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันก็มีผลต่อการแก้ปัญหของเด็ก ตลอดจนรูปแบบการเรียนการสอน บรรยากาศ และกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีผลอย่างมากต่อพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหา

1.11.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เนเบอร์ (Nabors, 1975: 3241 อ้างถึงใน วีรพัฒน์ อติโรจน์ 2529) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ได้รับการสอนโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ และเด็กที่ได้รับการสอนตามหลักสูตรเดิม ผลการวิจัยปรากฏว่า ไม่พบว่าเพศชายหรือเพศหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหต่างกัน ซึ่งเบอร์นิง (Berning, 1979: 3753 อ้างถึงใน วีรพัฒน์ อติโรจน์ 2529) ได้วิจัยสนับสนุนเนเบอร์พบว่าเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกันในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหสังคม สรุปได้ว่าความสามารถในการแก้ปัญหทั้งเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่างกัน

พุท (Putt, 1979: 5382 - 5383 อ้างถึงใน สุภิญญา พิทักษ์ศักดิ์ดาดกร 2541: 31) ได้ศึกษาผลของการสอน 2 วิธี ที่มีผลต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้คือนักเรียนระดับ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ผู้วิจัยสอนห้องที่หนึ่งโดยสอนตามรูปแบบซึ่งมีพื้นฐานมาจากกระบวนการเรียนรู้ของกาเย่ และการสอนแก้ปัญหโดยใช้ขั้นตอนการแก้ปัญหของโพลยา ซึ่งจะใช้วิธีสอนแบบฮิวริสติกในการสอนนักเรียนกลุ่มนี้ ส่วนห้องที่สองสอนโดยการสร้างประสบการณ์แก่นักเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญห และไม่ใช้วิธีสอนแบบฮิวริสติกในการสอนนักเรียนกลุ่มที่สอง ส่วนกลุ่มควบคุมสอนโดยใช้วิธีสอนแบบปกติ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างวิธีสอนสองวิธีกับวิธีสอนปกติ และมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญเกี่ยวกับการแก้ปัญหของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม สิ่งที่น่าสนใจซึ่งเห็นได้ชัดในการแก้ปัญหของนักเรียนในกลุ่มทดลองก็คือ วิธีสอนวิธีแรกจะทำให้เห็นความแตกต่างในด้านทัศนคติที่มีต่อการแก้ปัญหและการใช้ยุทธวิธีในการแก้ปัญห ส่วนด้านทัศนคติที่มีต่อการแก้ปัญหของนักเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันไม่มากนักระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และมีความแตกต่างกันน้อยมากระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม จะเห็นได้ว่าวิธีการสอนทั้งสองวิธีช่วยทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการแก้ปัญห และได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหามากยิ่งขึ้น

ฮิกคีย์ (Hickey, 1972: 33 - 10B อ้างถึงใน อรทัย ธนาวิจิตรเจริญ 2545: 71) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาในการเล่นของเด็กเกรด 6 จำนวน 60 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เล่นแบบอิสระ กลุ่มที่เล่นแบบได้รับการชี้แนะ และกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์การเล่น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่เล่นแบบอิสระ (Free Play) สามารถแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยกำหนดได้เร็วกว่ากลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ในการเล่นและกลุ่มที่ได้รับการชี้แนะ

กัวร์ (Goor, 1974: 3514 - A อ้างถึงใน มาลี กาละศรี 2548) ได้ทำการวิจัย พบว่า เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ และแสดงออกความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา ได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

เชคลี (Shaklee, 1985: 2915 - A อ้างถึงใน มาลี กาละศรี 2548) ได้ศึกษาผลของการสอนเทคนิคการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองเข้า กลุ่มควบคุมเข้า และกลุ่มทดลองบ่าย กลุ่มควบคุมบ่าย กลุ่มทดลองได้รับการสอนการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 18 บทเรียน ๓๐ นาที ในขณะที่กลุ่มควบคุมเรียนตามหลักสูตรปกติ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการแก้ปัญหามากกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองบ่ายมีความสามารถในการแก้ปัญหามากที่สุด

จากงานวิจัยในต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้น มักจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง โดยเริ่มจากตัวเด็ก ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความกล้าแสดงออกและเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างก็มีผลต่อการแก้ปัญหของเด็ก ตลอดจนรูปแบบการเรียนการสอน บรรยากาศ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีผลอย่างมากต่อพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหของเด็ก

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2.1.1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

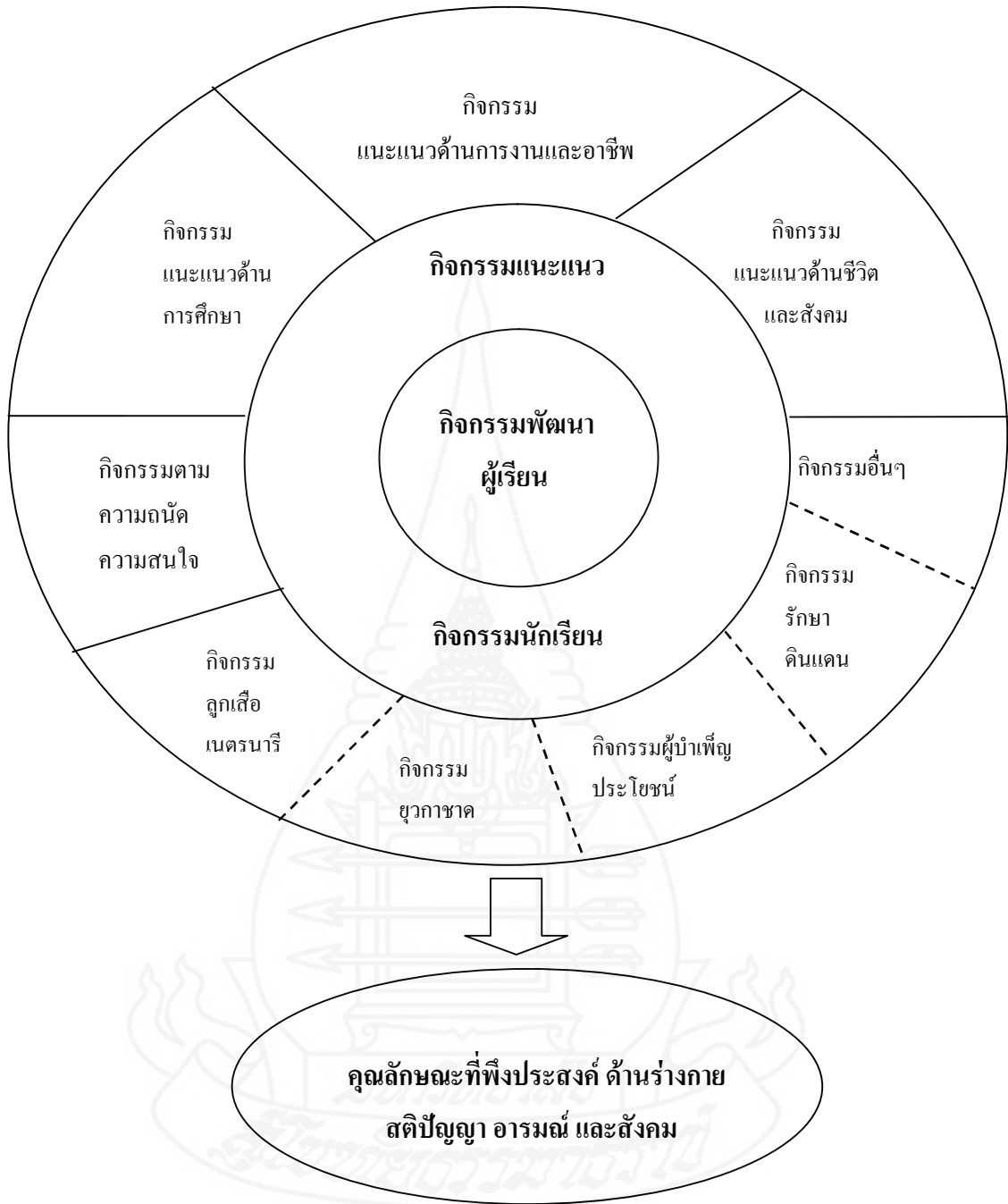
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544) กล่าวว่าไว้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจาก

กิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตัวเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) *กิจกรรมแนะแนว* เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2) *กิจกรรมนักเรียน* เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่การศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมตามความถนัดความสนใจ และกิจกรรมรักษาดินแดน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน โดยมีผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยสามารถนำเสนอกรอบความคิดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบความคิดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ที่มา : <http://api.ning.com> (2554: 5)

จากรูปภาพจะเห็นได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวและ กิจกรรมนักเรียน โดยมีผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

2.1.2 การจัดเวลาเรียนของช่วงชั้นที่ 2

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4 - 5 ชั่วโมง การจัดเวลาเรียนในกลุ่มภาษาไทยและคณิตศาสตร์ อาจใช้เวลาลดลงเหลือประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยให้เวลากลุ่มวิทยาศาสตร์มากขึ้น สำหรับการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์แม้เวลาเรียนจะลดลง ยังคงต้องฝึกฝนทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาจะมีเวลาอย่างเพียงพอให้เด็กมีโอกาสเล่น ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยต้องจัดเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประมาณร้อยละ 20 ส่วนเวลาที่เหลือสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม สามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กลุ่มสาระ	ชั้น/ชั่วโมง/ปี									หมายเหตุ
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3	
1. กิจกรรมแนะแนว	40	40	40	40	40	40	40	40	40	
1.1 การศึกษา										
1.2 ด้านอาชีพ										
1.3 การแก้ไขปัญหา บุคลิกภาพ										
2. กิจกรรมนักเรียน	80	80	80	80	80	80	80	80	80	
2.1 ลูกเสือ - เนตรนารี	40	40	40	40	40	40	40	40	40	
2.2 กิจกรรมตามความถนัด/ชุมนุม	40	40	40	40	40	40	40	40	40	
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	10	10	10	10	10	10	15	15	15	แทรกในลูกเสือ - เนตรนารี
รวม	120	120	120	120	120	120	120	120	120	

ที่มา : <http://api.ning.com> (2554: 6)

2.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีหลักการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ได้กล่าวไว้ว่า

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัชฌาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ทั้ง 3 มาตรฐาน มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับระบบการจัดการศึกษา ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ จึงมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ควบคู่กับทักษะด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับแต่ละระดับการศึกษา

จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งมีหลักการและกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตัวเอง รู้จักโลกรอบตัว ด้วยกลวิธีและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้สามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่างเหมาะสมและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.3 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษา ที่ต้องจัดควบคู่กับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรที่เปิดกว้างให้สังคมมีส่วนร่วมและให้อิสระในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2544: 136) กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับบริการด้วยการใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย และหลักสูตรแนะแนวที่วางไว้สำหรับแต่ละวัย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 6) กล่าวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

สราญทิพย์ อนุมัติ (2545: 16) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า กิจกรรมแนะแนว คือ การจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการมีลำดับและขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้

บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจ
สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 81) ได้กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่
ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ
งานบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้
เด็ก วัยรุ่น หรือผู้ใหญ่ รู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด
ความสนใจ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา
และการตัดสินใจ การปรับตัวทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ตลอดจนการวางแผนอนาคต
ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

สมร ทองดี และปราณี รามสูตร (2545: 11) ได้ให้ความหมายของกิจกรรม
แนะแนวว่า เป็นมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนว
แต่ละคน แต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา
ส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 24) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า กิจกรรม
แนะแนว คือ กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าตนเอง
และผู้อื่น พึ่งตนเอง มีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงานอาชีพและสังคม มีสุขภาพจิต
ที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

ประภัสสร โลहनันทชัย (2548: 61) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมแนะแนว
ไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมกับ
ความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ พัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต
วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี รู้จักและเข้าใจตนเอง
รู้ถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการคิด การวางแผน
และการแก้ปัญหา ตลอดจนจนการสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว คือกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัด
ให้แก่ผู้รับบริการ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ
ส่วนตัวและสังคม ซึ่งจะช่วยบุคคลในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา ให้ค้นพบ
ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้
เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ การปรับตัวในทุก ๆ ด้าน

2.4 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมและแนวเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 24) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งความรู้ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนแนวทางการศึกษา อาชีพ ได้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรม และจริยธรรมแก่ผู้เรียน
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

พิมลรัตน์ ขุนแก้ว (2548: 29) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพความสามารถของตนเอง รู้จักการแสวงหาความรู้ข้อมูล พัฒนาบุคลิกภาพ ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอาชีพสุจริต มีคุณธรรมจริยธรรม และจิตสำนึกต่อการรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัดและความสามารถของตนเอง และได้แสวงหาความรู้ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ซึ่งนำไปสู่การปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีค่านิยมที่ดี มีวินัย และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

2.5 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวจะให้ประสิทธิภาพดีเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 48) กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียนควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุปและขั้นประเมินผลกิจกรรม เพื่อมุ่งให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ โดยใช้

แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process Learning) ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จะเสริมสร้างผู้รับบริการ ทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัตินำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรม ซึ่งผู้ให้ต้องกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้เป็น “ผู้ร่วมทำกิจกรรม” ไม่ใช่ “ผู้สังเกตการณ์” ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้รับบริการมีอารมณ์ร่วมสนุกสนานมีชีวิตชีวา โดยอาจใช้เกม เพลง นิทาน ข่าว กรณีศึกษา ฯลฯ เป็นสื่อ นำทางในการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอน คือ

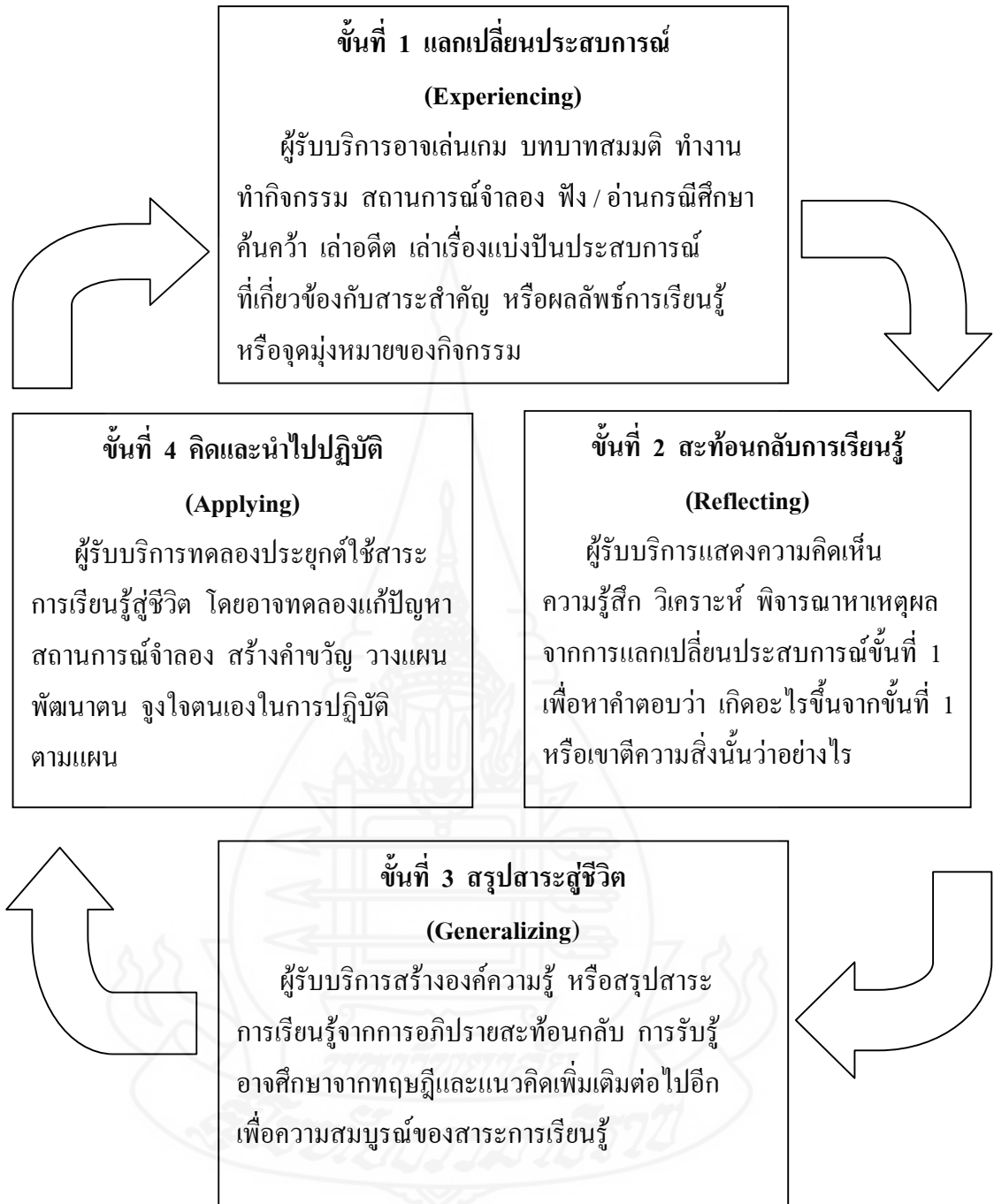
ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ผู้รับบริการอาจเล่นเกม บทบาทสมมติ ทำงาน ทำกิจกรรม สถานการณ์จำลอง ฟังหรืออ่านกรณีศึกษา ค้นคว้า เล่าคิด เล่าเรื่องแบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือจุดมุ่งหมาย ของกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก วิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่า เกิดอะไรขึ้นจากขั้นที่ 1 นั้น หรือเขาตีความสิ่งนั้นว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้ หรือสรุป สาระการเรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับ การรับรู้องค์ศึกษาจากทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติม ต่อไปอีก เพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ผู้รับบริการทดลองประยุกต์ใช้สาระ การเรียนรู้สู่ชีวิต โดยอาจทดลองแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง สร้างคำขวัญ วางแผนพัฒนาตน จูงใจตนเองในการปฏิบัติตามแผน ซึ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม จากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 อาจมี ความต่อเนื่องคาบเกี่ยวกับจนแยกไม่ออก หรือบางครั้งมีการสลับขั้นตอน เช่น อาจจัดกิจกรรม นำเสนอสาระการเรียนรู้หรือองค์ความรู้ก่อน จากนั้นเป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แล้วเป็น กิจกรรมสะท้อนกลับการเรียนรู้ สุดท้ายเป็นกิจกรรมได้ทดลองประสบการณ์และประยุกต์ใช้ ซึ่ง ขั้นตอนนี้จะอยู่เป็นขั้นสุดท้ายของกิจกรรมเสมอ และเมื่อถึงขั้นคิดและนำไปปฏิบัติก็อาจกลับเข้าสู่ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นวงจรต่อไปใหม่ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มั่นคงขึ้น นำไปสู่ การปฏิบัติได้ดีขึ้นและเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องต่อไปอีก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน เป็นวงจรการเรียนรู้ (Four Phases of Learning Cycle) คือ “แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สะท้อนกลับการเรียนรู้ สรุปสาระสู่ชีวิต คิดและนำไปปฏิบัติ”

ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 ที่มา : สมร ทองดี และปราณี งามสุต (2545: 50)

2.6 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ในเรื่องของชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกัน ดังต่อไปนี้

ฉัตรสุดา หาญประกอบสุข (2541: 5) กล่าวว่า ชุดการแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการใช้สื่อประสมที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยการสอนและหัวข้อ เพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายและการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 80) กล่าวถึงชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ แถบบันทึกเสียง เอกสารที่บันทึกรายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุด หรือกล่อง หรือซอง และภายในกล่องหรือซองจะบรรจุคู่มือครู คู่มือผู้เรียน และสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

ฮุสตัน และคนอื่น ๆ (Houston and Others, 1972: 10 - 15) กล่าวถึงชุดการสอนว่า เป็นชุดของประสบการณ์ที่จัดเตรียมไว้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521: 56) กล่าวว่า ชุดการสอนคือระบบการนำสื่อแบบประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย มาช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

วัฒนกิจ สิทธิสถิตอังกูร (2546: 27) กล่าวว่า จากการสัมมนาหาคำจำกัดความของคำว่าชุดกิจกรรมแนะแนว คณาจารย์และนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2545 ได้กำหนดให้ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการ และแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2. คู่มือผู้รับบริการ ซึ่งมีใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลัง

3. สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2530: 66 - 37) กล่าวว่า ชุดการสอนเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นชุดของสื่อประสมที่มีสื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกัน โดยจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วย ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ จัดไว้เป็นชุด ๆ บรรจุในซอง กล่อง หรือกระเป๋า

ควอน (Duane, 1973: 169) ได้กล่าวถึงชุดการสอนว่า เป็นชุดการเรียนการสอนรายบุคคล (Individualized Instruction) อีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้แก่นักเรียนได้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามเป้าหมาย ผู้เรียนจะเรียนไปตามอัตราความสามารถและความต้องการของตน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวมีลักษณะคล้ายกับชุดการสอน ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว และเป็นสื่อที่ช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

2.7 ประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคุณค่าในทางการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ ดังต่อไปนี้

บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2530: 69 - 71) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ 3 ประเภท คือ

1. ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครู สำหรับผู้สอนจะใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมแบบนี้จะช่วยให้ผู้สอนลดการพูดให้น้อยลง และใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดการสอนในการนำเสนอเนื้อหา สื่อที่ใช้อาจได้แก่รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ ฟิล์ม ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น ข้อสำคัญก็คือสื่อที่จะนำมาใช้นี้จะต้องให้ผู้เรียนได้เห็นอย่างชัดเจนทุกคน หรือเรียกว่าชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่มกิจกรรม สำหรับให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มประมาณ 5 - 7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรม แต่ละชุดมุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ชุดกิจกรรมชนิดนี้มักใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3. ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบรายบุคคล สำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล คือผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม และสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ด้วย ชุดกิจกรรมชนิดนี้อาจจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อยหรือโมดูลได้

ระพินทร์ โพธิ์ศรี (2545: 59) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรม ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self study package) คือ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนนำไปศึกษาด้วยตนเองโดยไม่มีครูเป็นผู้สอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียนรู้แบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือชุดการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายเว็ลด์ไวด์เว็บ

2. ชุดการเรียนการสอน คือ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เช่น ชุดฝึกอบรม หรือชุดการสอนต่างๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวมีทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครู ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่มกิจกรรม และชุดกิจกรรมแนะแนวแบบรายบุคคล สำหรับการทําวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพขึ้นจัดเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครูเพื่อใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และใช้สื่อใบงานประเภทรูปภาพ เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนยิ่งขึ้น

2.8 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีคุณภาพและให้ประสิทธิภาพที่ดี ควรมีหลักการและกระบวนการสร้างอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ซึ่งมีนักการศึกษากล่าวไว้ดังต่อไปนี้

บัทส์ (Butts, 1974: 85) เสนอหลักการสร้างไว้ ดังนี้

1. ก่อนที่จะทำการสร้างต้องกำหนดโครงสร้างคร่าว ๆ ก่อนว่าจะเขียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร มีวัตถุประสงค์อะไร

2. ศึกษางานด้วยวิทยาศาสตร์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำ

3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

4. แจกวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อย ๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน

5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในแต่ละตอนให้เหมาะสม

6. กำหนดเวลาที่ใช้ในแบบฝึกแต่ละตอนให้เหมาะสม

7. กำหนดการประเมินผลว่าจะประเมินก่อนหรือหลังเรียน

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531: 4 - 5) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ต้องคำนึงถึงหลักการและขอบข่ายของงานทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ให้กับวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่

ธีระ ชัยยุทธชรรยง (2533: 65) ได้กล่าวถึงการสร้างชุดการแนะแนวไว้ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับชุดการแนะแนวจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
4. นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อให้สอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล
5. นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของโปรแกรมการสอน
6. ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดแนะแนว เพื่อนำไปใช้วิจัยต่อไป จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นต้องคำนึงถึงหลักการ และขอบข่ายของงานทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ให้เหมาะสมกับวัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ โดยจะต้องมีการศึกษารายละเอียดและกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด แล้วดำเนินการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และมีการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัย

2.9 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนวมีประโยชน์ในแนวเดียวกับชุดการสอน ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521: 191) กล่าวถึงคุณค่าของชุดการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อนและมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดีเท่าชุดการสอน
2. ช่วยเร้าความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา ชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเองและสังคม
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกหัดการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
4. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน และชุดการสอนผลิตได้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบไปใช้ได้ทันที
5. ทำให้การสอนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าผู้สอนจะมีความบกพร่องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด

6. ช่วยให้การสอนเป็นอิสระจากผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจากชุดการสอนที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว

สุมาลี โชติชุ่ม (2544: 29 - 30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถตามความต้องการของตน ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ตามอัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น
 2. ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
 3. จะเรียนเมื่อไรก็ได้ไม่ต้องคอยครูผู้สอน ไม่จำกัดเวลาและสถานที่
 4. ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ซับซ้อน และมีลักษณะเป็นนามธรรมสูงซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี
 5. ทำให้การเรียนรู้เป็นอิสระจากอารมณ์และบุคลิกของครูผู้สอน
 6. ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้กับผู้สอน
 7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน
- จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ได้ดียิ่งขึ้น ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเพิ่มความสะดวกสบายให้กับผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนผลิตเป็นหมวดหมู่สามารถหยิบใช้ได้ทันที

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

จากการศึกษางานวิจัย พบว่า มีผู้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาและส่งเสริมองค์รวมของความเป็นมนุษย์ในหลากหลายด้าน เช่น ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม จึงขอนำงานวิจัยมากล่าวรวมกัน ดังนี้

น้องนุช เพียรดี (2542: 70) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสวน อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวมีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามโปรแกรมการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัมพร แสงวิเชียร (2546: 69) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศบาทราชบุรีบำรุง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบ

บูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ และนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีสติปัญญาต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิทยาภรณ์ พิทยาธกุล (2546: 74 - 76) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องปรับลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนจำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับการลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวลดลง

อัมพร ชนะทอง (2546: 68 - 69) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพลับพลา จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปาริยา แก้วธรรม (2550: 57 - 58) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบักคอง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ นักเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการนักเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรรณรา พงษ์สิน (2550: 46 - 47) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบักคอง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม นักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยในตนเองเพิ่มมากกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีวินัยในตนเองเพิ่มมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ราตรี ประชุมพันธ์ (2551: 58 - 59) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนบ้านหนองไร่ จังหวัดยโสธร พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรและ
ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติที่ดี
ต่อการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริลักษณ์ ละเอียดอ่อน (2552: 55 - 57) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนอนุบาลสีอำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการ
ฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ
นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุภรัตน์ เสร้ามัญญ (2553: 78 - 79) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้คารา
ทีบีเอ็ม ในกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรม
แนะแนวโดยใช้กระบวนการเรียนรู้คารา ทีบีเอ็ม นักเรียนมีระดับความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยภายในประเทศที่กล่าวมาข้างต้น ได้มีการนำชุดกิจกรรมแนะแนว
ไปบูรณาการกับการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนในด้านการปรับพฤติกรรม
อารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม ความสนใจในด้านอาชีพ ฯลฯ ทั้งนี้พบว่าชุดกิจกรรมแนะแนวมีส่วน
ช่วยในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น และเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น
รวมทั้งการมีพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ในทางที่ดีขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อรูปภาพ

3.1 ความหมายของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูน

รูปภาพ เป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น และเป็นสื่อที่มี
ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวความรู้จาก
ผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านได้ดี ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูนไว้ ดังนี้

Garlach and Ely (1971: 365) ได้ให้ความหมายของรูปภาพไว้ว่า เป็นภาพนิ่ง วัตถุ 2 มิติที่บันทึกหรือแสดงเหตุการณ์ สถานที่ บุคคล หรือสิ่งของเอาไว้ อาจมีลักษณะเป็น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพการ์ตูน ภาพสเกตช์ ภาพผนัง รวมทั้งแผนภูมิ แผนที่สถิติ และแผนที่ รูปภาพสามารถใช้ในการสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนเป็นกลุ่มในเวลาเดียวกันได้

นิชกานต์ คมคาย (2539: 31) กล่าวว่า การ์ตูนคือภาพวาดที่เป็นสัญลักษณ์จำลอง มาจากความคิด เป็นภาพวาดง่าย ๆ เป็นภาพที่ไม่เหมือนภาพในโลกของความเป็นจริง เป็นภาพ ล้อเลียนที่แสดงออกมาเพื่อใช้ในการสื่อความหมาย หรือเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวหรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้เกิดอารมณ์ขัน ล้อเลียน เสียดสีในทางการเมือง และสังคมได้

ไพเราะ เรื่องศิริ (2542: 12) กล่าวว่า รูปภาพการ์ตูนคือภาพวาดง่าย ๆ ที่มีแบบ เฉพาะตัวไม่เหมือนภาพธรรมดาทั่วไป อาจมีรูปร่างที่เกินความเป็นจริงหรือลดรายละเอียดออก เพื่อจุดมุ่งหมายในการบรรยาย การแสดงออกมุ่งให้เกิดความตลกขบขัน ล้อเลียนเสียดสีการเมือง และสังคม ตลอดจนใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น อาจใช้ประกอบการเล่า เรื่องบันเทิงคดีสารคดีได้อีกด้วย และที่สำคัญก็คือใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ภาพวาดนี้อาจจะ เป็นตอนเดียวจบหรือเป็นเรื่องสั้น ๆ 2 - 3 ตอนจบ

คินเดอร์ (Kinder, 2000: 339) กล่าวว่า การ์ตูนคือภาพที่ผู้ดูสามารถตีความหมาย ได้จากสัญลักษณ์ที่มีอยู่ ส่วนใหญ่จะเป็นภาพที่เกิดจริงเพื่อสื่อความหมายหรือเสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ทันสมัย ตัวบุคคลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทันที

พัน สุขเจริญ (2545: 1) อธิบายว่า การ์ตูนเป็นสื่อกราฟิกที่แสดงออกด้วยการ จิตเขียนโดยใช้เส้นหรือสีอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างประกอบกัน สร้างเป็นภาพลักษณะที่ใช้ แทนตัวบุคคล ความคิดและสถานการณ์ ใช้เป็นสื่อนำความคิดหรือจุดใจแก่ผู้ดู ใช้เป็นสื่อเผยแพร่ ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และเป็นสื่อการจัดการเรียนรู้ด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปภาพเป็นสื่อทางการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง หรือ เรียกว่า ทัศนวัสดุ ที่บันทึกหรือแสดงเหตุการณ์ สถานที่ บุคคล หรือสิ่งของเอาไว้ ซึ่งอาจเป็น ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพเขียน หรือภาพประกอบตำราก็ได้ สามารถใช้ในการสอนเป็นรายบุคคล หรือสอนเป็นกลุ่มในเวลาเดียวกันได้

ส่วนรูปภาพการ์ตูน คือภาพวาดที่เป็นสัญลักษณ์จำลองมาจากความคิด เป็นภาพที่ ไม่เหมือนภาพในโลกของความเป็นจริง เป็นภาพวาดง่าย ๆ เป็นภาพล้อเลียนที่แสดงออกมาเพื่อใช้ เป็นสื่อนำความคิดหรือจุดใจแก่ผู้ดู และใช้เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และเป็นสื่อ การจัดการเรียนรู้ด้วย

3.2 ชนิดของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูน

รูปภาพมีหลากหลายชนิด ซึ่งจะมีลักษณะโดดเด่นแตกต่างกันไป แต่ก็สามารถดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้มีนักการศึกษากล่าวถึงชนิดของรูปภาพไว้ ดังนี้

กัญญาพร นิตยประภา (2534: 62 - 63) ได้แบ่งรูปภาพออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1. ภาพเขียน หมายถึง ภาพที่เขียนขึ้นด้วยหมึกและสีต่าง ๆ เป็นรูปร่างและลักษณะต่าง ๆ ตามที่จะออกแบบ อาจเป็นภาพเหมือน ภาพจินตนาการ ภาพสเกตช์ ภาพการ์ตูน ภาพล้อ แผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติหรือกราฟ แผนที่ แผนที่ เป็นต้น ใช้สำหรับตีพิมพ์ประกอบตัวพิมพ์เรียงในทีที่เหมาะสมและจำเป็นต้องใช้เพื่อบรรยายหรืออธิบายเรื่องราว และช่วยตกแต่งสิ่งพิมพ์ให้สวยงาม

2. ภาพถ่าย หมายถึง ภาพที่ผลิตขึ้นด้วยการใช้ฟิล์มบันทึก ภาพดังกล่าวอาจเป็นภาพขาวดำหรือภาพสี เพื่อให้เรื่องราวหรือข้อความตอนนั้นเป็นที่เข้าใจได้แจ่มแจ้งขึ้น หรือประกอบเข้าไปให้มีความหมายยิ่งขึ้น

คินเดอร์ (Kinder, 2000: 399 - 400) แบ่งรูปภาพการ์ตูนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การ์ตูนธรรมดา (Cartoon) ได้แก่ ภาพวาดลักษณะหรือภาพล้อเลียนหรือเสียดสีบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือเรื่องราวที่น่าสนใจทั่วไปในปัจจุบัน

2. การ์ตูนเรื่อง (Comics) คือ ภาพการ์ตูนที่มีเรื่องราวต่อเนื่องกันหลายภาพ การ์ตูนเรื่องอาจเป็นภาพที่เขียนขึ้นตอนละ 2 - 3 ภาพลงในหนังสือพิมพ์รายวันติดต่อกันทุกวัน เรียกว่า “การ์ตูนเป็นตอน” (Comic Strip) ถ้าการ์ตูนเรื่องมีความยาวเป็นเล่มเรียกว่าหนังสือการ์ตูน (Comic book)

พรจันทร์ จันทวิมล และคนอื่น ๆ (2544: 80 - 81) ได้แบ่งประเภทของการ์ตูนตามประโยชน์ในการใช้งานได้ 7 ประเภท คือ

1. ภาพล้อสังคม (Gag cartoon) มักเป็นภาพในเชิงล้อโดยนักเขียนการ์ตูน ภาพล้อโดยเฉพาะ นิยมพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร

2. ภาพล้อการเมือง (Political and additional cartoon) เป็นภาพล้อผู้บริหารประเทศเน้นทางด้านการเมืองและการปกครอง โดยมีจุดมุ่งหมายกระตุ้นให้ผู้อ่านเห็นในเชิงตรงกันข้ามหรือขบขัน เสียดสี เป็นต้น

3. การ์ตูนโฆษณา (Commercial cartoon) หมายถึง การ์ตูนในลักษณะเดียวกับการ์ตูนโฆษณาชวนเชื่อในสินค้าของตน ลักษณะการ์ตูนอาจเป็น 2 มิติ หรือหุ่นการ์ตูน 3 มิติ

4. การ์ตูนประชาสัมพันธ์ (Public relations cartoon) เป็นการ์ตูนในลักษณะเดียวกับการ์ตูนโฆษณา แต่ต่างกันที่วัตถุประสงค์ว่าการ์ตูนประชาสัมพันธ์เป็นการ์ตูนที่ใช้ประดับ

ตกแต่งเพื่อกระตุ้นในการบอกข่าวแจ้งข่าวให้ผู้อื่นได้ทราบ โดยมีจุดมุ่งหวังผลทางด้านการค้า เหมือนการ์ตูนโฆษณา

5. การ์ตูนล้อเลียน (Caricature cartoon) เป็นการ์ตูนที่ใช้เขียนเชิงล้อเลียนบุคคล ให้ดูตลกขบขัน โดยวาดบุคลิกลักษณะเกินความเป็นจริง

6. ภาพยนตร์การ์ตูน (Animated cartoon) หมายถึง การทำภาพวาดการ์ตูนให้ออกมาเป็นภาพยนตร์ โดยการวาดการ์ตูนลงบนแผ่นใส แล้วถ่ายเป็นภาพยนตร์ให้มีลักษณะการเคลื่อนไหวเหมือนมีชีวิตจริง

7. การ์ตูนเรื่องยาว (Comic strip cartoon) เป็นการ์ตูนที่ใช้ดำเนินเรื่องราวหรือประกอบนิยาย นิทานต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ มักมีความยาวเป็นตอน ๆ ไม่สามารถจบลงภายในช่องเดียวเหมือนการ์ตูนภาพล้อ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปภาพแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ ภาพเขียน และภาพถ่าย ดังนั้นการนำภาพไปใช้ควรคำนึงความเหมาะสมและโอกาสในการนำไปใช้

ส่วนรูปภาพการ์ตูน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือการ์ตูนธรรมดา ได้แก่ ภาพวาดล้อเลียนหรือเสียดสีบุคคล หรือเรื่องราวที่น่าสนใจทั่วไปในปัจจุบัน และการ์ตูนเรื่อง คือภาพการ์ตูนที่มีเรื่องราวต่อเนื่องกันหลายภาพ หรือเรียกว่า “การ์ตูนเป็นตอน”

3.3 คุณสมบัติของรูปภาพ

รูปภาพเป็นสิ่งที่เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และหนังสือแบบเรียนเกือบทุกเล่มต่างมีรูปภาพประกอบทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะรูปภาพให้ได้ทั้งความสวยงามและการอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ อย่างชัดเจน (ไมตรี บุญเคลือบ 2531: 1) ทั้งนี้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงคุณสมบัติของรูปภาพการ์ตูนไว้ ดังนี้

ไดยอร์ (Dwyer, 1978: 12) กล่าวถึงคุณสมบัติของสื่อที่เป็นรูปภาพ ดังนี้

1. ช่วยเร้าความสนใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจ เกิดความสนใจใคร่รู้ และเกิดสมาธิ
2. ช่วยให้ผลย้อนกลับที่สำคัญในการเรียนการสอน
3. ช่วยปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมาย กระบวนการ สถานการณ์การเรียนรู้
5. ช่วยให้เกิดความจำได้ง่ายขึ้น
6. ช่วยกำจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคทางภาษา
7. ช่วยสนับสนุนการตอบสนองที่เกิดขึ้นสำหรับสถานการณ์ใหม่
8. กระตุ้นให้เกิดการอภิปราย และคำถาม
9. ช่วยในการสื่อความหมายที่น่าเชื่อถือ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แน่นอน สมบูรณ์

10. สามารถนำเข้าสู่กระบวนการเหตุการณ์ สถานการณ์ วัตถุ และการเปลี่ยนแปลงในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรือเวลาใดเวลาหนึ่งที่ไม่อาจจะเข้าถึงได้
11. ทำให้เกิดการจัดระบบการเรียนการสอน มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย
12. ภาพประกอบตัวอย่างทำให้เกิดความชัดเจน และเสริมแรงในเรื่องของการสื่อความหมายด้วยคำพูดและสิ่งพิมพ์ ความสัมพันธ์ในเชิงปริมาณ รายละเอียด ความคิดรวบยอดที่เป็นนามธรรม และความสัมพันธ์เกี่ยวกับระยะทาง
13. ภาพช่วยสรุปใจความสำคัญในบทเรียน
14. ภาพมีลักษณะเฉพาะที่แยกตัวโดดเด่นในการเรียนการสอน
15. สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน
16. เป็นสิ่งที่จะนำผู้เรียนให้คิดพิจารณาอย่างรอบคอบ และทำให้เกิดข้อสรุป
17. แสดงความสัมพันธ์ ตำแหน่งของส่วนต่าง ๆ ได้
18. ช่วยให้ง่ายต่อการจำแนกรายละเอียดและแบ่งแยกความแตกต่างโดยตัวชี้้นำ
19. เอาชนะเวลาและระยะทางได้
20. เป็นสิ่งนำจัดระบบ และเสนอสารสนเทศได้
21. เป็นตัวเน้น และเสริมแรงในการสอนแบบบรรยายและจากสิ่งพิมพ์
22. มีหน้าที่บูรณาการข้อเท็จจริง ทักษะ และการพินิจพิเคราะห์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปภาพมีคุณสมบัติมากมายต่อการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสื่อความหมายโดยที่ไม่ต้องผ่านภาษาพูด หรือภาษาเขียน คุณสมบัติของรูปภาพจะถ่ายทอดออกมาในลักษณะเป็นรูปทรง และสื่อความหมายได้อย่างกว้างขวางทั่วโลก ช่วยสร้างความเข้าใจให้นักเรียนอย่างรวดเร็วและเกิดความจำได้ง่าย

3.4 คุณค่าและประโยชน์ของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูน

รูปภาพเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการสื่อความหมายที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนมาก เป็นสื่อการเรียนการสอนที่หาได้ง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย สะดวก และรวดเร็วในการนำมาใช้ ทั้งนี้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูนไว้ ดังนี้

สมาน เถตระการ (2536: 21) กล่าวว่า ปัจจุบันจะพบสื่อประเภทรูปภาพได้เข้ามา มีบทบาทในการเรียนการสอนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นวิชาใดก็ตามมักจะพบว่ามีการนำรูปภาพมาประกอบการสอนอยู่เสมอ เนื่องจากรูปภาพมีประโยชน์ต่อการศึกษาก็คือ

1. เป็นการแนะนำและจูงใจ รูปภาพที่ได้รับการคัดเลือกมาอย่างดีแล้ว จะทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและศึกษาหาความรู้ต่อไป

2. ช่วยให้การอธิบายมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากการอธิบายโดยการใช้อธิบายข้อความหรือคำพูดเพียงอย่างเดียวมีความเป็นนามธรรมมาก การใช้รูปภาพประกอบในการอธิบายจะทำให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพพจน์ และเข้าใจความหมายของข้อความหรือคำพูดนั้นได้ดีขึ้น

3. เพื่อแก้ไขภาพที่อาจมีความผิดพลาดให้ถูกต้อง เมื่อเราอ่านหนังสือหรือฟังโดยไม่มีภาพประกอบ อาจจะทำให้เราเกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและนี่ก็อาจเป็นภาพขึ้นเองตามความคิดและความเข้าใจของตน ซึ่งอาจจะผิดไปจากความเป็นจริงก็ได้ แต่ถ้าเราได้อ่านหนังสือหรือฟังคำบรรยายที่มีรูปภาพประกอบการอธิบายแล้ว มโนภาพที่เราเคยวาดไว้ผิด ๆ ในตอนแรกนั้นก็จะได้รับการแก้ไขหรือเกิดความเข้าใจได้โดยรูปภาพนั่นเอง

4. ทำให้สามารถศึกษาเรื่องราวเหตุการณ์ในอดีต หรือสถานที่ที่อยู่ห่างไกลได้ รูปภาพสามารถเอาชนะเรื่องของเวลาและระยะทางได้ คือเราสามารถนำเอาภาพในประวัติศาสตร์หรือสถานที่ที่อยู่ห่างไกลเข้ามาให้นักเรียนศึกษาในห้องเรียนได้

5. ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยการตั้งคำถามและใช้ภาพเป็นสื่อให้นักเรียนหาคำตอบจากภาพนั้น หรือให้นักเรียนดูภาพแล้วให้อภิปรายร่วมกันว่าเห็นอะไรบ้าง นักเรียนก็จะพูดจากกัน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดร่วมกัน ก็จะทำให้เข้าใจในบทเรียนนั้นได้มากยิ่งขึ้น

6. ช่วยอธิบายในสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น เช่น การอธิบายเกี่ยวกับเรื่องข้อมูลตัวเลขโดยใช้แผนสถิติประกอบ หรืออธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์หรือกระบวนการโดยใช้แผนภูมิและไดอะแกรมประกอบก็ได้

7. ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้เข้าใจให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นักเรียนจะเกิดความเข้าใจได้อย่างชัดเจน ถ้าหนังสือนั้นมีภาพประกอบที่เหมาะสม การใช้ภาพประกอบคำอธิบายในหนังสือย่อมเป็นการเสริมสร้างความหมายของคำและประโยคต่าง ๆ เหล่านั้นให้ชัดเจนมากขึ้น และเมื่อผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดีก็จะทำให้การอ่านเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นการเพิ่มความสนใจในการอ่านได้ดีขึ้นอีกด้วย

8. ช่วยสรุปบทเรียนหรือหน่วยการสอน กล่าวคือ ใช้แสดงเนื้อหาสำคัญ ๆ ที่เรียนมาตั้งแต่ต้น โดยนำมาแสดงไว้ให้เกิดความจำความประทับใจของหัวข้อที่สำคัญ ๆ ของบทเรียนนั้นอีกครั้งหนึ่ง

สังเขต นาคไพจิตร (อ้างถึงใน นิชกานต์ คมคาย 2539: 33) กล่าวถึงประโยชน์ของการกระตุ้นด้านการจัดการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

1. กระตุ้นให้เรียน (Motivation) เป็นเครื่องเร้าความสนใจในห้องเรียนได้อย่างดีใช้ได้ทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้เกิดอารมณ์ขันจึงเรียนได้อย่างสนุก

2. ใช้อธิบายให้เข้าใจ (Illustration) ใช้ภาพการ์ตูนง่าย ๆ อธิบายเนื้อหาวิชาทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนดีขึ้น

3. ใช้เป็นกิจกรรมนักเรียน (Pupil activity) การให้นักเรียนเขียนภาพการ์ตูนด้วยตนเอง อธิบายภาพด้วยตนเอง เป็นการสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

บงกช สำราญ (2541: 24) กล่าวว่า การ์ตูนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาวิชามากขึ้นกว่าการที่ครูจะเป็นคนพูดเพียงฝ่ายเดียว และการ์ตูนไม่ว่าจะเป็นหนังสือเป็นภาพเด็กก็ชอบเช่นกัน ดังนั้นหากมีการนำภาพการ์ตูนมาเป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างถูกต้องและเหมาะสม ก็จะสามารถเป็นสื่อการสอนที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

อรอุมา ไชยโยธา (2547: 30) กล่าวว่า การ์ตูนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการ์ตูนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้เร็วขึ้น ช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายและเกิดความรู้สนุกสนาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณค่าและประโยชน์ของรูปภาพและรูปภาพการ์ตูนเป็นสื่อที่ช่วยในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น สามารถทำให้มีความรู้สึกในเรื่องการเคลื่อนไหว ทั้งยังก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และสามารถใช้เวลาในการศึกษาอยู่นานเท่าไรก็ได้

3.5 หลักการเลือกและการใช้รูปภาพ

หลักการเลือกรูปภาพและการใช้รูปภาพในการเรียนการสอนให้กับเด็ก เป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องเข้าใจและมีหลักการที่จะเลือกรูปภาพให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจของผู้เรียน และตรงตามจุดประสงค์ของเนื้อหาที่ต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในสิ่งนั้น ๆ ดังนี้

ไมตรี บุญเคลือบ (2531: 8) ได้กล่าวถึงลักษณะของรูปภาพที่ควรจะได้รับ การพิจารณาเลือกมาใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่

1. รูปภาพที่ตรงกับจุดมุ่งหมายในการสอน
2. เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน
4. รูปภาพที่เป็นจริงหรือเหมือนจริง และแสดงขนาดที่ถูกต้อง
5. รูปภาพที่แสดงเรื่องสำคัญเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น
6. เลือกภาพที่มีการจัดภาพหรือประกอบภาพที่น่าสนใจ
7. เลือกภาพที่มีความชัดเจนและมีขนาดโตพอที่จะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน
8. เลือกภาพสีต่อเมื่อเห็นว่าสีจะช่วยการเรียนรู้ของนักเรียน ภาพวาดจะเน้น

รายละเอียดได้มากกว่าภาพถ่าย ในกรณีที่ภาพมีความซับซ้อน

จินตนา ไบกาซุยี (2534: 68) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้รูปภาพว่า ภาพวาดสามารถให้รายละเอียดสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่กล้องถ่ายรูปไม่สามารถเก็บรายละเอียดได้ดีเท่าภาพถ่าย มีประโยชน์ในการแสดงรูปร่างของจริงและสัดส่วนภายนอกที่ถูกต้อง

เจือ สตะเวทิน (2540: 91) กล่าวว่าไว้ว่า สิ่งเร้าที่จะช่วยให้นักเรียนฝึกคิด ได้แก่ รูปภาพนานาชาติ ตั้งแต่รูปภาพธรรมดาจนถึงภาพการ์ตูน และภาพที่ใช้จะต้องเป็นภาพที่ให้ความหมาย เมื่อเด็กมองภาพแล้วสามารถค้นหาความหมายของภาพได้

เริงลักษณ์ มหาวิณิชยมนตรี (2540: 44) ได้กล่าวว่า การเลือกรูปภาพในการจัดการเรียนรู้จะต้องเลือกให้ตรงกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ให้ตรงกับเนื้อหาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อจะทำให้ภาพนั้นมีคุณค่าและสนองตอบต่อวัตถุประสงค์การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ในการใช้รูปภาพจะพบว่าใช้ได้ทุกช่วงเวลาระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ชื่นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล ครูจะต้องคำนึงถึงเรื่องเวลาด้วยเพื่อจะให้การเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการเลือกและการใช้รูปภาพจะต้องเลือกให้ตรงกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่สอน เลือกภาพที่มีการจัดภาพหรือประกอบภาพที่น่าสนใจ เลือกภาพที่มีความชัดเจนและมีขนาดโตพอที่จะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้ชัดเจน เพื่อจะให้ภาพนั้นมีคุณค่าและสนองตอบต่อวัตถุประสงค์การสอน นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงเรื่องเวลาด้วย เพื่อจะให้การเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาขึ้น

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อรูปภาพ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อรูปภาพ พบว่า “รูปภาพ” เป็นวัสดุอุปกรณ์ในการสื่อความหมายที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนมาก สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอน ซึ่งมีผลทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังงานวิจัยสนับสนุนต่อไปนี้

3.6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

อุมาภรณ์ ทองเสมอ (2548: 84 - 85) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้นิทานและรูปภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านบางเหนียว จำนวน 53 คน ผลการศึกษาพบว่าค่าประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ของแบบฝึกทักษะการอ่านโดยใช้นิทานและรูปภาพ คือ 90.63 / 91.70 และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษโดยใช้นิทานและรูปภาพ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้นิทานและรูปภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

แสงจันทร์ ดวงศิลป์ (2551: 17 - 19) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษโดยใช้รูปภาพเพื่อเพิ่มคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลบูรพาอุบล เทศบาลนครอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่าก่อนการทดลองนักเรียน ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีผลการทดสอบไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของตัวอย่างที่ใช้รูปภาพในการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้รูปภาพในการเรียนภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .05

สุมาลี จอดนอก (2550: 77 - 79) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการอ่าน ของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนการอ่านเป็นคำ ด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ ช่วงชั้น ที่ 1 โรงเรียนบ้านดงเค็ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การสอนอ่านเป็นคำด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ มีค่าประสิทธิภาพ 88.61 / 90.41 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มีความสามารถอ่านคำ หลังการสอนอ่านเป็นคำสูงกว่าก่อนการสอนอ่านเป็นคำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิตยา กันทะเสน (2548: 48 - 54) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทยโดยใช้ภาพการ์ตูน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ภาพการ์ตูนเป็นสื่อ ในภาพรวมทุกเนื้อหาสูงกว่าก่อนเรียน ร้อยละ 29.59 - 42.41 และนักเรียนเห็นด้วยกับบรรยากาศในการเรียนโดยใช้การ์ตูน เป็นสื่อมากที่สุด ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสบายใจ และทำให้นักเรียนมีโอกาสให้ข้อเสนอแนะในการทำงานกับเพื่อน นักเรียนเห็นด้วยกับบทบาทของครูและเห็นด้วยกับกิจกรรมการเรียนรู้ในการสอนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ภาพการ์ตูนเป็นสื่อมากที่สุด เพราะภาพการ์ตูนเป็นสื่อช่วยให้นักเรียนคิดได้เร็วขึ้น ช่วยให้นักเรียนคิดได้แปลกใหม่ คิดได้ไม่เหมือนใคร คิดได้ง่ายขึ้น และคิดได้อย่างหลากหลาย

จากงานวิจัยภายในประเทศที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่ารูปภาพเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เนื่องจากรูปภาพช่วยทำให้นักเรียนมีทักษะในการจำและสร้างความเข้าใจในบทเรียนมากกว่าการสอนแบบอธิบาย เมื่อมีการนำรูปภาพมาบูรณาการใช้ในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามลำดับ

3.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

คราวลี และมิลส์ (Crowley & Mills, 2001: 15) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบำบัดเด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ด้วยการ์ตูนโดยใช้สิ่งแวดล้อมภายในชั้นเรียน เป็นการใช้ประโยชน์ของการ์ตูนโดยวิธีการทางการแพทย์ ผลการทดลองจะสังเกตได้จากพฤติกรรมของเด็ก

ในชั้นเรียน วิธีการดำเนินการทดลองคือ ให้นักเรียนเลือกการ์ตูนและเล่าเรื่องราวหรือใช้คำอุปมาอุปไมย คำสุภาษิตที่เกี่ยวกับการ์ตูนที่เลือก การเล่าเรื่อง เด็กอาจจะเล่าตามความเป็นจริงของตัวเองหรือจากจินตนาการของเขาก็ได้ จากการเล่าเรื่องนี้เองประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีในตัวเด็กจะแสดงออกมาให้นักบ่าบัดได้เห็น ซึ่งนักบ่าบัดก็จะให้การแนะแนวการแก้ปัญหาโดยทางอ้อมให้แก่เด็กด้วย

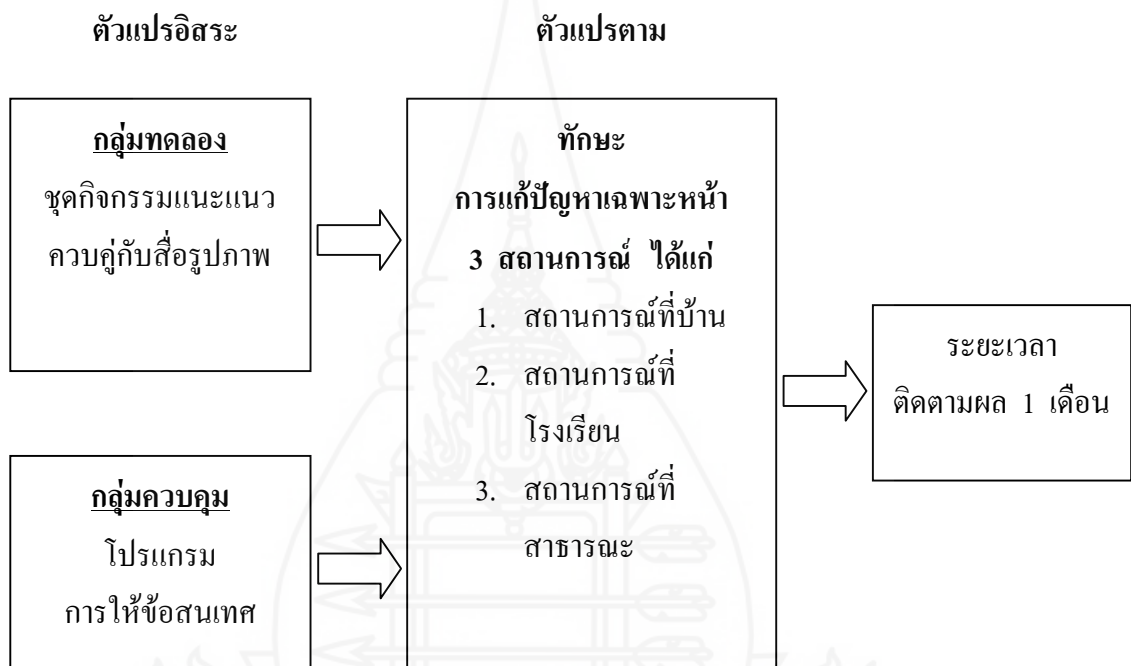
กินเดอร์ (Kinder, 2000: 68 - 69) ได้สำรวจการใช้การ์ตูนประกอบการสอนของครูระดับมัธยมศึกษา จำนวน 300 คน ปรากฏว่าครูทุกคนมีความพอใจในประโยชน์ของการ์ตูน นักเรียนร้อยละ 97 ชอบเรียนกับครูที่ใช้การ์ตูนสอน นอกจากนี้ยังพบว่าการ์ตูนมีประโยชน์มากที่สุดสำหรับครูที่สอนวิชาสังคม คณิตศาสตร์และภาษา และประโยชน์ของการ์ตูนอยู่ที่การใช้ภาษาประกอบ การดึงดูดความสนใจ การจูงใจ การให้ความชัดเจน การเน้นให้เกิดอารมณ์ขัน ซึ่งครูและนักเรียนยังเห็นพ้องต้องกันว่าพอใจหนังสือแบบเรียนที่มีการ์ตูนเป็นภาพประกอบ

ดันแฮม กิลฟอร์ด และโฮฟเนอร์ (Dunham Guilford and Hoepfner, 1969: 626 - 638 อ้างถึงใน พรพิมล ธนะศรี 2550) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถภาพทางสมองด้านการคิด ด้านการรู้จักและเข้าใจ การจำ การคิดเอกนัย การคิดอเนกนัย เนื้อหาภาพ สัญลักษณ์และภาษา ผลการคิดแบบหน่วย จำพวก ระบบ โดยใช้แบบทดสอบ 43 ฉบับ พบว่าแบบทดสอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ แบบทดสอบการรู้จักและเข้าใจทางภาพแบบจำพวก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบพิสัยตั้งแต่ .44 - .47 แบบทดสอบการคิดอเนกนัยทางภาพแบบจำพวกมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบพิสัยตั้งแต่ .32 - .50 ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบดังกล่าวมีค่าสูง เชื่อมั่นได้ว่าแบบทดสอบดังกล่าวสามารถวัดสมรรถภาพทางสมอง วิธีการคิดด้านการรู้จักและเข้าใจ การคิดอเนกนัย การคิดเอกนัย เนื้อหาทางภาพ และผลการคิดแบบจำพวกได้สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างทางสมองของกิลฟอร์ด

จากงานวิจัยในต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า รูปภาพหรือการ์ตูนสามารถใช้ในการบำบัดเด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ได้ เนื่องจากเมื่อเด็กได้บอกเล่าเรื่องราวจากรูปภาพ มักจะแสดงพฤติกรรมออกมาให้นักบ่าบัดได้เห็น ซึ่งนักบ่าบัดก็จะให้การแนะแนว การแก้ปัญหาโดยทางอ้อมแก่เด็กด้วย นอกจากนี้ยังพบว่ารูปภาพเป็นองค์ประกอบสมรรถภาพทางสมองด้านการคิด ด้านการรู้จักและเข้าใจ นำไปสู่การสร้างความคิดเอกนัยและอเนกนัยได้

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง โดยศึกษาจากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัตถุประสงค์และหลังการทดลอง (The Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 46 คน จัดชั้นเรียนโดยการลดความสามารถ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 30 คน จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ

3.1 ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ
- 2) โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

3.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียน

3.2 นิยามปฏิบัติการ

3.2.1 *นักเรียน* หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านลำ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

3.2.2 *ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า* หมายถึง ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทันทีทันใดโดยไม่ได้อาศัยการคิดมาก่อน โดยการอธิบายวิธีการหลีกเลี่ยง ป้องกัน แก้ไข เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ดีได้แก่การแก้ปัญหาด้วยตนเอง รองลงมาได้แก่การให้บุคคลอื่นช่วยเหลือ และสุดท้ายคือการแก้ปัญหาไม่ได้ หมายถึงไม่รู้วิธีแก้ปัญหา ทั้งนี้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าประกอบไปด้วย 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่บ้าน สถานการณ์ที่โรงเรียน และสถานการณ์ในที่สาธารณะ

1) *สถานการณ์ที่บ้าน* ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันขณะอยู่ที่บ้าน ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัว ปัญหาเกี่ยวกับข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในบ้าน รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ

2) *สถานการณ์ที่โรงเรียน* ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันขณะอยู่ที่โรงเรียน ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเพื่อน ๆ คุณครู หรือบุคลากรภายในโรงเรียน ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย และอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

3) *สถานการณ์ในที่สาธารณะ* ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันขณะอยู่ในที่สาธารณะ ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในที่สาธารณะ รวมไปถึงปัญหาเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทั้งของตนเองและของผู้อื่น และปัญหาเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ด้วย

ที่สาธารณะ หมายถึง สถานที่ที่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ใดจะเข้ายึดถือครอบครองเพื่อประโยชน์ แต่เฉพาะตนนั้นไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่ระเบียบและกฎหมาย กำหนดไว้ ที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ สวนรุกขชาติ อุทยานแห่งชาติ สถานีรถไฟ ถนน ป้ายรถเมล์ ทางเดินเท้า สะพาน แม่น้ำ สนามกีฬา ชายหาด ทะเล ทางหลวง วัด เป็นต้น

3.2.3 ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวทั้งหมด 17 กิจกรรม ที่นำมาบูรณาการรวมกับสื่อรูปภาพอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว และเป็นสื่อที่ช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งการดำเนินกิจกรรมจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับ การเรียนรู้ ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต และขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

3.2.4 โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง โปรแกรมการให้ความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง คำแนะนำ และคำบอกเล่าที่ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด และข้อเขียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับข้อเสนอแนะ ได้รับความรู้และประโยชน์ในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

- 4.1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ
- 4.1.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- 4.1.3 โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

4.2 วิธีการสร้างเครื่องมือและกิจกรรม

4.2.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ

2) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม ซึ่งในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ ผู้วิจัยได้พิจารณาสร้างตามองค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่มีความสำคัญต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ตามแนวคิดของจรรยา สุวรรณทัต (2529: 375 - 377) ได้อธิบายไว้ว่า สังคมและสื่อมวลชน สภาพแวดล้อม

ทางสังคม ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสื่อมวลชน ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้สึกคิด และการปฏิบัติของบุคคล ผู้วิจัยจึงได้สรุปชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ออกมาเป็น 3 สถานการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับองค์ประกอบ ตามข้างต้น ได้แก่ สถานการณ์ที่บ้าน สถานการณ์ที่โรงเรียน และสถานการณ์ในที่สาธารณะ

3) จัดทำโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ ตามที่ได้ กำหนดไว้ทั้งหมด 17 กิจกรรม แบ่งออกเป็น

- (1) กิจกรรมปรับ/ละลายพฤติกรรมนักเรียน ในกิจกรรมที่ 1
- (2) กิจกรรมพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สถานการณ์ที่บ้าน 5 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 5, 9, 10, 14 และ 16
- (3) กิจกรรมพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สถานการณ์ที่ โรงเรียน 5 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 2, 4, 6, 7 และ 12
- (4) กิจกรรมพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สถานการณ์ที่ สาธารณะ 5 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 3, 8, 11, 13 และ 15
- (5) กิจกรรมพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ารวมทั้ง 3 สถานการณ์ ในกิจกรรมที่ 17

โดยทุกกิจกรรมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต และขั้นที่ 4 คิดและ นำไปปฏิบัติ

4) ตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ โดย นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของเนื้อหา ภาษา ข้อคำถาม ความเหมาะสมของรูปภาพ และรูปแบบชุดกิจกรรม ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.99

5) นำชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะ ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในขั้นตอน ความเหมาะสมของเวลา เนื้อหา ตลอดจนสื่อและอุปกรณ์

6) นำชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ มาปรับปรุงให้มีความ เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4.2.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) ศึกษาและค้นคว้าเรื่องพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รวมทั้งทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2) ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ และสถานการณ์ที่นักเรียนประสบในชีวิตประจำวัน ตลอดจนวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ

3) ในการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผู้วิจัยได้พิจารณาสร้างตามองค์ประกอบเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความสำคัญต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งแบ่งเป็น 3 สถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์ที่บ้าน สถานการณ์ที่โรงเรียน และสถานการณ์ในที่สาธารณะ โดยสร้างแบบวัดตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (อุมารณ์ ทองเสมอ 2548: 15 - 21) ที่มีความเชื่อว่า คนเราทุกคนตั้งแต่เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยเป็นผู้พร้อมที่จะมีการเริ่มกระทำก่อน และเชื่อว่าสติปัญญาของบุคคลมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตามวัย 4 ขั้น ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จะมีอายุระหว่าง 9 - 11 ปี ซึ่งอยู่ในวัยขั้นที่ 3 คือ เด็กจะมีการคิดแบบรูปธรรม สามารถสร้างภาพในใจคิดย้อนกลับ และเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวเลขและสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น

4) ดำเนินการสร้างและจัดพิมพ์แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่บ้าน สถานการณ์ที่โรงเรียน และสถานการณ์ในที่สาธารณะ สถานการณ์ละ 10 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

(1) สถานการณ์ที่บ้าน ได้แก่ข้อที่ 2, 5, 9, 12, 13, 17, 22, 24, 26 และ 29 แบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

ก. ปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ข้อที่ 9, 24

ข. ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับคนในครอบครัว ได้แก่ข้อที่ 12, 22

ค. ปัญหาเกี่ยวกับข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน ได้แก่ข้อที่ 2, 13

ง. ปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดภายในบ้าน ได้แก่ข้อที่ 17, 29

จ. ปัญหาที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ข้อที่ 5, 26

(2) สถานการณ์ที่โรงเรียน ได้แก่ข้อที่ 4, 6, 7, 10, 14, 15, 18, 20, 25 และ 30 แบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

ก. ปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ข้อที่ 4, 7

ข. ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับเพื่อน ๆ หรือคุณครู ได้แก่ข้อที่ 18, 25

ค. ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ข้อที่ 20, 30

ง. ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย ได้แก่ข้อที่ 6, 15

จ. ปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ได้แก่ข้อที่ 10, 14

(3) สถานการณ์ในที่สาธารณะ ได้แก่ข้อที่ 1, 3, 8, 11, 16, 19, 21, 23, 27 และ 28 แบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

ก. ปัญหาเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ข้อที่ 1, 27

ข. ปัญหาเกี่ยวกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก ได้แก่ ข้อที่ 21, 28

ค. ปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในที่สาธารณะ ได้แก่ ข้อที่ 8, 19

ง. ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทั้งของตนเองและของผู้อื่น ได้แก่ ข้อที่ 3, 11

จ. ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์มีพิษ ได้แก่ข้อที่ 16, 23

ลักษณะของแบบวัดที่สร้างขึ้นจะคำนึงถึงความสามารถของเด็ก และเป็นปัญหาโดยทั่ว ๆ ไป ที่เด็กจะต้องประสบในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดสถานการณ์ที่เกิดปัญหาขึ้นแล้วให้เด็กคิดแก้ปัญหาสถานการณ์นั้น โดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลถึงวิธีการหลีกเลี่ยง ป้องกัน และแก้ไข เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้านี้ สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ (60 คะแนน) โดยให้นักเรียนเลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน ได้ยึดถือตามหลักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ดีได้แก่การแก้ปัญหาด้วยตนเอง รองลงมาได้แก่การให้บุคคลอื่นช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาไม่ได้รวมทั้งการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งหมายถึงไม่รู้วิธีแก้ปัญหา การแสดงความรู้สึกอึดอัดใจ คับข้องใจ ทุกข์ใจ และเป็นกรแก้ปัญหาที่ก่อให้เกิดผลเสียตามมา โดยการให้คะแนนจะกำหนดตามลำดับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าดังนี้

- การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้ 2 คะแนน
- การให้บุคคลอื่นช่วยเหลือในการแก้ปัญหา ให้ 1 คะแนน
- การแก้ปัญหาไม่ได้ ให้ 0 คะแนน

กำหนดให้ข้อที่ 1, 2, 4, 5, 6, 7, 10, 14, 19, 20

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ก ให้ 2 คะแนน

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ข ให้ 1 คะแนน

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ค ให้ 0 คะแนน
กำหนดให้ข้อที่ 3, 9, 12, 15, 16, 18, 24, 25, 27, 30
แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ข ให้ 2 คะแนน
แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ก ให้ 1 คะแนน
แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ค ให้ 0 คะแนน

กำหนดให้ข้อที่ 8, 11, 13, 17, 21, 22, 23, 26, 28, 29
แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ค ให้ 2 คะแนน
แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ก ให้ 1 คะแนน
แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ข ให้ 0 คะแนน

5) นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งได้ค่า IOC
เท่ากับ 0.95 จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6) นำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับ
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน จากนั้นจึงนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 และหาค่าอำนาจจำแนก
ด้วยวิธีการของวิตนีย์และซาเบอร์ส ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.46 - 0.85

7) นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปใช้กับ
กลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4.2.3 โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็น
กรอบแนวคิดในการสร้างโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
- 2) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรม
ในการสร้างโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
- 3) จัดทำโครงสร้างของโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ตามที่ได้กำหนดไว้
ทั้งหมด 17 กิจกรรม แบ่งออกเป็น
 - (1) กิจกรรมปรับ/ละลายพฤติกรรมนักเรียน ในกิจกรรมที่ 1
 - (2) กิจกรรมพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สถานการณ์ที่บ้าน
5 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 5, 9, 10, 14 และ 16
 - (3) กิจกรรมพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สถานการณ์ที่
โรงเรียน 5 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 2, 4, 6, 7 และ 12

(4) กิจกรรมพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สถานการณ์ที่
สาธารณะ 5 กิจกรรม ได้แก่กิจกรรมที่ 3, 8, 11, 13 และ 15

(5) กิจกรรมพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทั้ง 3 สถานการณ์
ในกิจกรรมที่ 17

โดยแผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผนประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของ
กิจกรรม เครื่องมือ/อุปกรณ์/สื่อกิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

4) นำโปรแกรมการให้ข้อสนเทศที่สร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษา
ตรวจทานแก้ไข ความสำเร็จของเนื้อหา ภาษา ข้อคำถาม และรูปแบบของโปรแกรมการให้
ข้อสนเทศ

5) นำโปรแกรมการให้ข้อสนเทศมาปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำของ
อาจารย์ที่ปรึกษาให้มีความเหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มควบคุมต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย โดยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียน
บ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

5.2 ในวันที่เริ่มดำเนินการ มีการสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียนกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม ตลอดจนอธิบายวัตถุประสงค์ของการดำเนินการทดลองครั้งนี้

5.3 ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา
เฉพาะหน้าก่อนการดำเนินชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ จากนั้นนำผลที่ได้บันทึก
ลงในแบบประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของทั้งสองกลุ่ม

5.4 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับ
สื่อรูปภาพ และทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้โปรแกรมการให้ข้อสนเทศ ทดลองสัปดาห์ละ 3
ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ รวมทั้งสิ้น 17 กิจกรรม ทั้งสองกลุ่ม

5.5 หลังจากดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพและ
โปรแกรมการให้ข้อสนเทศ ครบ 17 กิจกรรมแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยใช้แบบวัดฉบับเดียวกับก่อนเรียน เพื่อวัด
ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ
และกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อสนเทศ

5.6 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไปวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแนวความคืบกับสื่อรูปภาพและกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

5.7 ภายหลังจากทดลองเสร็จสิ้นเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยได้นำนักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอีกครั้ง เพื่อนำผลคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

6.1 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้

6.1.1 การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2541: 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนน
 n แทน จำนวนคน

6.1.2 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตรดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ 2551: 163)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 x แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มข้อมูล
 $\sum x$ แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

6.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

6.2.1 การหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (ล้วน สายยศ 2544)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	S_x^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

เกณฑ์การแปลความหมาย เครื่องมือวัดค่าที่พอจะยอมรับได้ควรมีค่าความเที่ยง ไม่น้อยกว่า 0.70 (ล้วน สายยศ 2544)

6.2.2 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) (สมนึก กัททิษณี 2541: 112) ดังต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ กับเนื้อหาหรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 61 - 67) โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+ 1	หมายความว่า	มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้อง
0	หมายความว่า	ไม่มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้อง
- 1	หมายความว่า	มั่นใจว่าแบบสอบถามไม่มีความสอดคล้อง

6.2.3 หาค่าอำนาจจำแนก ของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า วิธีการคำนวณจะใช้สูตรของ วิทนีย์ และซาเบอร์ส (Whitney and Sabers, 1970 อ้างถึงใน กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ 2540: 152) ดังนี้

$$r = \frac{S_u - S_L}{N_H (X_{\max} - X_{\min})}$$

เมื่อ	r	แทน	ดัชนีค่าอำนาจจำแนก
	S_u	แทน	ผลรวมของคะแนนกลุ่มเก่ง
	S_L	แทน	ผลรวมของคะแนนกลุ่มอ่อน
	N_H	แทน	จำนวนผู้ถูกทดสอบเข้าสอบในกลุ่มเก่งหรือกลุ่มอ่อน
	X_{\max}	แทน	คะแนนที่ผู้ถูกทดสอบทำได้สูงสุด
	X_{\min}	แทน	คะแนนที่ผู้ถูกทดสอบทำได้ต่ำสุด

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การแปลความหมายค่าอำนาจจำแนก

ค่าอำนาจจำแนก	ความหมาย
1.00	จำแนกดีเลิศ
0.80 - 0.99	จำแนกดีมาก
0.60 - 0.79	จำแนกดี
0.40 - 0.59	จำแนกได้ปานกลาง
0.20 - 0.39	จำแนกได้บ้าง
0.00 - 0.19	จำแนกไม่ค่อยได้

ทีมา รังสรรค์ มณีเล็ก และคณะ (2546)

ดังนั้น ในการคัดเลือกข้อสอบไว้ใช้ควรคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูง ๆ มีเกณฑ์การพิจารณาแก้ไขปรับปรุงดังนี้

ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การพิจารณาแก้ไขปรับปรุงค่าอำนาจจำแนก

ค่าอำนาจจำแนก	ความหมาย
0.40 ขึ้นไป	เป็นข้อสอบที่แยกคนได้ สามารถนำไปใช้ครั้งต่อไปได้
0.30 - 0.39	เป็นข้อสอบที่แยกคนได้ปานกลาง ควรแก้ไขปรับปรุงถ้ามีโอกาส
0.20 - 0.29	เป็นข้อสอบที่แยกคนได้บ้าง ควรแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้
ต่ำกว่า 0.19	เป็นข้อสอบที่แยกคนไม่ค่อยได้ ควรคัดออกไป แต่ถ้าคิดว่าเป็นข้อสอบที่น่าจะนำไปใช้ ก็อาจพิจารณาแก้ไขปรับปรุงตัวเลือกให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ที่มา: รังสรรค์ มณีเล็ก และคณะ (2546)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

6.3.1 การทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระ (*t* - *Dependent*) (ล้วน สายยศ 2536: 84)

ใช้ในการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ และเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

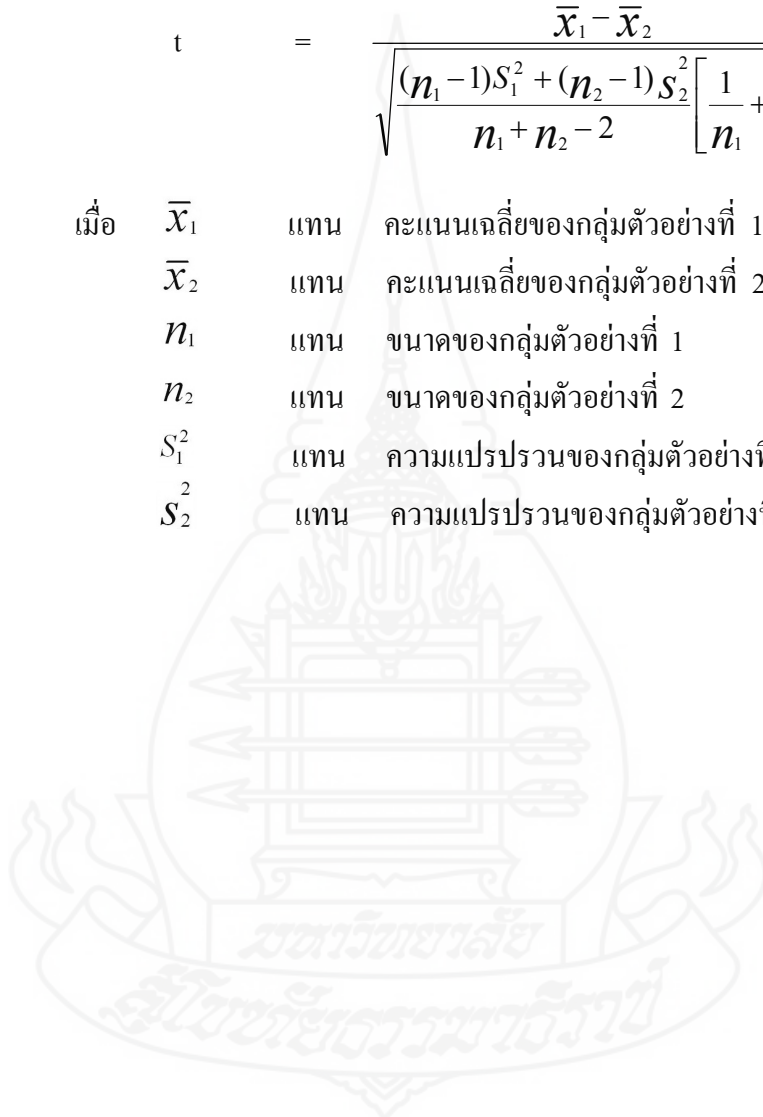
$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{ND^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่า T - test
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนของนักเรียนแต่ละคน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนของนักเรียนยกกำลัง
	$(\sum D^2)$	แทน	ผลรวมของผลต่างของคะแนนของนักเรียนทั้งหมดยกกำลัง

6.3.2 การทดสอบค่าทีแบบอิสระ (*t - Independent*) (ล้วน สายยศ และอังคณา 2536: 84) ใช้ในการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพและกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะหลังการทดลอง

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	\bar{X}_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพและกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
- 1.3 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

2. การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.1
- 2.2 เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพของกลุ่มทดลอง รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.2
- 2.3 เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ และการใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.3

2.4 เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการใช้ ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพและระยะติดตามผล 1 เดือน รายละเอียดดังแสดง ในตารางที่ 4.4

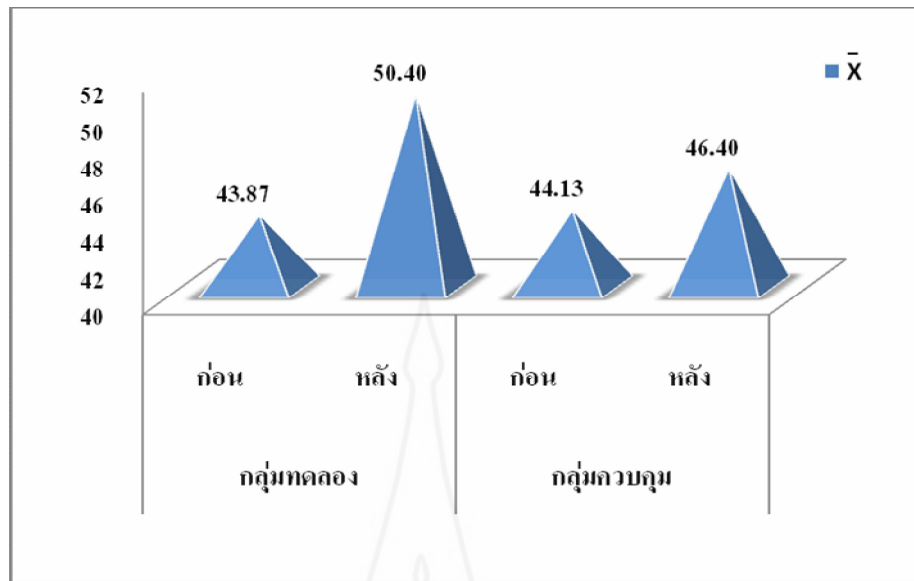
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาค่า t - Distribution
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.1 อธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	n	\bar{X}	S.D.
กลุ่มทดลอง	ก่อนการทดลอง	15	43.87	4.75
	หลังการทดลอง	15	50.40	4.53
กลุ่มควบคุม	ก่อนการทดลอง	15	44.13	7.47
	หลังการทดลอง	15	46.40	7.15

จากตารางที่ 4.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าก่อนการทดลองเท่ากับ 43.87 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.75 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหลังการทดลองเท่ากับ 50.40 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.53 สำหรับกลุ่มควบคุมพบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่ากับ 44.13 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.47 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหลังการทดลองเท่ากับ 46.40 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.15 คะแนนเฉลี่ยแสดงเป็นกราฟได้ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t - Dependent) ของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ทักษะ	n	\bar{X}	S.D.	df	t
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					
ก่อนการทดลอง	15	43.87	4.75	14	15.41*
หลังการทดลอง	15	50.40	4.53		

* $P < .05$ t (df 14, .05)

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ภายหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t - Independent) ของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ทักษะ					
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	n	\bar{X}	S.D.	df	t
กลุ่มทดลอง	15	50.40	4.53	24	1.830*
กลุ่มควบคุม	15	46.40	7.15		

*P<.05 t (df 23, .05)

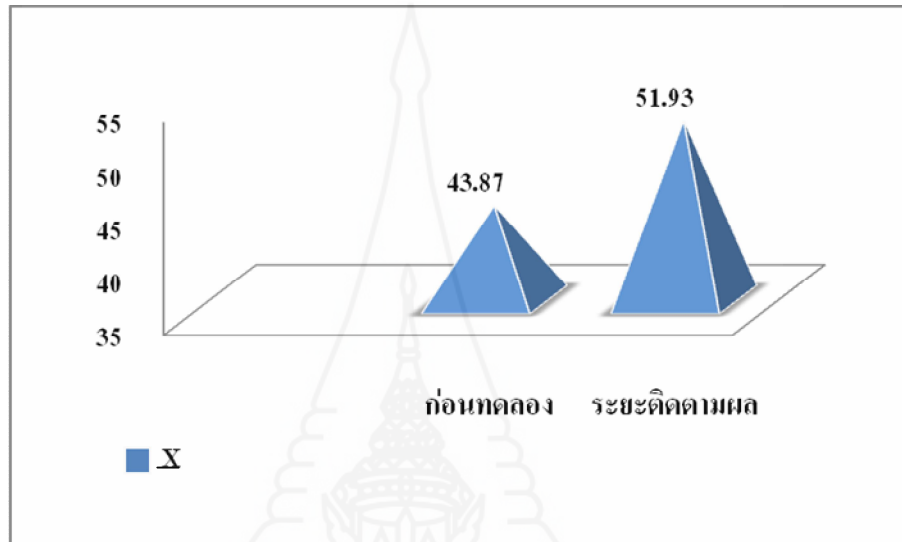
จากตารางที่ 4.3 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t - Dependent) ของคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลองและระยะติดตามผล 1 เดือน

ทักษะ					
การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	n	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนการทดลอง	15	43.87	4.75	14	19.24*
ระยะติดตามผล 1 เดือน	15	51.93	4.5		

*P<.05 t (df 14, .05)

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงเป็นกราฟได้ ดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลองและระยะติดตามผล 1 เดือน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย มีดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพและกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

1.2 วิธีการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 46 คน จัดชั้นเรียนโดยการลดความสามารถ

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 30 คน จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลอง ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวรวมทั้งหมด 17 กิจกรรม ที่นำมาบูรณาการรวมกับสื่อรูปภาพอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว

2) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อนำมาวัดทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ก่อนและหลังการทดลองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3) โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ เป็น โปรแกรมให้ข้อเสนอแนะในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับกลุ่มควบคุม จำนวน 17 ครั้ง

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย โดยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านถ้ำ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2) ในวันที่เริ่มดำเนินการ มีการสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตลอดจนอธิบายวัตถุประสงค์ของการดำเนินการทดลองครั้งนี้

3) ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ก่อนการดำเนินชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ จากนั้นนำผลที่ได้บันทึกลงในแบบประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของทั้งสองกลุ่ม

4) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ และทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ทดลองสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ รวมทั้งสิ้น 17 กิจกรรม ทั้งสองกลุ่ม

5) หลังดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ และโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ครบ 17 กิจกรรมแล้ว ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยใช้แบบวัดฉบับเดียวกับก่อนเรียน เพื่อวัดทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ และกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

6) นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไปวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพและกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

7) ภายหลังจากทดลองเสร็จสิ้นเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยได้นำให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอีกครั้ง เพื่อนำผลคะแนนที่ได้ไปเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ก่อนการทดลองกับระยะติดตามผล

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

- 1) นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 2) นำคะแนนของกลุ่มทดลองจากการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน มาเปรียบเทียบความก้าวหน้าโดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t - Dependent)
- 3) เปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t - Independent)
- 4) นำคะแนนของกลุ่มทดลองจากการวัดก่อนเรียนและระยะติดตามผลเวลา 1 เดือน มาเปรียบเทียบความก้าวหน้าโดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t - Dependent)

1.3 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1.3.1 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.3 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5 โรงเรียนบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้จากการทำกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ ซึ่งนักเรียนได้ให้ความสนใจและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างดี นักเรียนมีความชื่นชอบกับกิจกรรมแนะแนวที่มีรูปแบบหลากหลาย จึงรู้สึกสนุกสนานเวลาเรียนและมีความตั้งใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการทำกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ ที่พบว่านักเรียนทุกคนต่างชื่นชอบสื่อ ใบบาง และอุปกรณ์ต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมแนะแนว เนื่องจากมีความน่าสนใจและแปลกใหม่ ทั้งนี้ นักเรียนยังชื่นชอบเนื้อหาของกิจกรรมที่ช่วยฝึกเสริมทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน จึงทำให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างครอบคลุมทุกด้าน นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพยังมีภาพการ์ตูนประกอบอย่างสวยงาม สามารถดึงดูดความสนใจและมีส่วนช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณา ไชโยธา (2547: 30) ที่กล่าวว่า การ์ตูนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้เร็วขึ้น ช่วยให้บทเรียนน่าสนใจ ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายและเกิดความรู้สึกสนุกสนาน ประกอบกับผลการศึกษาของ สุจิตรา ขาวสำอาง (2533: บทคัดย่อ) ที่พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยเด็กเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยครูเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 15 - 16) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ทั้งนี้กระบวนการจัด

การศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตราที่ 24 ได้กล่าวไว้ว่า ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ทั้งนี้พบว่ากิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายด้วยตนเอง โดยการให้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม

ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพนี้ มุ่งพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ครอบคลุมทั้ง 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่บ้าน สถานการณ์ที่โรงเรียน และสถานการณ์ในที่สาธารณะ โดยเน้นให้นักเรียนมีอิสระในการคิดหาวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่ง สถานการณ์ที่ได้กำหนดขึ้นจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนทำความเข้าใจ แล้วคิดแก้ปัญหาด้วยการวางแผน การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การอภิปรายข้อดีข้อเสียของวิธีแก้ปัญหาแต่ละวิธี และดำเนินการแก้ปัญหามาตามที่คุณเรียนกำหนดขึ้นเอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและตอบคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดแก้ปัญหาของตนเองขึ้นมา ทั้งนี้สอดคล้องกับการค้นพบของ ทวีศิลป์ ช่อสัตย์ (2549: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหาต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหามีความสามารถในการแก้ปัญหามากกว่านักเรียนที่ไม่ใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหา และความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนหลังใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหามากกว่าก่อนใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหา

ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของผู้รับบริการให้เพิ่มขึ้นได้

2.2 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ที่เป็นเช่นนี้ เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ

มุ่งพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าครอบคลุมทั้ง 3 สถานการณ์ คือ สถานการณ์ที่บ้าน สถานการณ์ที่โรงเรียน และสถานการณ์ในที่สาธารณะ โดยมีการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและ น่าสนใจ ผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ สมร ทองดี และปราวณี รามสูต (2545: 50) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนเป็นวงจรการเรียนรู้ (Four Phases of Learning Cycle) คือ ขั้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ ทำให้ผู้ร่วม กิจกรรมมีความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และพยายามหาหนทางแก้ปัญหาด้วย ตนเอง โดยอธิบายถึงวิธีการหลีกเลี่ยง ป้องกัน แก้ไข เมื่อเจอสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งนักเรียนได้ เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ได้คิดและปรึกษากันหาวิธีแก้ปัญหาหาร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการรวม กับสื่อรูปภาพอย่างลงตัวตามหลักการและเป้าหมายของการแนะแนว จึงเป็นการช่วยเพิ่มความเข้าใจ และการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากรูปภาพจะช่วยทำให้ชุดกิจกรรมแนะแนวมี ความโดดเด่นและน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำรายละเอียดของเนื้อหาในกิจกรรมได้ง่ายขึ้น และจำได้นาน ทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ชุดกิจกรรมแนะแนว ควบคู่กับสื่อรูปภาพจึงมีความโดดเด่นและน่าสนใจยิ่งกว่าโปรแกรมการให้ข้อสนเทศ เนื่องจาก โปรแกรมการให้ข้อสนเทศครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการความรู้ และจะเน้นกระบวนการ ถามตอบ ซึ่งนักเรียนจะได้รับความรู้จากการให้ข้อสนเทศเป็นหลักแต่ไม่ได้รับการฝึกกระบวนการ ด้านการคิดแก้ปัญหา ไม่มีกิจกรรมแนะแนวที่ให้ความสนุกสนาน และไม่มีรูปภาพประกอบจึง ไม่ค่อยดึงดูดความสนใจ และอาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายเวลาเรียน ทั้งนี้อาจทำให้ โปรแกรมการให้ข้อสนเทศใช้ได้ผลดีในระยะหนึ่งเท่านั้น

จากการสังเกตนักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ ในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างดียิ่งและ สนุกกับการทำกิจกรรม มีความตื่นตัวและมีความกระตือรือร้นเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการทำกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว ที่พบว่า นักเรียนทุกคนเรียนอย่างมีความสุขเมื่อครูให้ความสนใจและรับฟังความคิดเห็นระหว่าง ดำเนินกิจกรรม ทำให้เข้าใจเนื้อหาของกิจกรรมแนะแนวยิ่งขึ้น และที่สำคัญนักเรียนทุกคนได้ ตระหนักว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวมีประโยชน์และสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่ง สามารถนำไปใช้ได้จริงเมื่อเกิดเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดขึ้น เมื่อวิเคราะห์จากการ แสดงความคิดเห็นและการอภิปรายขณะปฏิบัติกิจกรรม พบว่า ในการแก้ปัญหาที่มีโครงสร้าง คล้ายกับที่นักเรียนเคยมีประสบการณ์ นักเรียนสามารถนำประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในการ แก้ปัญหาได้ค่อนข้างดี มีการแสดงเหตุผลในการเขียนตอบมากขึ้น มีแนวคิดในการแก้ปัญหา มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ เอดสเตรนด์ และโดมิโนสกี (Edstrand and Dominoski,

1971: 9) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกิจกรรมที่แสดงความรู้ ความคิดจากประสบการณ์เดิม และ ส่วนประกอบที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน นำมาจัดเรียงลำดับใหม่เพื่อผลของความสำเร็จในจุดมุ่งหมาย เฉพาะอย่าง เช่นเดียวกับ พิมพร กระจินทร์ (2554: 2 - 3) กล่าวว่าไว้ว่า การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นเรื่องความรู้พื้นฐานจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์เดิม ซึ่งการเรียนรู้ได้มาจากหลายทาง ไม่ว่าจะผ่านสถาบันการศึกษา การพัฒนาฝึกอบรม ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารหรือแหล่งต่าง ๆ นั่นคือต้องเรียนรู้ตลอดเวลารวมถึงเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งบรรลุความสำเร็จและผิดพลาดจาก อดีต นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพยังได้กำหนดบทบาทของครูผู้สอนในการ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน โดยการใช้คำถาม การรับฟังความคิดเห็น การสนทนาโต้ตอบ การ ยอมรับความรู้สึกและความสามารถของเด็ก การเสริมแรงด้วยการยกย่องชมเชยและให้กำลังใจ ขณะทำกิจกรรม ทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองนำไปสู่การกล้าคิด กล้าแสดงออก จึงเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงขึ้น ทั้งนี้สอดคล้อง กับการค้นพบของ กัวร์ (Goor, 1974: 3514 - A อ้างถึงใน มาลี กาละศรี 2548) ที่พบว่า เด็กที่มีความ คิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีการถกเถียง วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพในการ จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทำให้นักเรียนมีความสนใจใน บทเรียนมากขึ้น เกิดทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากขึ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ ร่วมกันเสนอวิธีแก้ปัญหาตามแนวทางและประสบการณ์อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการ แก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อที่จะ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

2.3 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับ สื่อรูปภาพ เป็นระยะเวลา 1 เดือน นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่า ก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ก่อนการใช้ชุด กิจกรรม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพื้นฐานทางด้านทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าค่อนข้าง น้อย เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อม ปัจจัยทางบุคลากร ปัจจัยภายในตัวนักเรียน และปัจจัยด้านงบประมาณของทางโรงเรียนที่ยังไม่เพียงพอและขาดแคลน ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้ ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และไม่ได้รับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน จึงทำให้

นักเรียนขาดภูมิคุ้มกันในเรื่องของทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อต้องประสบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อประสบอุบัติเหตุ เมื่อเจอสถานการณ์คับขัน เมื่อประสบปัญหาในระหว่างการเรียน ฯลฯ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมและแก้ปัญหาในทางที่ไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของ อรทัย ธนาวิจิตรเจริญ (2545: 94 - 95) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน พัฒนาการทางความคิด และความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียน อายุ 10 - 12 ปี ซึ่งพบว่านักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนแตกต่างกัน จะมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนสูง จะมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนต่ำ เช่นเดียวกับ วีรพัฒน์ อติโรจน์ (2529: 35 - 37) ที่ได้ศึกษาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและทัศนคติแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนเพศชาย และเพศหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกตามระยะเวลาที่มาอยู่ในโรงเรียน พบว่านักเรียนชายหญิงที่มีระยะเวลาอยู่ในโรงเรียนแตกต่างกัน มีความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกัน

ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพเป็นระยะเวลา 1 เดือน พบว่ามีส่วนช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้ผ่านการทำกิจกรรมและบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม โดยผ่านการฝึกฝนการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกกระบวนการด้านความคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์ซึ่งไม่ใช่การแก้ปัญหาโดยการท่องจำ จึงทำให้นักเรียนได้รับความรู้และมีประสบการณ์ ทั้งยังเกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร หลังจากเสร็จสิ้นการทำกิจกรรมแล้ว นักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ฝึกคิดแก้ปัญหาบ่อย ๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งเปรียบเสมือนการทบทวนความรู้เดิมอยู่เสมอ จึงเป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ ทั้งนี้ยังได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษฎา ศุภางคเสน (2530: 70 - 71) ที่ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์และแบบทดสอบการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน มีความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแตกต่างกัน โดยความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจะเพิ่มขึ้นตามลำดับชั้น

ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวนักเรียนกลุ่มทดลอง ซึ่งทำให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ถ้าหากนักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหาบ่อย ๆ อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ก็จะเปรียบเสมือนการทบทวนความรู้เดิมอยู่เสมอ จึงเป็นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพยังช่วยสร้างลักษณะนิสัยในการกล้าคิด กล้าแสดงออก ตลอดจนพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ และในขณะเดียวกันการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มจะนำไปสู่มิตรภาพที่ดีของนักเรียน และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทยต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดหาบุคลากรทางการแนะแนว เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาได้

3.1.2 นักเรียนที่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ผู้สอนควรหาวิธีการช่วยเหลือ โดยการฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออก ด้วยการใช้คำถามที่ไม่ยาวเกินไป ให้นักเรียนมีอิสระในการตอบ มีการชมเชย สนับสนุนให้ตอบโดยไม่วิพากษ์วิจารณ์ว่าถูกหรือผิด

3.1.3 ผู้สอนควรเน้นให้นักเรียนได้ดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการให้ครบทั้ง 4 ขั้นตอน เนื่องจากมีความสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

3.1.4 ผู้ให้บริการที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพไปใช้ ควรมีการศึกษาคู่มือ วิธีการใช้ให้ชัดเจน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุตามวัตถุประสงค์

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการนำสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในชุดกิจกรรม เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โปรแกรมนำเสนอบทเรียน แอนิเมชันการ์ตูน การสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต สื่อการเรียนการสอนวิดีโอซีดีในรูปแบบต่าง ๆ ฯลฯ

3.2.2 ควรมีการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

3.2.3 ควรมีการศึกษาว่า คำถามในลักษณะใดที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถคิดวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.2.4 ควรมีการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยแยกออกเป็นองค์ประกอบในแต่ละสถานการณ์ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) *คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
- กระทรวงศึกษาธิการ (2544) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์องค์การคุรุสภาลาดพร้าว
- กองสันทนาการ (2550) “การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะคุรุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540) *การวัด การวิเคราะห์ การประเมิน* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ Bangkok Software Technology House
- จรรยา สุวรรณทัต (2529) *เอกสารการสอนชุดจิตวิทยาทั่วไป* นนทบุรี โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมธิราช
- จิตประเสริฐ สุทธิชีวะ (2554) กิจกรรมแนะแนว สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 29 กันยายน
2554 จาก <http://www.kroobannok.com/blog/45409>
- จินตนา ไบกาชุย (2534) *แนวการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
สุวีริยาสาส์น
- เจษฎา ศุภางคเสน (2530) “การศึกษาความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็ก
ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- เจือ สตะเวทิน (2540) *การเขียนอย่างสร้างสรรค์* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ศูนย์การพิมพ์
- ฉัตรสุดา หาญประกอบสุข (2541) “การใช้ชุดแนะแนวเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบ้านม้า อำเภอเมืองลำพูน” วิทยานิพนธ์
การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชัชวาลิต สรวารี (2554) ทักษะการแก้ไขปัญหา สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 21 ธันวาคม
2554 จาก <http://www.training.moodyinfo.com/index.php/iso-article/538-problem-solving-skill.html>

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2521) *ระบบสื่อการสอน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชูศรี วงศ์รัตน์ (2541) *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* กรุงเทพมหานคร เทพเนรมิตการพิมพ์
- ญดาภัก กิจทวี (2551) “การศึกษาผลการเรียนรู้และทักษะการแก้ปัญหา เรื่องเศรษฐศาสตร์ใน
ชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นฐาน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคม
ศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร
- จิตติพร พิชกุล (2538) “การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์ศิลปะประดิษฐ์แบบกลุ่ม” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ณิชกานต์ คมคาย (2539) “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนเขียนแบบสร้างสรรค์โดยใช้สื่อภาพการ์ตูน
กับสื่อภาพเหมือน” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ทรงศนัย โกวิทากร (2546) “การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงตรรกของนักเรียนที่มี
ความสามารถพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการใช้รูปแบบการสอนของโพลยา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทวีศิลป์ ชื้อสัดย์ (2549) “การศึกษาผลการใช้แบบฝึกกระบวนการคิดและแก้ปัญหาต่อ
ความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุราษฎร์ธานี
- ทิพาวรรณ ก.บัวเกษตร (2542) “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบค้นพบตัวเองกับการสอนแบบค้นพบโดยมี
การชี้แนะ” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ไทยรัฐออนไลน์ (2554) แก๊งขอทานลักตัวน้องพอมแพมช่วยรอดหวุดหวิด สารระสังเขปออนไลน์
ค้นคืนวันที่ 29 กันยายน 2554 จาก <http://www.thairath.co.th/content/region/196507>

- ไทยรัฐออนไลน์ (2554) แถเขวชนหาย ปีละ400 ชัฒร.ไม่รับแจ้ง สาระสังเขปออนไลน์
 คั่นคั่นวันที่ 29 กันยายน 2554 จาก <http://www.thairath.co.th/content/edu/197171>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2551) *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* พิมพ์ครั้งที่ 9
 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์บิศจินเฮอร์แอนคัลดี
- น้องนุช เพียรดี (2542) “ผลของการใช้ชุดการแนะแนวในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองสวน จังหวัดฉะเชิงเทรา”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นายริศ ครอบรู้ (2550) การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า? สาระสังเขปออนไลน์ คั่นคั่นวันที่ 21 ธันวาคม
 2554 จาก[http://th.answers.yahoo.com/question/index?qid=](http://th.answers.yahoo.com/question/index?qid=20070901203054AATR5PC)
 20070901203054AATR5PC
- นิตยา กันทะเสน (2548) “การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทยโดยใช้ภาพการ์ตูน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
 การสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- บงกช ส้าราญ (2541) “ผลของรูปภาพสองแบบต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 2” ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการ
 การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2530) *นวัตกรรมการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร เจริญวิทย์
 การพิมพ์
- บุญชม ศรีสะอาด (2545) *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร
 สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น
- บุบผา พรหมสร (2542) “ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรม
 เล่นเกมกลางแจ้งและกิจกรรมเครื่องเล่นสนาม” ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
 การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- เบญจวรรณ อ่วมมณี (2549) “การพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง
 การอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้
 ปัญหาเป็นฐาน” ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
 ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร

- ปนัดดา ยิ้มสกุล (2538) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย กิ่งอำเภอท่าตะเคียน จังหวัด
ฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2541) *คิดเก่ง สมองไว* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โปรดักทีฟบุ๊ก จำกัด
- ประภัสสรา โลहनันทชัย (2548) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้จัก
ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ประหยัด จิระวรพงศ์ (2526) *หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
อมรการพิมพ์
- ปริญญา ผลิเจริญสุข (2550) “การสร้างชุดฝึกพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทาง
คณิตศาสตร์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปรีชา เนาว์เย็นผล (2544) “กิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยใช้การแก้ปัญหาปลายเปิด
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534) *จิตวิทยาการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
- ปาริยา แก้วธรรม (2550) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการพัฒนา
ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบักคอง
จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปิยนุช หามนตรี (2551) “การเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยงทาง
คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ
แก้ปัญหาและการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือของ สสวท.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- ปิยมิตร เมธาธีระนันท์ (2537) “ผลการใช้ชุดการสอนแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจในอาชีพ
อิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545) “คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ EQ” *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*

1 (สิงหาคม): 15 - 17

พนิดา สีนสุวรรณ และชรินทร์ มั่งคั่ง (2546) “การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้โครงงาน
ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
มัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

พรจันทร์ จันทวิมล และคนอื่นๆ (2544) *การเขียนและการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน
กรุงเทพฯ ดอกหญ้า*

พรใจ สารยศ (2544) “กระบวนการส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรม
วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์” *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*

พัน สุขเจริญ (2545) *การ์ตูน...สื่อการสอนอย่างสำคัญ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ศูนย์การพิมพ์

พิทยาภรณ์ พิทยาภรณ์ (2546) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนใน
ชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัด
กรุงเทพมหานคร” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

พิมพ์พร ศะริจันทร์ (2554) “เลขานุการกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (Solving problem)” ใน
www.nsdv.go.th การสัมมนาเรื่องความต้องการกำลังคนของภาคอุตสาหกรรมการผลิต
และบริการกับการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ วันที่ 22 มิถุนายน 2554 โรงแรม
สอริเดย์ อินน์ เชียงใหม่ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ หน้า 2 - 3

พิมพ์รัตน์ ขุนแก้ว (2548) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสุขภาพกายของ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 2” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
จิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*

พูนสุข แซ่มชู (2547) “ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
สังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความสามารถในการ
แก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*

ไพเราะ เรืองศิริ (2542) “ความสนใจต่อการอ่านหนังสือการ์ตูนของเด็กในภาคตะวันออก
ของประเทศไทย” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

- ภพ เลหาไพบูลย์ (2542) *แนวการสอนวิทยาศาสตร์* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ภิญญาพร นิตยประภา (2534) *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- มาลี กาละศรี (2548) “การศึกษาผลของการจัดประสบการณ์โดยใช้ศิลปะสร้างสรรค์แบบครุ
มีปฏิสัมพันธ์และแบบครุไม่มีปฏิสัมพันธ์ ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของ
เด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- มุกิตา หวังคิด (2547) “การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เมธี สุธีร์โรจน์ (2554) ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์
ในการตัดสินใจ สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 21 ธันวาคม 2554 จาก
coop.ea.rmuti.ac.th/download/pre_2-2554/pre_4-1.pdf
- ไมตรี บุญเคลือบ (2531) *การถ่ายภาพทางการศึกษา* เชียงใหม่ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ยุพิน พิพิธกุล (2336) *การเรียนการสอนคณิตศาสตร์* กรุงเทพมหานคร บพิธการพิมพ์
- รศนา อัจชะกิจ (2537) *กระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจเชิงวิทยาศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ระพีพันธ์ โพรศรี (2549) *สถิติเพื่อการวิจัย* กรุงเทพฯ สำนักงานพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รังสรรค์ มณีเล็ก และคณะ (2546) *การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา* นนทบุรี
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2550) ส่วนที่ ๔ แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม
การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 29
กันยายน 2554 จาก www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550.pdf
- ราตรี ประชุมพันธ์ (2551) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรและทัศนคติ
ที่ดีต่อการเรียนของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองไร่ จังหวัดยโสธร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชา
การแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เริงลักษณ์ มหาวินิจฉัยมนตรี (2540) “การใช้ภาพในการสอนคำศัพท์ภาษาไทยในโรงเรียนชนบท
ชั้นประถมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ล้วน สายยศ (2544) “ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย” ใน ประมวลสาระชุดวิชา
การวิจัยทางการแนะแนว หน่วยที่ 4 หน้า 229 - 341 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัย นครราชสีมา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536) *หลักการวิจัยทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
ศึกษาพร
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2544) “การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม” ใน ประมวลสาระชุดวิชา
หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว หน่วยที่ 12 หน้า 136 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัย นครราชสีมา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ลิขิต พวงประโคน (2552) “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม
ความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจในการเรียนการสอน ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบสอดแทรก” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา
- วัชร ทรัพย์มี (2531) *การแนะแนวในโรงเรียน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช
- วัฒนกิจ สิทธิสถิตอังกูร (2546) “การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาการสื่อสารระหว่าง
บุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัย นครราชสีมา
- วิไลวัลย์ เมืองโคตร (2548) “การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้ชุดกิจกรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วีรพัฒน์ อติโรจน์ (2529) “การศึกษาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและทัศนคติแบบประชาธิปไตย
ของนักเรียนโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ศศิประภา ห่อนาค (2551) *เรียนรู้เทคนิคการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์อมร
การพิมพ์

- ศิริลักษณ์ ละเอียดอ่อน (2552) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการ
ฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสี่
อำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศุภรัตน์ เสรหมัญ (2553) “กระบวนการเรียนรู้ดารา ทีบีเอ็ม ในกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริม
ความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดาราวิทยาลัย
จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมจิต สวธนไพบูลย์ (2547) รายงานการสังเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู
ต้นแบบ (ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) กรุงเทพฯ สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา
- สมเดช บุญประจักษ์ (2540) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหา อ้างถึงใน สมาคม
ผู้สอนคณิตศาสตร์ใน สหรัฐอเมริกา (NCTM) (1991) สารระสังเขปออนไลน์ ค้นคืน
วันที่ 26 กันยายน 2554 จาก <http://www.kanid.com/article017-8.html>
- สมนึก ภัททิยธนี (2541) การวัดผลการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 มหาสารคาม สำนักพิมพ์ภาควิชา
วิจัยและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมร ทองดี และปราณี รามสูตร (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน่วยที่ 9 หน้า 11 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สมาน เฉดระการ (2536) การถ่ายภาพเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 22 กรุงเทพฯ อรุณการพิมพ์
- สรานุกิพย์ อนุมัติ (2545) “ผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง เกี่ยวกับ
ยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหอพระ อำเภอเมือง เชียงใหม่”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) *จุดประกายการเรียนรู้* กรุงเทพฯ
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*
กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมมนตรี

- สุจิตรา ชาวสำอาง (2533) “ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การจัดประสบการณ์โดยเด็กเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบภาพ และครูเป็นผู้เล่าเรื่อง
ประกอบภาพ วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุภิญญา พิทักษ์ศักดิ์ดากร (2541) “การสอนคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการแก้ปัญหาของโพลยา ใน
โรงเรียนปรีดิศรัยแยลส์วิทยาลัย” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
คณิตศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุมาลี จอดนอก (2550) “การศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
โดยใช้วิธีสอนการอ่านเป็นคำ ด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียน
บ้านดงเค็ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- สุมาลี โชติขุ่ม (2544) “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และเชาว์อารมณ์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนตามคู่มือครู” วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิตสาขาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุวิทย์ มูลคำ (2547) *ครบเครื่องเรื่องเรื่องการคิด* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ภาพพิมพ์
แสงจันทร์ ดวงศิลป์ (2551) “ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปภาพเพื่อเพิ่ม
คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล
บูรพาอุบล เทศบาลนครอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- หลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (2554) กรอบความคิดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สาระสังเขป
ออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 2 ตุลาคม 2554 จาก
http://api.ning.com/files/6YAspmvF6JRPk3knc3P57pS81ZwZZuPwLEYieANMylCj2ZNMbZ1aljfw6AJENfy1ZK80gWn3NN0cfU5813HF1Wn5*d*My5s/file.doc
- อรทัย ธนาวิจิตรเจริญ (2545) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน
พัฒนาการทางความคิด และความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ของเด็ก
นักเรียนอายุ 10 - 12 ปี ในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- อรอุมา ไชยโยธา (2547) *เทคนิคการเล่านิทาน* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์อมรรคาพิมพ์

- อัมพร ชนะทอง (2546) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดปลับปลา จังหวัดจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อัมพร แสงวิเชียร (2546) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุดบากราษฎร์บำรุง จังหวัดสกลนคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อารมณั์ จันทร์ล้าม (2550) “ผลของการสอนแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ
- อุมาภรณ์ ทองเสมอ (2548) “การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานและรูปภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- อุษาวดี จันทร์สนธิ (2552) “การพัฒนาสมรรถภาพครุคณิตศาสตร์” ใน ประมวลสาระชุดฝึกอบรมทางไกล นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- Butt, David P. (1974). *The Teaching of Science A Serf Directed Planning Guide*. New York: Harrper & Row Publishing.
- Crowley, R.V. & Mills, J.C. (2001). “Cartoon hypotherapy : An innovative treatment approach Forchilhood” *The Annual Convention of the American Association for Counseling and Development*. 15, 5 (August): 20 - 23
- Duane, Janes E. (1973). *Individualized Instruction - Programmed and Materials*. New Jersey: Education Technology Publication.
- Dwyer, F.M. (1978). *Strategies for improving visual learning*. State College: PA Learning Services.
- Garlach, V.S. and Ely D.P. (1971). *Picture and Visual Perception*. New York: Harper and Brothers Publisher.
- Gonzales (1994) วิธีการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา สาระสังเขปออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 26 กันยายน 2554 จาก <http://www.kanid.com/article017-8.html>

- Houston Robert W., et al. (1972). *Developing instructional modules : A modular system for writing modules*. College of Education Texas: University of Houston.
- Kinder, J. S. (2000). *Audio - visual materials and techniques*. New York: American Book.
- Krulik, S. and J.A. Rudnick. (1993). *Reasoning and Problem Solving : A Handbook for Elementary School Teacher*. Boston: Allyn and Bacon.
- Morgan, Clifferd T. (1978). *Thinking and Problem Solving In a Brief Induction to Psychology*. 2nd ed. New Delhi: Tata Mcgraw - Hill Co.,
- Samuel, O. Salami and A. Oyesoji Aremu. (2006). “Relationship between problem - solving ability and study behavior among school - going adolescents in southwestern Nigeria” Department of Guidance & Counseling. University of Ibadan .
- Solbes, J. and A. Vilches. (1997). *STS interaction and the teaching of Physics and Chemistry Science Education*. New York: McGraw Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ อาจารย์ ดร.สมชาย เตียวกุล
วุฒิการศึกษา วท.ม (จิตวิทยาคลินิก) และ ประ.ด (ประสาทวิทยา)
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
2. ชื่อ รองศาสตราจารย์ สงคราม เขาวนศิลป์
วุฒิการศึกษา กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา)
สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตำแหน่ง อธิการบดีประจำภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ชื่อ รองศาสตราจารย์ พรพิมล วรวุฒิปุทธพงศ์
วุฒิการศึกษา กศ.ม (จิตวิทยาสังคม)
สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ตำแหน่ง อธิการบดีประจำภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อภิญญา ศกุนตนาคลาก
วุฒิการศึกษา กศ.ม (การแนะแนว)
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยพายัพ
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยพายัพ
5. ชื่อ อาจารย์ ดร.วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร
วุฒิการศึกษา วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์)
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยพายัพ
ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยพายัพ

ภาคผนวก ข

แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

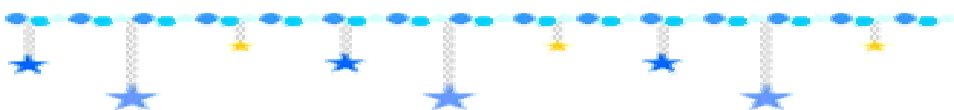

แบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

Facing Problem Solving Skill

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

โรงเรียน.....
ชื่อ - สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

คำชี้แจง

สถานการณ์ต่อไปนี้เป็นปัญหาเฉพาะหน้าทั่ว ๆ ไป ที่นักเรียนประสบในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนคิดว่า ถ้าสถานการณ์ต่าง ๆ ในข้อข้างล่างนี้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเอง นักเรียนจะมีวิธีป้องกัน หลีกเลี่ยง หรือแก้ไขอย่างไรเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ โดยพิจารณาตัวเลือกที่กำหนดให้ทั้ง 3 ตัวเลือก แล้วเลือกตอบเพียงข้อเดียว จากนั้นทำเครื่องหมาย X บนข้อที่นักเรียนเลือกตอบ ขอให้ตอบให้ครบทั้ง 30 ข้อ ให้เวลาในการทำแบบวัด 50 นาที

<p>1. ขณะที่กำลังเล่นอยู่กับเพื่อน ๆ ในสวนสาธารณะ มีผู้ชายคนหนึ่งเข้ามานั่งใกล้ ๆ แล้วสูบบุหรี่ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ชวนเพื่อน ๆ ไปเล่นที่อื่นให้ห่างจากผู้ชายคนนั้น</p> <p>ข. ให้เพื่อนเข้าไปบอกผู้ชายคนนั้นว่า ที่สาธารณะไม่ควรสูบบุหรี่ เป็นการรบกวนผู้อื่น</p> <p>ค. เฉย ๆ ไม่สนใจ แล้วเล่นกับเพื่อน ๆ ต่อไป</p>	<p>2. ขณะที่นักเรียนอยู่บ้านตอนกลางคืน แล้วอยู่ ๆ ไฟก็ดับ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. จุดเทียนหรือเปิดไฟฉาย ให้แสงสว่าง</p> <p>ข. เรียกคุณพ่อคุณแม่ให้มาอยู่เป็นเพื่อน</p> <p>ค. ตกใจ กลัว แล้วอยู่เฉย ๆ รอให้ไฟมา</p>
<p>3. ขณะที่กำลังขี่จักรยาน อยู่ ๆ มีสุนัขวิ่งตัดหน้า นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ตะโกนขอความช่วยเหลือ และไล่สุนัข</p> <p>ข. พยายามหยุดรถ แล้วรอให้สุนัขวิ่งผ่านไปก่อน</p> <p>ค. ตกใจ หยุดรถ แล้วลงไปเตะสุนัข</p>	<p>4. ถ้าหากนักเรียนป่วยกะทันหันในวันที่มีสอบ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. เขียนใบลา แล้วฝากเพื่อนนำมาให้คุณครู</p> <p>ข. ให้คุณพ่อคุณแม่มาบอกคุณครู</p> <p>ค. ยังไม่ไปสอบ รอให้หายดีก่อนแล้วค่อยไปบอกคุณครู</p>

<p>5. ในขณะที่กำลังจะไปโรงเรียน แล้วอยู่ ๆ ฝนก็ตก นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. กางร่มหรือใช้เสื้อกันฝน ข. ให้คุณพ่อคุณแม่ไปส่งที่โรงเรียน ค. วันนี้ไม่ไปโรงเรียนแล้ว พักผ่อนอยู่บ้านดีกว่า</p>	<p>6. ถ้าหากไปโรงเรียนแล้วรองเท้าหาย นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. พยายามหารองเท้าให้เจอ ข. ไปบอกคุณครู และให้เพื่อน ๆ ช่วยหารองเท้า ค. ร้องไห้ เสียใจ เพราะเสียดายรองเท้า</p>
<p>7. นักเรียนจะอย่างไร ถ้าวันนี้ลืมเอาเงินมาโรงเรียน</p> <p>ก. โทรบอกคุณแม่ ให้เอาเงินมาให้ที่โรงเรียน ข. ยืมเงินคุณครูก่อน แล้วค่อยใช้คืน ค. นั่งซึมเศร้า วันนี้ออดกินข้าวกับขนม 1 วัน</p>	<p>8. ในขณะที่นักเรียนนั่งเล่นอยู่ใต้ต้นไม้ แล้วมีกิ่งไม้กำลังจะหักลงมา นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. รีบไปบอกผู้ใหญ่ ให้มาจัดการกิ่งไม้ ข. นั่งเล่นต่อไป คิดว่ากิ่งไม้คงไม่ตกใส่เรา ค. รีบวิ่งหนีไปให้ไกลจากบริเวณนั้น</p>
<p>9. ขณะที่นักเรียนอยู่บ้านคนเดียว แล้วรู้สึกไม่สบายตัวร้อน มีไข้ นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. โทรศัพทหาคุณพ่อคุณแม่ ให้รีบกลับบ้าน ข. ขอให้คุณป้าข้างบ้านพาไปหาหมอ ค. นอนเฉย ๆ เดี่ยวก็คงดีขึ้นเอง</p>	<p>10. ขณะที่กำลังเล่นกีฬา กับเพื่อน ๆ อยู่ ๆ นักเรียนสิ้นหมึก มีเลือดไหล จะอย่างไร</p> <p>ก. ล้างแผลให้สะอาด แล้วไปทำแผล ข. ให้เพื่อน ๆ ช่วยล้างแผลและทำแผลให้ ค. เล่นกีฬา กับเพื่อนต่อ เดี่ยวเลือดก็หยุดไหล</p>
<p>11. ขณะที่กำลังอุ้มลูกแมวเดินเล่น อยู่ ๆ ลูกแมวก็ตกใจแล้วกอดที่แขน มีเลือดไหล นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ให้คุณแม่ช่วยล้างแผล แล้วทายาทิงเจอร์ ข. วางลูกแมวลง แล้วเช็ดเลือดที่ไหลให้หมด ค. รีบไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า</p>	<p>12. ขณะที่นั่งดูโทรทัศน์ แล้วเห็นน้องชายกำลังเล่นมิด นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. รีบบอกคุณแม่ให้ห้ามน้องเล่นมิด ข. ห้ามน้องไม่ให้เล่นมิด แล้วเอามิดไปเก็บ ค. ไปเล่นมิดกับน้องชาย</p>
<p>13. เมื่อพบว่าขนมที่เพิ่งซื้อมาหมดอายุแล้ว นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ให้คุณแม่ไปบอกร้านค้า และขอเปลี่ยนขนม ข. เอาขนมที่หมดอายุทิ้งไป แล้วก็ไปซื้อใหม่ ค. ไปแจ้งร้านค้า นำขนมที่หมดอายุไปด้วย แล้วขอคืนเงินที่ซื้อไป</p>	<p>14. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนโดนไฟดูด นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. สับศัทเอาทลง แล้วใช้ไม้แห้งช่วยเหลือเพื่อน ข. รีบไปบอกคุณครู ให้มาช่วยเหลือเพื่อน ค. ตกใจ กลัว ทำอะไรไม่ถูก</p>

<p>15. ขณะที่กำลังยื่นรายงานอยู่หน้าชั้น แล้วเพื่อน ๆ แกล้งล้อว่า “ลืมนรูดชิบกางเกง” นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ขอให้คุณครู ช่วยจัดการกับเพื่อน ๆ ที่ล้อ</p> <p>ข. ไม่สนใจเพื่อน แล้วตั้งใจรายงานต่อไป</p> <p>ค. โกรธเพื่อน ๆ แล้วกลับไปนั่ง ไม่รายงานต่อ</p>	<p>16. ถ้าเห็นงูกำลังเลื้อยอยู่ใกล้ ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ตะโกนขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่</p> <p>ข. ตั้งสติ แล้วค่อย ๆ ขยับตัวออกให้ห่างจากงู</p> <p>ค. ใช้ก้อนหินขว้างงู ให้มันเลื้อยไปไกล ๆ</p>
<p>17. ขณะที่นักเรียนกำลังปอกผลไม้ แล้วโดนมีดบาดมือ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. บอกคุณแม่ และขอให้คุณแม่ช่วยทำแผลให้</p> <p>ข. ล้างมือให้สะอาด แล้วปอกผลไม้ต่อไป</p> <p>ค. รีบล้างมือ ใส่ยาแผลแดง แล้วปิดพลาสติกเตอร์</p>	<p>18. เมื่อนักเรียนโดนเพื่อนแกล้ง นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. บอกคุณครู ให้จัดการกับเพื่อน ๆ ที่แกล้ง</p> <p>ข. บอกให้เพื่อนหยุดแกล้ง โดยพูดจาดี ๆ</p> <p>ค. แกล้งเพื่อนตอบ จนกว่าเพื่อนจะหยุดแกล้ง</p>
<p>19. ขณะกำลังว่ายน้ำอยู่กับเพื่อน ๆ แล้วขาเป็นตะคริว นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. พยายามพุงตัวเองให้อยู่บนผิวน้ำ แล้วลอยตัวไปจับขอบสระ</p> <p>ข. ขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ หรือผู้ใหญ่</p> <p>ค. ตกใจ ทำอะไรไม่ถูก</p>	<p>20. ขณะเป็นตัวแทนกล่าวขอบคุณท่านนายอำเภอ แต่ลืมนำพูดที่ได้ซักซ้อมไว้ นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ตั้งสติ แล้วกล่าวขอบคุณท่านนายอำเภอตามความรู้สึกของตนเอง</p> <p>ข. ขอให้เพื่อนคนอื่นช่วยกล่าวขอบคุณแทน</p> <p>ค. ถามคุณครูว่า ควรกล่าวคำขอบคุณอย่างไรดี</p>
<p>21. ขณะที่กำลังเดินซื้อของกับคุณแม่ที่ตลาดนัด แล้วนักเรียนเดินไปชนคุณยายคนหนึ่งล้ม นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. บอกให้คุณแม่ช่วยพุงคุณยายลุกขึ้น</p> <p>ข. หลบอยู่ข้างหลังคุณแม่ กลัวโดนคุณยายดุ</p> <p>ค. กล่าวคำขอโทษ แล้วช่วยพุงคุณยายลุกขึ้น</p>	<p>22. เมื่อนักเรียนเห็นคุณแม่ลืมนปิดแก๊ส หลังจากที่ทำกับข้าวเสร็จแล้ว นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. บอกคุณแม่ให้มาปิดแก๊ส</p> <p>ข. ปลดปล่อยทิ้งไว้แบบนั้น เดี่ยวคุณแม่ก็มาปิดเอง</p> <p>ค. ปิดแก๊สให้คุณแม่</p>
<p>23. ขณะวิ่งเล่นในสวนสาธารณะกับเพื่อน ๆ นักเรียนโดนผึ้งต่อยแขน นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ให้เพื่อน ๆ ช่วยทายาให้ แล้วไปโรงพยาบาล</p> <p>ข. นั่งพักสักครู่ เดี่ยวก็หายเจ็บ แล้วค่อยเล่นต่อ</p> <p>ค. พยายามเอาเหล็กในออกทันที แล้วประคบด้วยน้ำแข็ง</p>	<p>24. ขณะที่นักเรียนกำลังทานขนมอยู่ที่บ้าน อยู่ ๆ เกิดสำลัก นักเรียนจะทำอย่างไร</p> <p>ก. ขอความช่วยเหลือจากคุณแม่</p> <p>ข. ใช้ฝ่ามือตบหลังระหว่างไหล่ทั้งสองข้างแรง ๆ แล้วหายใจเข้าลึก ๆ</p> <p>ค. ไม่ต้องทำอะไร เดี่ยวก็ดีขึ้นเอง</p>

<p>25. เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนกำลังขโมยของผู้อื่นอยู่ นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. บอกคุณครูว่า เห็นเพื่อนขโมยของผู้อื่น ข. ตักเตือนเพื่อน ว่ามันเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ควรทำ ค. ไม่สนใจ แล้วหยิบหนังสือมาอ่าน</p>	<p>26. ขณะกำลังดูโทรทัศน์ในตอนกลางคืน อยู่ ๆ ก็มีพายุ ฝนตกฟ้าร้องเสียงดัง นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ปิดโทรทัศน์ แล้วขอให้คุณแม่มาอยู่เป็นเพื่อน ข. นั่งดูโทรทัศน์ต่อไป ไม่สนใจพายุและฝนตก ค. ปิดโทรทัศน์ แล้วไปนอน</p>
<p>27. ถ้าหากนาฬิกาที่นักเรียนรักมาก หลุดตกพื้น แล้วแตก นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ขอให้คุณแม่ซื้อนาฬิกาเรือนใหม่ให้ ข. เอาไปซ่อม ให้มีสภาพดีเหมือนเดิม ค. เสียใจ ร้องไห้ ที่นาฬิกาแตก</p>	<p>28. เมื่อเห็นคุณยายต้องการข้ามไปถนนอีกฟากหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นมีรถเยอะมาก นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ ให้ช่วยพาคุณยายข้ามไปถนนอีกฟากหนึ่ง ข. บอกให้คุณยายค่อย ๆ เดินข้ามถนน ค. ช่วยพาคณยายไปข้ามตรงทางม้าลาย</p>
<p>29. ขณะกำลังลงบันไดนักเรียนเกิดลื่นหกล้ม ทำให้มีเลือดไหลตรงหัวเข่า นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ขอให้คุณแม่พาไปทำแผล ข. เอาพลาสติกปิดแผลไว้ ค. รีบล้างแผลให้สะอาด แล้วทายาทิงเจอร์</p>	<p>30. ถ้าหากง่วงนอนในขณะที่เรียนหนังสือ นักเรียนจะอย่างไร</p> <p>ก. ให้เพื่อนช่วยสะกิด เมื่อเห็นตนเองง่วงนอน ข. ขออนุญาตคุณครูไปล้างหน้า แล้วมาเรียนต่อ ค. พุบลงที่โต๊ะ แล้วนอนหลับ</p>

ลักษณะของแบบวัดที่สร้างขึ้นจะคำนึงถึงความสามารถของเด็ก และเป็นปัญหา โดยทั่ว ๆ ไป ที่เด็กจะต้องประสบในชีวิตประจำวัน โดยกำหนดสถานการณ์ที่เกิดปัญหาขึ้น แล้วให้เด็กคิดแก้ปัญหาสถานการณ์นั้น โดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลถึงวิธีการหลีกเลี่ยง ป้องกัน และแก้ไข เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เฉพาะหน้านี้ สร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ (60 คะแนน) โดยให้นักเรียน เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน ได้ยึดถือตามหลักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ดีได้แก่ การแก้ปัญหาด้วยตนเอง รองลงมาได้แก่การให้บุคคลอื่นช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาไม่ได้รวมทั้ง การแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งหมายถึงไม่รู้วิธีแก้ปัญหา การแสดงความรู้สึกอึดใจ คับข้องใจ ทุกข์ใจ และการแก้ปัญหาโดยก่อให้เกิดผลเสียตามมา โดยการให้คะแนน จะกำหนดตามลำดับ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าดังนี้

- การแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้ 2 คะแนน
- การให้บุคคลอื่นช่วยเหลือในการแก้ปัญหา ให้ 1 คะแนน
- การแก้ปัญหาไม่ได้ ให้ 0 คะแนน

กำหนดให้ข้อที่ 1, 2, 4, 5, 6, 7, 10, 14, 19, 20

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ก ให้ 2 คะแนน

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ข ให้ 1 คะแนน

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ค ให้ 0 คะแนน

กำหนดให้ข้อที่ 3, 9, 12, 15, 16, 18, 24, 25, 27, 30

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ข ให้ 2 คะแนน

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ก ให้ 1 คะแนน

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ค ให้ 0 คะแนน

กำหนดให้ข้อที่ 8, 11, 13, 17, 21, 22, 23, 26, 28, 29

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ค ให้ 2 คะแนน

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ก ให้ 1 คะแนน

แต่ละข้อดังกล่าว ถ้าตอบ ข้อ ข ให้ 0 คะแนน

สถานการณ์ปัญหาเฉพาะหน้าที่กำหนดให้ ได้แก่

1. สถานการณ์ที่บ้าน 10 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 2, 5, 9, 12, 13, 17, 22, 24, 26, 29
2. สถานการณ์ที่โรงเรียน 10 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 4, 6, 7, 10, 14, 15, 18, 20, 25, 30
3. สถานการณ์ในที่สาธารณะ 10 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 1, 3, 8, 11, 16, 19, 21, 23, 27, 28

แจกข้อคำถามตามสถานการณ์ดังนี้

1. สถานการณ์ที่บ้าน

- 1.1 ปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ข้อที่ 9, 24
- 1.2 ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับคนในครอบครัว ได้แก่ข้อที่ 12, 22
- 1.3 ปัญหาเกี่ยวกับข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้าน ได้แก่ข้อที่ 2, 13
- 1.4 ปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดภายในบ้าน ได้แก่ข้อที่ 17, 29
- 1.5 ปัญหาที่เกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ข้อที่ 5, 26

2. สถานการณ์ที่โรงเรียน

- 2.1 ปัญหาที่เกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ข้อที่ 4, 7
- 2.2 ปัญหาที่เกี่ยวเนื่องกับเพื่อน ๆ หรือคุณครู ได้แก่ข้อที่ 18, 25
- 2.3 ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ข้อที่ 20, 30
- 2.4 ปัญหาเกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย ได้แก่ข้อที่ 6, 15
- 2.5 ปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ได้แก่ข้อที่ 10, 14

3. สถานการณ์ในที่สาธารณะ

- 3.1 ปัญหาเกี่ยวกับตนเอง ได้แก่ข้อที่ 1, 27
- 3.2 ปัญหาเกี่ยวเนื่องกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก ได้แก่ข้อที่ 21, 28
- 3.3 ปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในที่สาธารณะ ได้แก่ข้อที่ 8, 19
- 3.4 ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทั้งของตนเองและของผู้อื่น ได้แก่ข้อที่ 3, 11
- 3.5 ปัญหาเกี่ยวกับสัตว์มีพิษ ได้แก่ข้อที่ 16, 23

ภาคผนวก ค

แสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.62	16	0.46
2	0.62	17	0.62
3	0.69	18	0.54
4	0.62	19	0.69
5	0.69	20	0.46
6	0.85	21	0.46
7	0.46	22	0.46
8	0.54	23	0.69
9	0.69	24	0.46
10	0.54	25	0.46
11	0.46	26	0.85
12	0.46	27	0.54
13	0.62	28	0.46
14	0.69	29	0.54
15	0.46	30	0.46

หมายเหตุ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป เป็นข้อสอบที่แยกคนได้ สามารถนำไปใช้
ครั้งต่อไปได้

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ารายข้อ
และตารางแสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ

ตารางที่ 4.6 แสดงความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ารายข้อ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	1	1	1	1	1	1
2	1	1	1	1	1	1
3	1	1	1	1	1	1
4	1	1	1	1	1	1
5	1	1	1	1	1	1
6	1	1	0	1	1	0.8
7	1	1	1	1	1	1
8	1	1	-1	1	1	0.6
9	1	1	1	1	1	1
10	1	1	1	1	1	1
11	1	1	1	1	1	1
12	1	1	0	1	1	0.8
13	1	1	1	1	1	1
14	1	1	0	1	0	0.6
15	1	1	1	1	1	1
16	1	1	1	1	1	1
17	1	1	1	1	1	1
18	1	1	0	1	1	0.8
19	1	1	1	1	1	1
20	1	1	1	1	1	1
21	1	1	1	1	1	1
22	1	1	1	1	1	1
23	1	1	1	1	1	1
24	1	1	1	1	1	1

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
25	1	1	1	1	1	1
26	1	1	1	1	1	1
27	1	1	1	1	1	1
28	1	1	1	1	1	1
29	1	1	1	1	1	1
30	1	1	1	1	1	1
รวมเฉลี่ย	1	1	0.8	1	0.97	0.95

หมายเหตุ 0 และ -1 มีค่าคิดเป็น 0 คือ ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 4.7 แสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ

กิจกรรมที่	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	1	1	1	1	1	1
2	1	1	1	1	1	1
3	1	1	1	1	1	1
4	1	1	1	1	1	1
5	1	1	1	1	1	1
6	1	1	1	1	1	1
7	1	1	1	1	1	1
8	1	1	1	1	1	1
9	1	1	1	1	1	1
10	1	1	1	1	1	1
11	1	1	1	1	1	1
12	1	1	1	1	1	1
13	1	0	1	1	1	0.8
14	1	1	1	1	1	1
15	1	1	1	1	1	1
16	1	1	1	1	1	1
17	1	1	1	1	1	1
รวมเฉลี่ย	1	0.94	1	1	1	0.99

หมายเหตุ 0 และ -1 มีค่าคิดเป็น 0 คือ ไม่สอดคล้อง

ภาคผนวก จ

ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพสำหรับกลุ่มทดลอง

ชุดกิจกรรมแนะแนว

ควบคู่กับสื่อรูปภาพ

เพื่อพัฒนา

ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งนำมาบูรณาการร่วมกับสื่อรูปภาพให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยจะมีการดำเนินกิจกรรมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) จัดให้ผู้รับบริการหรือนักเรียนได้พูดคุยสนทนา แสดงความคิดเห็น การซักถาม การเล่นเกม การทำกิจกรรมร่วมกัน การเล่าประสบการณ์ และการอ่านสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) จัดให้ผู้รับบริการหรือนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น บอกความรู้สึก การพิจารณาหาประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากการเล่นเกม แล้วนำไปใช้ในการวิเคราะห์หาคำตอบจากใบงาน การพิจารณาหาแนวทางในการแก้ปัญหา และการทำกิจกรรมตามใบงาน

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) จัดให้ผู้รับบริการหรือนักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยการค้นคว้าหาความรู้ การสรุปสาระสำคัญของกิจกรรม การฝึกการอภิปราย การวิเคราะห์หาข้อดีและข้อเสียของการแก้ปัญหา การควิทัศน์ และการสะท้อนกลับการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) จัดให้ผู้รับบริการหรือนักเรียนคิดหาแนวทางในการประยุกต์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน การแสดงบทบาทสมมติ และการนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริง

และมีการสรุปผลและประเมินผล (Summary and Evaluation) โดยจัดให้ผู้รับบริการหรือนักเรียนได้อภิปรายและสรุปความร่วมมือกัน การแจกใบความรู้ให้นักเรียนกลับไปอ่าน เพื่อทบทวนความรู้ และฟังการสรุปสาระสำคัญของกิจกรรมจากครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 17 กิจกรรม ใช้เวลาในการจัดกิจกรรม 17 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที ยกเว้นครั้งที่ 17 ที่ใช้เวลา 100 นาที และโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุมจำนวน 17 กิจกรรม แผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผนประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เครื่องมือ อุปกรณ์ และสื่อกิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

ตารางที่ 4.8 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา
เฉพาะหน้า

ชื่อ กิจกรรม	องค์ประกอบที่ ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค /สื่อ/อุปกรณ์
ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ : ทายซิ... ฉันคือใคร	ปรับ/ละลาย พฤติกรรม นักเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย ระเบียบ และวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว 2. เพื่อสร้างความคุ้นเคย เป็นกันเอง และ บรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม 3. เพื่อให้นักเรียน ได้มีพื้นฐานและความ เข้าใจตรงกันเรื่องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป	1. ตารางกำหนดการ ในการทำกิจกรรม แนะแนว 2. ใบงานประกอบ กิจกรรม 3. ใบความรู้ เรื่อง “การแก้ปัญหาเฉพาะ หน้า”
ครั้งที่ 2 ทำอย่างไร... เมื่อนั่งสื่อ เรียนของหนู เปียกฝน	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่โรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการใช้เหตุผลในการ แก้ปัญหา 3. เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่า ของหนังสือ	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า 3. ใบความรู้ เรื่อง “คุณค่าของหนังสือ”
ครั้งที่ 3 ทำอย่างไร... เมื่อจักรยาน ของหนูยางรั่ว	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่สาธารณะ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์ 3. เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับ การตรวจสอบยานพาหนะต่าง ๆ ก่อนใช้งาน	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า 3. ใบความรู้ เรื่อง “ยานพาหนะ”

ชื่อ กิจกรรม	องค์ประกอบที่ ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค /สื่อ/อุปกรณ์
ครั้งที่ 4 ทำอะไร... เมื่อมี คนแปลกหน้า ชื่อขนม มาให้หนู	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่โรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต และ สามารถคิดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ 3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงภัยที่เกิดขึ้น ในสังคม แล้วหาวิธีหลีกเลี่ยงและป้องกัน	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า 3. วีดิทัศน์ข่าว เรื่อง “ลักพาตัวเด็ก โรงพยาบาลขอนแก่น” และ “เหยื่อแก๊งค์ลักเด็ก”
ครั้งที่ 5 ทำอะไร... เมื่อหนูต้อง เดินผ่านบ้าน ที่มีสุนัขดุ	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่บ้าน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเผชิญปัญหา และ แก้ไขสถานการณ์ 3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความระมัดระวังสัตว์ ต่าง ๆ ภายนอกบ้าน	1. กระจบป้องกันพลาสติก ข้างในมีเชิขมซีพร้อม หมายเลข 2. เพลงจังหวะเร็ว ๆ 3. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 4. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า
ครั้งที่ 6 ทำอะไร... เมื่อหนูเห็น เพื่อน ทะเลาะกัน	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่โรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการใช้เหตุผลในการ แก้ปัญหา 3. เพื่อให้แ่งคิดด้านการปรับตัว เพื่อการ อยู่ร่วมกันในสังคม	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า

ชื่อ กิจกรรม	องค์ประกอบที่ ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค /สื่อ/อุปกรณ์
ครั้งที่ 7 ทำอะไร... เมื่อหนูรู้สึก หน้ามืด คล้าย จะเป็นลม	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่โรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และ การลำดับเหตุการณ์ 3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่อง การปฐมพยาบาลผู้ที่ เป็นลม	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า 3. วิดีทัศน์ “การปฐม พยาบาล ผู้ที่เป็นลม” 4. ใบความรู้ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่ เป็นลม”
ครั้งที่ 8 ทำอะไร... ถ้าไปเข้าค่าย ลูกเสือ แล้ว เห็นเพื่อน ถูกงูกัด	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่สาธารณะ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และ การลำดับเหตุการณ์ 3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่อง การปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกงูกัด	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า 3. วิดีทัศน์ “การปฐม พยาบาล ผู้ที่ถูกงูกัด” 4. ใบความรู้ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่ ถูกงูกัด”
ครั้งที่ 9 ทำอะไร... ถ้าหลังคาร์ว ตรงที่นอน หนูพอดี	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่บ้าน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ หาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ 3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีปฏิภาณไหวพริบ สมาธิ และความตั้งใจ	1. เพลงจังหวะเร็ว ๆ 2. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 3. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า

ชื่อ กิจกรรม	องค์ประกอบที่ ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค /สื่อ/อุปกรณ์
ครั้งที่ 10 ทำอย่างไร... เมื่อหนูต้อง ไปซื้อของ ตอนกลางคืน	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่บ้าน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการใช้เหตุผลในการ แก้ปัญหา 3. เพื่อให้นักเรียนทราบบทบาทหน้าที่ของ ตนเอง	1. สื่อสร้างความรู้สึกร เรื่อง “พ่อนกผู้แสนดี” 2. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 3. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า
ครั้งที่ 11 ทำอย่างไร... ถ้าหนูกำลัง พายเรือ แล้วอยู่ๆ เรือก็รั่ว	ทักษะการ แก้ปัญหา เฉพาะหน้า ใน สถานการณ์ที่ สาธารณะ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และ หาแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ 3. เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีม ในเวลาอันจำกัด	1. หนังสือพิมพ์เก่า ๆ หนึ่งฉบับ 2. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 3. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า
ครั้งที่ 12 ทำอย่างไร... เมื่อหนูเตะ ฟุตบอล ไปโดน กระจกแตก	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่โรงเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และ หาเหตุผลประกอบการแก้ปัญหา 3. เพื่อฝึกให้นักเรียนได้คิดและเลือกปฏิบัติ ในสิ่งที่ถูกต้อง	1. ใบงาน เรื่อง “เลือก ทำในสิ่งที่ถูกต้อง” 2. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 3. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า

ชื่อ กิจกรรม	องค์ประกอบที่ ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค /สื่อ/อุปกรณ์
ครั้งที่ 13 ทำอย่างไร... เมื่อรองเท้า ของหนูหลุด ตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่สาธารณะ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หา วิธีแก้ปัญหา 3. เพื่อฝึกสมาธิ การรับฟัง และปฏิภาณ ไหวพริบ	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า
ครั้งที่ 14 ทำอย่างไร... ถ้าหนูรู้สึก ปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้าน ลำพัง	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่บ้าน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หา วิธีแก้ปัญหา 3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการดูแล สุขภาพตนเอง	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า
ครั้งที่ 15 ทำอย่างไร... ถ้าหนูลื่น หกล้ม ในตลาด	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่สาธารณะ	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย ในการแก้ปัญหา 3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ เรื่อง อุบัติเหตุ และแง่คิดด้านการใช้ชีวิตด้วยความ ไม่ประมาท	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า 3. วิดีทัศน์ เรื่อง “อุบัติเหตุ คือการ สูญเสียนะ” 4. ใบความรู้ เรื่อง “อุบัติเหตุ”

ชื่อ กิจกรรม	องค์ประกอบที่ ต้องการพัฒนา	วัตถุประสงค์	เทคนิค /สื่อ/อุปกรณ์
ครั้งที่ 16 ทำอย่างไร... ถ้าน้องชายทำ น้ำหกใส่รูปที่ หนูกำลังวาด	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่บ้าน	1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม 2. เพื่อฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม 3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความอดทน อดกลั้น และความคุมอารมณ์	1. รูปภาพแสดง สถานการณ์ 2. ใบงานการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า
ครั้งที่ 17 ปัจจัยนิเทศ : ถ้วยรางวัล แห่ง ความสำเร็จ	ทักษะ การแก้ปัญหา เฉพาะหน้า ในสถานการณ์ ที่บ้าน ที่โรงเรียน และ ที่สาธารณะ	1. เพื่อสรุปและทบทวนสิ่งที่นักเรียนได้ เรียนรู้ตลอดการเข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็น ความสำคัญของทักษะการแก้ปัญหา เฉพาะหน้า 3. เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม	1. ใบงานสรุป กิจกรรมแนะแนว 2. ใบงาน “ถ้วยรางวัล แห่งความสำเร็จ” 3. วีดิทัศน์ประมวล ภาพกิจกรรมทั้งหมด 4. แบบสอบถามความ พึงพอใจของนักเรียน 5. แบบวัด ความสามารถในการ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า

**ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5**

กิจกรรมครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ : ทายซิ...ฉันคือใคร

วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม ปรับ / ละลายพฤติกรรม

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย ระเบียบ และวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว
2. เพื่อสร้างความคุ้นเคย เป็นกันเอง และบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้นักเรียนได้มีพื้นฐานและความเข้าใจตรงกัน เรื่องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

เพื่อนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตารางกำหนดการ ในการทำกิจกรรมแนะแนว
2. ใบงานประกอบกิจกรรม “ทายซิ...ฉันคือใคร”
3. ใบความรู้ เรื่อง “การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ครูแนะนำตนเอง ชี้แจงและทำความเข้าใจกับสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมาย ระเบียบ และวิธีการในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว พร้อมกับแจกเอกสาร ตารางกำหนดการในการทำกิจกรรมแนะแนว

1.2 ครูแจกใบงานประกอบกิจกรรม “ทายซิ...ฉันคือใคร” ซึ่งใบงานจะมี 2 ส่วน แบ่งตามรอยประ แล้วให้นักเรียนเล่นเกม

1.3 ให้นักเรียนวาดภาพของตนเองลงในกรอบ และเขียนบรรยายลักษณะของตนไว้ทางด้านขวาของภาพ เพื่อให้เพื่อนบอกได้ถูกว่านักเรียนคือใคร ในใบงานส่วนที่ 1

1.4 เมื่อครบ 15 นาที แล้วให้นักเรียนฉีกส่วนที่ 1 ตามรอยประ ส่งครู

1.5 ครูจัดให้นักเรียนนั่งเป็นรูปวงกลม แล้วหยิบภาพขึ้นมาทีละภาพ และอ่านที่นักเรียนเขียนบรรยายลักษณะของตนไว้ จากนั้นให้นักเรียนทายว่า ฉันคือใคร.....

1.6 จากนั้นให้นักเรียนทายภาพตั้งแต่ภาพที่ 1 จนถึงภาพที่ 15 และถ้าหากภาพไหนที่เพื่อนทายไม่ถูก ก็จะให้เจ้าของภาพออกมายืนกลางวง แล้วให้เพื่อน ๆ สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูถามนักเรียนว่า ได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากการเล่นเกม “ทายซิ...ฉันคือใคร” จากนั้นให้นักเรียนเขียนลงในใบงานประกอบกิจกรรม ส่วนที่ 2 แล้วนำมาส่งครู

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูสรุปสาระสำคัญของคำตอบนักเรียน แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น โดยสุ่มถามนักเรียนประมาณ 4-5 คน ตามแนวคำถามดังนี้

- นักเรียนเคยเล่นกิจกรรมนี้มาก่อนหรือไม่
- ในขณะที่ร่วมกิจกรรมมีปัญหาอะไรหรือไม่ แล้วนักเรียนมีวิธีแก้ไขอย่างไร
- นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้าง จากการเล่นเกม “ทายซิ...ฉันคือใคร”
- การสร้างความคุ้นเคยและมนุษย์สัมพันธ์มีความจำเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรมนี้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความ ว่า **“การอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องทำความคุ้นเคยกันและสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำกิจกรรมร่วมกันให้เป็นไปอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ และเพื่อประโยชน์ในการปรับตัวให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ”**

2. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า” ให้นักเรียนนำไปอ่าน เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน แล้วนำมาสรุปและอภิปรายร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. จากการอภิปรายซักถาม การตอบคำถาม และการสรุป
2. สังเกตการร่วมกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น

ตารางกำหนดการ ในการทำกิจกรรมแนะแนว

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	ชื่อกิจกรรม
1	วันจันทร์ ที่ 20 มิถุนายน 2554	ปฐมนิเทศ : ทายซิ...ฉันคือใคร
2	วันพุธ ที่ 22 มิถุนายน 2554	ทำอะไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน
3	วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2554	ทำอะไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว
4	วันจันทร์ ที่ 27 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าซื้อขนมมาให้หนู
5	วันพุธ ที่ 29 มิถุนายน 2554	ทำอะไร... เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัขดุ
6	วันศุกร์ ที่ 1 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน
7	วันจันทร์ ที่ 4 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม
8	วันพุธ ที่ 6 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือแล้วเห็นเพื่อนถูกกัด
9	วันศุกร์ ที่ 8 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...ถ้าหลังคารั่วตรงที่นอนหนูพอดี
10	วันจันทร์ ที่ 11 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของ ตอนกลางคืน
11	วันพุธ ที่ 13 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...ถ้าหนูกำลังพายเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว
12	วันศุกร์ ที่ 15 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก
13	วันจันทร์ ที่ 18 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป
14	วันพุธ ที่ 20 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง
15	วันศุกร์ ที่ 22 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...ถ้าหนูสิ้นหวังในตลาด
16	วันจันทร์ ที่ 25 กรกฎาคม 2554	ทำอะไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด
17	วันพุธ ที่ 27 กรกฎาคม 2554	ปัจฉิมนิเทศ : ถ้วยรางวัลแห่งความสำเร็จ

ในการจัดกิจกรรมทั้ง 17 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละประมาณ 50 นาที สถานที่
ในห้องเรียน เวลา 8.00 - 8.50 น.

ใบงานประกอบกิจกรรม

(ส่วนที่ 1)

“ทางซี...ฉันคือใคร”

กิจกรรมครั้งที่ 1 “ปฐมนิเทศ : ทางซี...ฉันคือใคร”

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพของตนเองลงในกรอบ และเขียนบรรยายลักษณะของตนเองไว้ทางด้านขวาของภาพ ในใบงานส่วนที่ 1 และให้นักเรียนเขียนประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการเล่นเกม “ทางซี...ฉันคือใคร” ลงในใบงานส่วนที่ 2

ฉัน.....

ฉัน.....

ฉัน.....

ฉัน.....

ฉัน.....

(ส่วนที่ 2)

จากกิจกรรมนักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

ใบความรู้

เรื่อง "การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า"

ปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง

ปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันทีทันใด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความตกใจเพราะไม่คาดคิดมาก่อน

--Facing Problem --

การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง

ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด โดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน โดยการอธิบายวิธีการหลีกเลี่ยง ป้องกัน และแก้ไข เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

เช่น “นักเรียนถูกมิดบาดนิ้วมือ” เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์นี้นักเรียนอาจจะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยตนเอง ด้วยการทำความสะอาดแผลและติดพลาสเตอร์ยา หรือให้คุณครูพยาบาลทำแผลให้ หรืออาจจะเป็นการสุดท้าย คือ ไม่ทำอะไรกับแผลที่ถูกมิดบาดเลย นอกจากการร้องไห้ ซึ่งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การแก้ปัญหาโดยตนเอง
2. การแก้ปัญหาโดยให้ผู้อื่นช่วยเหลือ
3. การแก้ปัญหาไม่ได้ หมายถึง การแสดงความรู้สึกอึดอัด คับข้องใจ

ถ้าเกิดปัญหาเฉพาะหน้าขึ้นกับเรา
เราต้องทำอย่างไรบ้างเธอ

เราต้องตั้งสติให้ได้เสียก่อน อย่าแก้ปัญหาโดย
ไม่พิจารณาไตร่ตรอง แต่ต้องใช้สามัญสำนึกอย่าง
รวดเร็ว และใช้ประสบการณ์ที่มีแก้ปัญหา
อย่างถูกต้องและเหมาะสม จึงจะผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

**ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5**

กิจกรรมครั้งที่ 2 ทำอย่างไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
3. เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของหนังสือ

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน”
3. ใบความรู้ เรื่อง “คุณค่าของหนังสือ”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปความหมายของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จากใบความรู้ในช่วงก่อน เพื่อให้ นักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน

1.2 ครูให้นักเรียน 2 - 3 คน ลองยกตัวอย่างสถานการณ์เมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้าขึ้น แล้วให้เพื่อน ๆ ช่วยกันหาวิธีการแก้ปัญหา

1.3 โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนพูดถึงวิธีแก้ปัญหา จากนั้นให้ครูสรุปว่า **“การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของทุกคนอาจจะมีทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสม ดังนั้นการแก้ปัญหาที่ดีจะต้องมีสติทุกครั้ง แล้วควรคำนึงถึงความถูกต้องและเหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์”**

1.4 ครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน” ให้นักเรียน แล้วอ่านสถานการณ์ “ขณะที่หนูเดินไปโรงเรียน แต่พอใกล้จะถึงโรงเรียน อยู่ ๆ ฝน ก็ตกหนักมาก จึงทำให้น้ำหนังสือเรียนที่อยู่ในกระเป๋าเปียก ซึ่งหนูจำเป็นต้องใช้หนังสือเล่มนี้เรียน ในช่วงแรกของวันนี้” หนูจะทำอย่างไร...

1.5 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน” และให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (✓) หน้าภาพที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสม

2.2 ครูให้นักเรียนอธิบายว่า เพราะเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้ แล้วให้นักเรียนเขียนคำตอบลงในใบงาน แล้วนำใบงานส่งครู จากนั้นครูสุ่มหยิบใบงานของนักเรียนขึ้นมา 5 ใบ แล้วอ่านวิธีการแก้ปัญหาและเหตุผลที่เลือกตอบให้เพื่อน ๆ ฟัง

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของคำตอบทั้งสองข้อ

3.2 ครูเฉลยคำตอบ ว่า วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทั้งสองวิธีเป็นวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสม แต่นักเรียนต้องมีความระมัดระวังในการวางหนังสือและการใช้เตารีด เพื่อไม่ให้หนังสือเปียกไปมากกว่าเดิม จากนั้นครูยกตัวอย่างวิธีแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้องให้นักเรียนฟัง

3.3 ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ตามแนวคำถามดังนี้

- นักเรียนคนไหนเคยเจอสถานการณ์นี้บ้าง แล้วนักเรียนมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร
- นักเรียนมีข้อสงสัย หรือคำถามหรือไม่ เกี่ยวกับกิจกรรมนี้
- นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้าง จากภารกิจทั้งหมดในวันนี้

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

4.2 ครูกล่าวชมเชยนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยดี

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “หนังสือเป็นเสมือนครู ที่มอบความรู้ และเปิดโลกทัศน์ให้เราสัมผัสมุมมองใหม่ๆ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่จะต้องดูแลรักษาหนังสือให้อยู่ไปนาน ๆ และเมื่อหนังสือเกิดชำรุด เราก็ควรมีวิธีการดูแลหรือแก้ไขที่ถูกต้องวิธี เพื่อรักษาคุณค่าของหนังสือให้คงอยู่ตลอดไป” จากนั้นครูแจกใบความรู้ เรื่อง “คุณค่าของหนังสือ” ให้นักเรียนนำไปอ่าน เพื่อให้เด็กได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของหนังสือ

การประเมินผล

1. สังเกตการให้เหตุผล และการอธิบาย
2. สังเกตการอภิปรายและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 2 “ทำอย่างไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน”

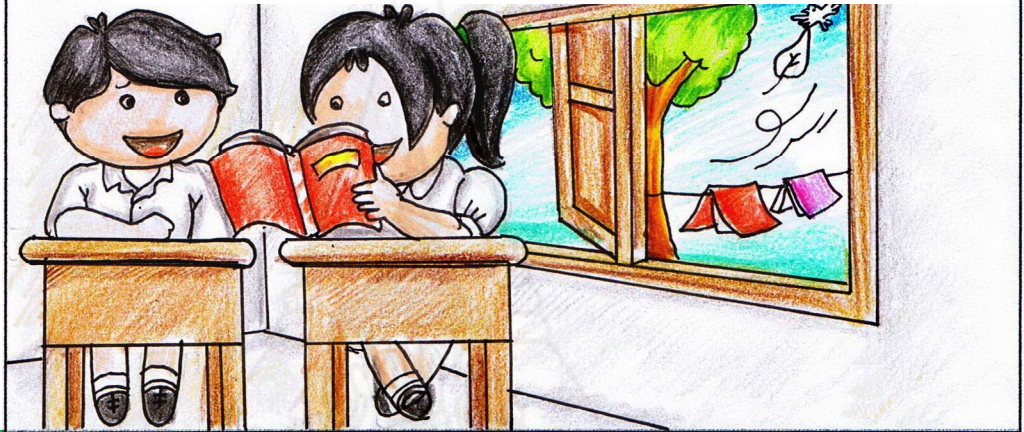
สถาปนากาญจน์ “ขณะที่หนูเดินไปโรงเรียน แต่พอใกล้จะถึงโรงเรียน อยู่ ๆ ฝนก็ตกหนักมาก จึงทำให้หนังสือเรียนที่อยู่เ็นกระเป๋าเปียก ซึ่งหนูจำเป็นต้องใช้หนังสือเล่มนี้เรียนในวันพรุ่งนี้ หนูจะทำอย่างไร...”

💡 ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 💡

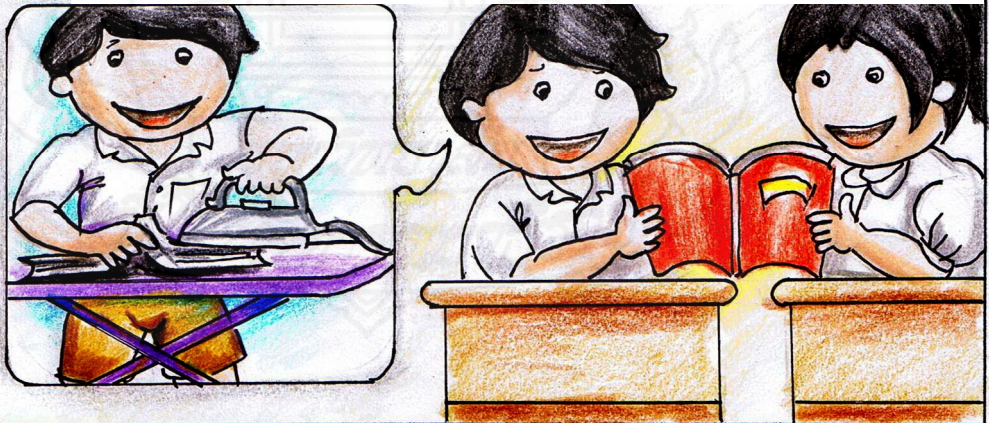
กิจกรรมครั้งที่ 2 “ทำอะไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายว่าเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้ จากนั้นให้อธิบายถึงข้อดี ข้อเสีย ของการแก้ปัญหาทั้งสองวิธี

1. นำหนังสือไปผึ่งลมไว้ หนังสือจะได้ไม่เปียกขึ้น และในชั่วโมงเรียนก็ขอดูหนังสือกับเพื่อนก่อน

2. ขอดูหนังสือกับเพื่อนก่อน ถ้ากลับบ้านแล้วค่อยเอาผ้าวางบนหนังสือที่เปียกแล้วใช้เตารีด รีดให้แห้ง

✍ เลือกวิธีนี้ เพราะ.....

.....

ใบความรู้

เรื่อง "คุณค่าของหนังสือ"

คุณค่าของหนังสือ

หนังสือคือขุมทรัพย์นั้นมีค่า
สร้างจินตนากว้างไกลมหาศาล
บ่มปัญญาคุณธรรมมานานาน
เมื่อคนอ่านซึมซับรับรู้จริง

หนังสือคือเข็มทิศคนเดินทาง
อักษรวางเรียงร้อยด้วยทุกสิ่ง
เหมือนจะบอกความนัยให้อ้างอิง
สูงค่ายิ่งเมื่ออ่านแล้วไตร่ตรอง

หนังสือคือแหล่งบันเทิงอารมณ์
มักสุขสมเมื่ออ่านเรื่องทั้งผอง
ตามจินตนาผู้เขียนที่กลั่นกรอง
ด้วยทำนองพร้องเพราะเสนาะคำ

หนังสือคืออุทยานความรู้
ค่าคงอยู่ที่อ่านงานเลิศล้ำ
หากค้นคว้าหาอ่านเป็นประจำ
ย่อมจะนำความรู้มาสู่ตน

อรุโณทัย

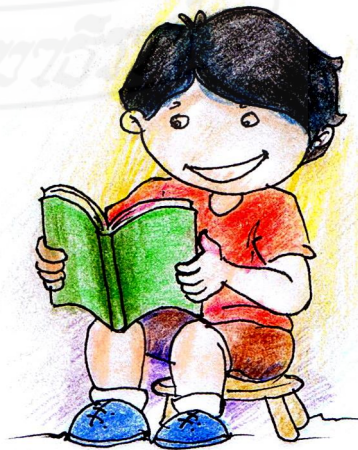
๔ ตุลาคม ๒๕๕๒

หนังสือมีประโยชน์ ดังนี้

1. บันทึกรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ ไว้อย่างละเอียดชัดเจน
2. ถ่ายทอดวัฒนธรรมและเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบัน
3. ส่งเสริมความใฝ่รู้ให้แก่ผู้อ่านด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และรูปเล่มที่ดึงดูดความสนใจ
4. สร้างนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

“คุณค่าของหนังสือไม่ได้อยู่ที่ราคาหรือหน้าปก แต่อยู่ที่การหยิบหนังสือเล่มนั้นขึ้นมาอ่านได้ทุกเมื่อ ไม่ว่าจะวันนี้ ปีหน้า หรืออีกสิบปีข้างหน้า มันก็ยังให้อะไรเราได้เสมอ”

“หนังสือหรือตำรานั้นจะไม่มีค่าเลย ถ้ามีเอาไว้แค่อ่านท่องจำ แต่หนังสือหรือตำรานั้นจะมีค่าก็ต่อเมื่อเรารู้จักนำความรู้ในหนังสือมาประยุกต์ใช้ในชีวิตของเราด้วย”

**ชุดกิจกรรมแนวคววคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5**

กิจกรรมครั้งที่ 3 ทำอย่างไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว วันที่.....
 ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบยานพาหนะต่าง ๆ ก่อนใช้งาน

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว”
3. ใบความรู้ เรื่อง “ยานพาหนะ”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการเดินทาง แล้วสอบถามนักเรียน ตามแนวคำถามดังนี้
 - นักเรียนคิดว่า พาหนะมีกี่ชนิด และมีอะไรบ้าง
 - นักเรียนแต่ละคนเดินทางมาโรงเรียนด้วยพาหนะอะไร
 - นักเรียนเคยเจอปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับพาหนะหรือไม่ แล้วมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร
 - นักเรียนคิดว่า พาหนะต่าง ๆ มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างไรบ้าง
- 1.2 ครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว” ให้นักเรียน แล้วอ่านสถานการณ์ “วันนี้เป็นวันจันทร์ หนูรีบตื่นแต่เช้า อาบน้ำแต่งตัวแล้วไปโรงเรียน แต่ขณะที่หนูกำลังขี่จักรยานไปโรงเรียน สักพักหนึ่งอยู่ ๆ ยางรถก็รั่ว และร้านปะยางก็ยังไม่เปิด” หนูจะทำอย่างไร...

- 1.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร....เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว” และให้นักเรียนให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (✓) หน้าภาพที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม สามารถเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ

2.2 ครูอ่านคำตอบ แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์และช่วยกันตอบว่าถ้าเป็นนักเรียน จะเลือกตอบข้อใด เพราะอะไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสีย ของคำตอบแต่ละข้อ

3.2 ครูเฉลยวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม คือ ข้อที่ 5, 4 และ 1

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มจับฉลากออกมาแสดงบทบาทสมมติถึงวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์นี้ ตามที่ได้เฉลยไป

4.2 ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรมวันนี้

4.3 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความ ว่า “ในระหว่างการเดินทางย่อมอาจจะเกิดปัญหาและอุปสรรคขึ้นได้เสมอ ดังนั้นก่อนการเดินทางจึงควรตรวจเช็คยานพาหนะให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะใช้งาน นอกจากนี้นักเรียนควรขับขี่ยานพาหนะด้วยความระมัดระวัง ไม่ประมาท เพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น”

2. ครูกล่าวต่อไปว่า “ในกรณีที่จักรยานของนักเรียนเกิดยางรั่วระหว่างการเดินทางแล้วไม่สามารถหาที่ปะยางได้ นับได้ว่าเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่แก้ไขได้ยาก ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองก่อน โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเองเป็นหลัก หากไม่สามารถแก้ปัญหาได้จึงควรขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่บริเวณนั้น” จากนั้นครูแจกใบความรู้เรื่อง “ยานพาหนะ” เพื่อให้นักเรียนกลับไปอ่านทบทวนความรู้

การประเมินผล

1. สังเกตการเลือกวิธีการแก้ปัญหาและเหตุผลที่เลือก
2. สังเกตการฝึกพูดและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 3 “ทำอย่างไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว”

สถานการณ์ “วันนี้เป็นวันจันทร์ หนูรีบตื่นแต่เช้า อาน้ำแต่งตัวแล้วไปโรงเรียน แต่ขณะที่หนูกำลังจักรยานไปโรงเรียน ลักฟ้าทหนึ่ง
 อยู่ ๆ ยางรถก็รั่ว และร้านปะยางก็ยังไม่เปิด” หนูจะทำอย่างไร...

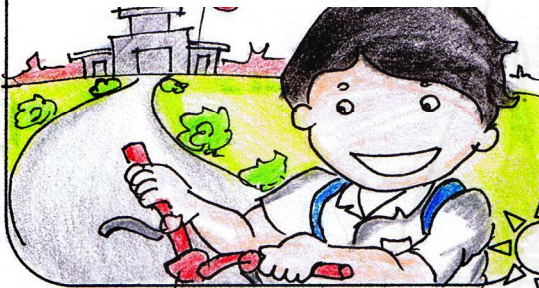
ใบงานการแก้ปัญหาของพารหษา

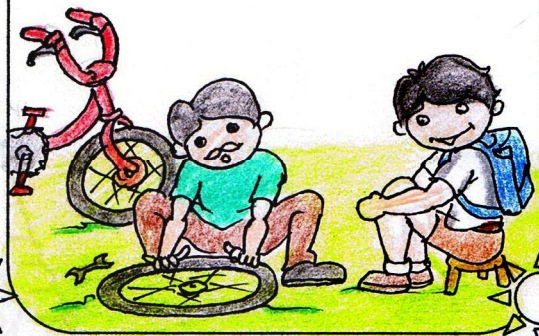
กิจกรรมครั้งที่ 3 “ทำอย่างไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (✓) หน้าภาพที่เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม และให้อธิบายข้อดี ข้อเสีย ของวิธีแก้ปัญหาแต่ละภาพ

1. จูงจักรยานไปโรงเรียนก่อน ตอนเย็น
ค่อยเอาไปปะยาง

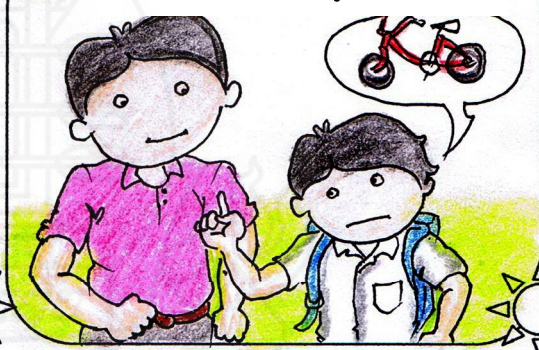
2. รอปะยางก่อน แล้วค่อยไปโรงเรียน

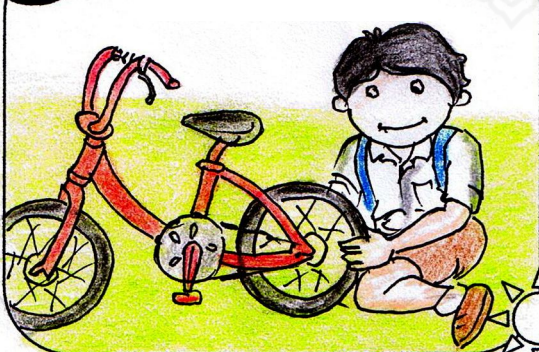
3. จูงจักรยานกลับบ้าน ไม่ไปโรงเรียนแล้ว

4. ขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่บริเวณนั้น

5. พยายามซ่อมจักรยานเอง

6. จอดจักรยานทิ้งไว้ แล้วเดินไปโรงเรียน

ใบความรู้ เรื่อง "ยานพาหนะ"

ยานพาหนะ หมายถึง วัตถุหรือสิ่งประดิษฐ์ที่ไม่ใช้สิ่งมีชีวิต ซึ่งสามารถเคลื่อนย้ายขนส่งไปได้ ยานพาหนะส่วนใหญ่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ อาทิ จักรยาน รถยนต์ จักรยานยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน เป็นต้น หรือไม่ได้สร้างขึ้นโดยมนุษย์ แต่สามารถเคลื่อนย้ายขนส่งไปได้ เช่น ภูเขาน้ำแข็งหรือท่อนซุงลอยน้ำ เป็นต้น

ยานพาหนะสามารถชักจูงโดยสัตว์ เช่น รถม้าหรือเกวียนเทียมวัว อย่างไรก็ตามสัตว์เองนั้นก็ไม่ได้เรียกว่าเป็นยานพาหนะ ซึ่งรวมไปถึงมนุษย์ที่เคลื่อนย้ายขนส่งมนุษย์ด้วยกันเอง (คนอุ้มคน) ก็ไม่ได้เรียกว่าเป็นยานพาหนะ แต่สัตว์และมนุษย์เหล่านั้นจะเรียกว่าเป็น **พาหนะ** (ไม่มีคำว่ายาน)

ประเภทของยานพาหนะ

- ☞ เกวียน, รถม้า, รถลาก
- ☞ จักรยาน, จักรยานสามล้อ, สกูตเตอร์, จักรยานยนต์, รถตุ๊กตุ๊ก
- ☞ รถไฟ, รถราง, รถ(ไฟ)ไฟฟ้า
- ☞ รถยนต์, รถโดยสาร, รถตู้, รถบรรทุก
- ☞ เรือ, เรือใบ, เรือสำเภา, เรือกลไฟ, เรือดำน้ำ
- ☞ ยานสะเทินน้ำสะเทินบก, ยานลอยตัว
- ☞ อากาศยาน, เครื่องบิน, เครื่องบินเจ็ต, เครื่องร่อน, เฮลิคอปเตอร์, บอลลูน
- ☞ ยานอวกาศ, กระจ่วยอวกาศ, จรวด

**ชุดกิจกรรมแนวความรู้คู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5**

กิจกรรมครั้งที่ 4 ทำอย่างไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าซุ่มโจมตีให้หนู วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต และสามารถคิดหาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้
3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงภัยที่เกิดขึ้นในสังคม แล้วหาวิธีหลีกเลี่ยงและป้องกัน

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าซุ่มโจมตีให้หนู”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าซุ่มโจมตีให้หนู”
3. วีดิทัศน์ข่าว เรื่อง “ลักพาตัวเด็ก โรงพยาบาลขอนแก่น” และ “เหยื่อแก๊งค์ลักเด็ก”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ครูนำเสนอเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เกี่ยวกับอันตรายที่เกิดขึ้นกับเด็ก แล้วสอบถามนักเรียนว่า นักเรียนเคยได้ข่าวเกี่ยวกับผู้ร้ายลักพาตัวเด็กบ้างหรือเปล่า

1.2 ครูให้นักเรียนที่เคยดูข่าว ออกมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อน ๆ ฟัง และให้เพื่อน ๆ แสดงความคิดเห็น

1.3 ครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าซุ่มโจมตีให้หนู” แล้วอ่านสถานการณ์ “หลังจากเลิกเรียนแล้ว หนูได้มายืนรอคุณพ่อคุณแม่มารับที่หน้าโรงเรียน แต่พอสักพักก็มีชายแปลกหน้าคนหนึ่งซุ่มโจมตีให้หนูเยอะเยาะ และก็ชวนหนูคุย” หนูจะทำอย่างไร..

1.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าชื่อขนมมาให้หนู” และให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่นักเรียนเลือก

2.2 ครูอ่านคำตอบ แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์และช่วยกันตอบว่าถ้าเป็นนักเรียนจะเลือกตอบข้อใด เพราะอะไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของคำตอบแต่ละข้อ

3.2 ครูเฉลยวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม คือ ข้อ 1, 4 และ 8

3.3 ครูเปิดวิดีโอทัศน์ข่าว เรื่อง “ลักพาตัวเด็กโรงพยาบาลขอนแก่น” และเรื่อง “เหยื่อแก๊งค์ลักเด็ก” ให้นักเรียนชม

3.4 หลังจากชมวิดีโอทัศน์ข่าวจบแล้ว ครูและนักเรียนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นตามแนวคำถามต่อไปนี้

- หลังจากที่นักเรียนชมวิดีโอทัศน์แล้ว มีความรู้สึกอย่างไร
- นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้าง จากการชมวิดีโอทัศน์
- นักเรียนคิดว่า การช่างสังเกต มีความจำเป็นหรือไม่ เพราะอะไร
- นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับในวันนี้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนควรพึงระลึกอยู่เสมอว่า คนแปลกหน้าเป็นผู้ที่ไว้ใจไม่ได้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “ปัจจุบันนี้อันตรายจากพวกมิจฉาชีพมีเป็นจำนวนมาก และกลุ่มเด็กนักเรียนนับได้ว่าเป็นเป้าหมายสำคัญ ดังที่เคยได้ยินจากข่าว พบว่ามีพวกมิจฉาชีพลักพาตัวเด็กไปขายต่างประเทศ พาไปทำงานหนัก ๆ หรือพาไปค้าประเวณี ดังนั้นนักเรียนจึงควรรู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้ถูกต้องและเหมาะสม รู้จักการระมัดระวังตัว ไม่หลงเชื่อคนแปลกหน้าง่าย ๆ และอย่ารับของจากคนแปลกหน้า และกรณีที่มีคนแปลกหน้าพยายามมาตีสนิท หรือชื่อขนมมาให้ นักเรียนควรพยายามหลีกเลี่ยงอย่าไปพูดคุยด้วย เพราะบางทีเขาอาจจะประสงค์ร้ายและทำร้ายเราได้”

การประเมินผล

1. สังเกตการเลือกวิธีการแก้ปัญหา
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 4 “ทำอย่างไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าซื้อขนมมาให้หนู”

ศตวรรษ “หลังจากเลิกเรียนแล้ว หนูได้มาขึ้นรถดูพ่อคุณแม่มารับที่หน้าโรงเรียน แต่พ่อสักพัก ก็มีชายแปลกหน้าคนหนึ่งซื้อขนมมาให้หนูเยอะเยอะ และก็ชวนหนูคุย” หนูจะทำอย่างไร...

ใบงานการแก้ปัญหาของพารหณ์

กิจกรรมครั้งที่ 4 “ทำอย่างไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าซื้อขนมมาให้หนู”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (✓) หน้าภาพที่เป็นวิธีการ
แก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม และให้อธิบายข้อดี ข้อเสีย ของวิธีแก้ปัญหาแต่ละภาพ

1. พยายามหลีกเลี่ยง ไม่พูดคุยด้วย
2. กล่าวขอบคุณ แล้วรับขนมมากิน
3. รับขนมมากิน แล้วยื่นคุยกับเขาสักพัก
4. ไปบอกคุณครู ว่ามีคนแปลกหน้ามา
5. โทรหาคุณแม่ให้รีบ ๆ มารับหนู
6. คิดว่าเป็นโจรแน่ ๆ แล้วโทรแจ้งตำรวจ
7. กล่าวขอบคุณ แล้วชวนเขาไปเที่ยวที่บ้าน
8. วิ่งไปอยู่กับเพื่อน ๆ

**ชุดกิจกรรมแนวคววคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5**

กิจกรรมครั้งที่ 5 ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัขดุ วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการเผชิญปัญหา และแก้ไขสถานการณ์
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความระมัดระวังสัตว์ต่าง ๆ ภายนอกบ้าน

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. กระจกพลาสติก ข้างในมีเชิขมซีพร้อมหมายเลข
2. เพลงจังหวะเร็ว ๆ
3. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัขดุ”
4. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัขดุ”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูจัดให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วเล่นเกม “เชิขมซีกล้าหาญ”
- 1.2 ครูส่งกระจกพลาสติกซึ่งข้างในจะมีเชิขมซีพร้อมหมายเลขติดอยู่ ให้นักเรียน
- 1.3 ครูเปิดเพลง แล้วให้นักเรียนส่งกระจกพลาสติกให้กับคนต่อไปเรื่อย ๆ พร้อมกับ

เขย่ากระจกก่อนส่ง

- 1.4 เมื่อเพลงหยุดกระจกพลาสติกอยู่กับใคร ให้นักเรียนคนนั้นจับเชิขมซีออกมาหนึ่งเบอร์ เมื่อได้แล้วให้ไปหาใบทำนายโชคชะตา
- 1.5 ซึ่งใบทำนายโชคชะตา ครูจะเขียนให้แสดงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น ให้นักเรียนทำหน้าตาให้ตลกที่สุด ให้เดินเปิด ให้ร้องเพลง หรือให้เดินท่าทางอะไรก็ได้ ซึ่งนักเรียนจะต้องทำตามใบเชิขมซี
- 1.6 ครูถามนักเรียนว่า ได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากการเล่นเกม “เชิขมซีกล้าหาญ”

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูและนักเรียนร่วมสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการเล่นเกม “เชิยมซึกล้ำหาญ” ว่าเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักการเผชิญปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ และฝึกให้นักเรียนมีความกล้าคิด กล้าแสดงออก

2.2 ครูกล่าวต่อไปว่า แล้วนักเรียนจะนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมดังกล่าวมาแก้ไขสถานการณ์นี้ได้อย่างไร... จากนั้นครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอะไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัข” แล้วอ่านสถานการณ์ “เมื่อคุณแม่ใช้ให้หนูเอาของไปให้ป่าที่บ้าน ซึ่งอยู่อีกซอยหนึ่ง แต่ก่อนจะถึงบ้านป่า หนูจะต้องเดินผ่านบ้านหลังหนึ่ง ซึ่งมีสุนัขมากและมีจำนวนหลายตัว” หนูจะทำอะไร...

2.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

2.4 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัข” โดยให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายเหตุผลที่เลือก

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของคำตอบแต่ละข้อ

3.2 ครูเฉลยว่าทุกวิธีเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งในการแก้ปัญหาสถานการณ์นี้ทุกวิธีจะเน้นการใช้ความกล้าหาญ กล้าคิด และการกล้าแสดงออก

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

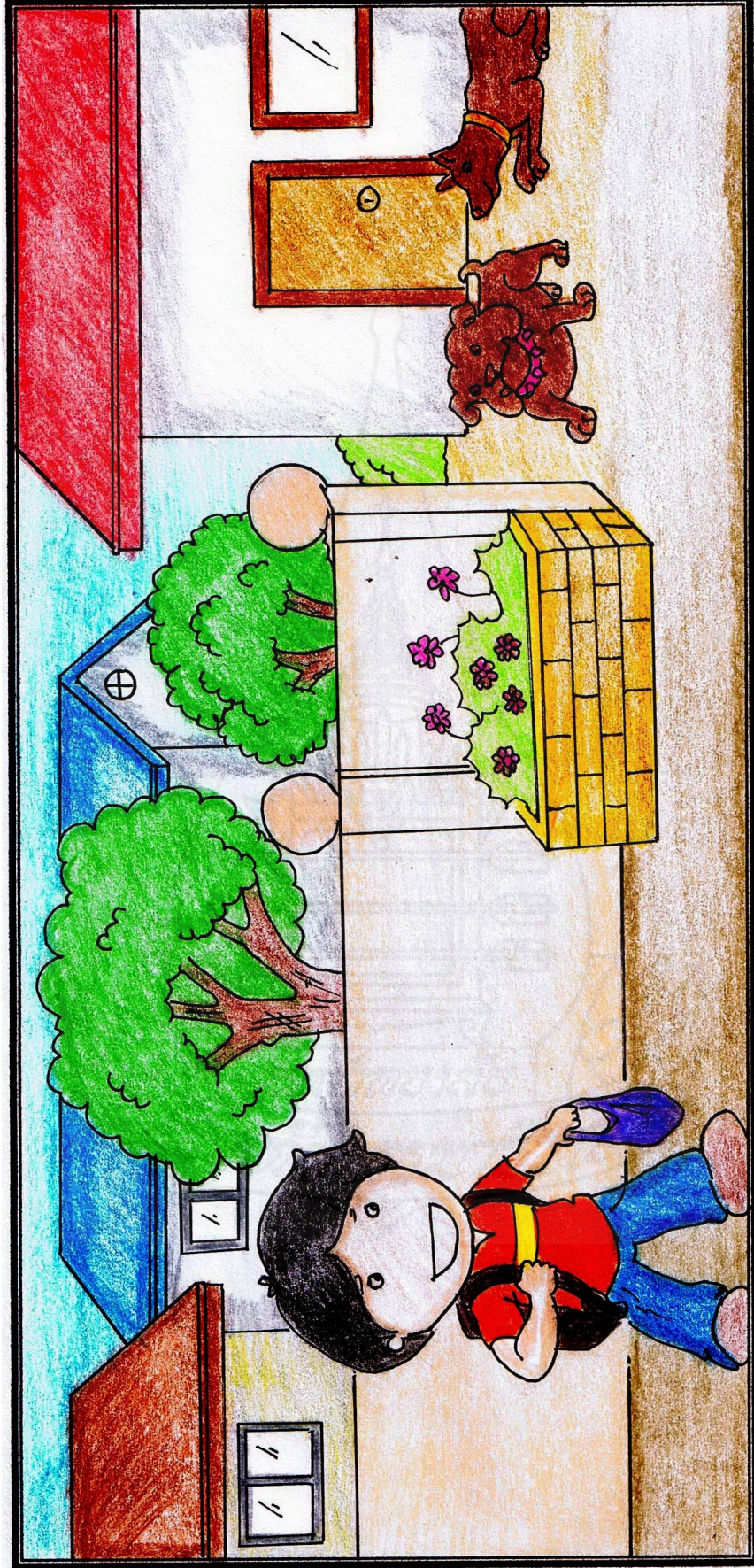
สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีนิสัยรักและหวงแค้นทรัพย์สินของเจ้าของบ้าน และจะมีความดุร้ายเมื่อเห็นคนแปลกหน้าที่มีพฤติกรรมลับ ๆ ล่อ ๆ ดังนั้นเราจึงควรทำตัวให้เป็นปกติ อย่างกลัว แล้วพยายามอย่าให้สุนัขกัด โดยใช้วิธีตามในใบงาน เนื่องจากสุนัขอาจเป็นโรคพิษสุนัขบ้า หากโดนกัดแล้วรักษาไม่ทันอาจทำให้ถึงแก่ชีวิตได้”

การประเมินผล

1. สังเกตการเลือกวิธีการแก้ปัญหาและการให้เหตุผล
2. สังเกตการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 5 “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัข?”

สถาปนากาน์ “เมื่อคุณแม่ให้หนูเอาของไปให้ป้าที่บ้าน ซึ่งอยู่ไกลทอยหนึ่ง แต่ก่อนจะถึงบ้านป้า หนูจะต้องเดินผ่านบ้านหลังหนึ่งที่มีสุนัขดุมากและมีจำนวนหลายตัว” หนูจะทำอย่างไร...

ใบงานการแก้ปัญหาของพารห่า

กิจกรรมครั้งที่ 5 “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัขดุ”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายว่าเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้ จากนั้นให้อธิบายถึงข้อดี ข้อเสีย ของการแก้ปัญหาทั้งสี่วิธี

1. ถ้าสุนัขเห่าให้จ้องตามันสักพัก พยายามอย่ากลัว แล้วเดินไปตามปกติ

2. เมื่อเห็นสุนัข อย่าวิ่ง แล้วมองหาไม้หรืออาวุธไว้ป้องกันตัว

3. ถ้าสุนัขวิ่งเข้าใส่ ให้นั่งลง สุนัขจะหยุดทันที จากนั้นก็ยืนขึ้นแล้วเดินไปตามปกติ

4. เตรียมก้อนหินไปด้วย ถ้าเจอสุนัขมองหน้า ก็ขว้างก้อนหินใส่เลย

เลือกวิธีนี้ เพราะ.....

.....

.....

**ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5**

กิจกรรมครั้งที่ 6 ทำอย่างไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และ การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
3. เพื่อให้ แก่คิด ด้านการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกม “ป็นหุ่น” โดยให้นักเรียนอาสาสมัคร 3-4 คน แล้วให้ผู้ช่วยพาเดินออกไปนอกห้องเรียน และขออาสาสมัครอีก 3-4 คน ให้ออกมายืนหน้าห้องเรียน
- 1.2 ครูชี้แจงให้นักเรียนทุกคนทราบว่า อาสาสมัครที่ออกไปนอกห้องนั้นจะเข้ามาเป็นหุ่นให้อาสาสมัครชุดที่ 2 เป็นผู้ปั้น ซึ่งผู้ที่ปั้นสามารถปั้นให้เป็นรูปอะไรก็ได้ เช่น ยกขา ยกแขน แยกเขี้ยว ย่อตัว มือหงิก หน้าเบี้ยว ฯลฯ ทำได้ทุกอย่างจนช่างปั้นพอใจ
- 1.3 ให้อาสาสมัคร ชุดที่ 1 เข้ามายืนหน้าห้องเรียน ครูบอกให้อาสาสมัครชุดที่ 2 เป็นผู้ปั้น และให้อาสาสมัครชุดที่ 1 ต้องทำตามช่างปั้นทุกอย่าง
- 1.4 เมื่อช่างปั้น ปั้นจนพอใจแล้ว ครูบอกให้ช่างปั้นทำตัวให้เหมือนหุ่นที่ตัวเองปั้นแล้วเข้าไปยืนแทนหุ่น แล้วให้หุ่นสลายตัวออกมาดู
- 1.5 สัมภาษณ์ความรู้สึกทั้ง 2 ฝ่าย และให้นักเรียนทุกคนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าได้ข้อคิดและประโยชน์อะไรบ้างจากการเล่นเกม “ป็นหุ่น”

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูและนักเรียนร่วมสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการเล่นเกมเป็นหุ่นว่า “การอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องมีการปรับตัวเข้าหากันและมีความสามัคคี เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข”

2.2 ครูกล่าวต่อไปว่า แล้วนักเรียนจะนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมดังกล่าว มาแก้ปัญหาสถานการณ์นี้ได้อย่างไร... จากนั้นครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอะไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน” แล้วอ่านสถานการณ์ “ขณะที่หนูกำลังเล่นกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียนอยู่ ๆ ก็มีเพื่อนผู้ชายสองคนทะเลาะกันเสียงดังและชกต่อยกัน ส่วนเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องก็มายื่นมุงดูเหตุการณ์” หนูจะอย่างไร...

2.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

2.4 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน” โดยให้นักเรียนพิจารณาว่า วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่กำหนดให้ทั้ง 3 วิธี เป็นวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของคำตอบแต่ละข้อ

3.2 ครูเฉลยว่าวิธีที่ 1 กับ 2 เป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

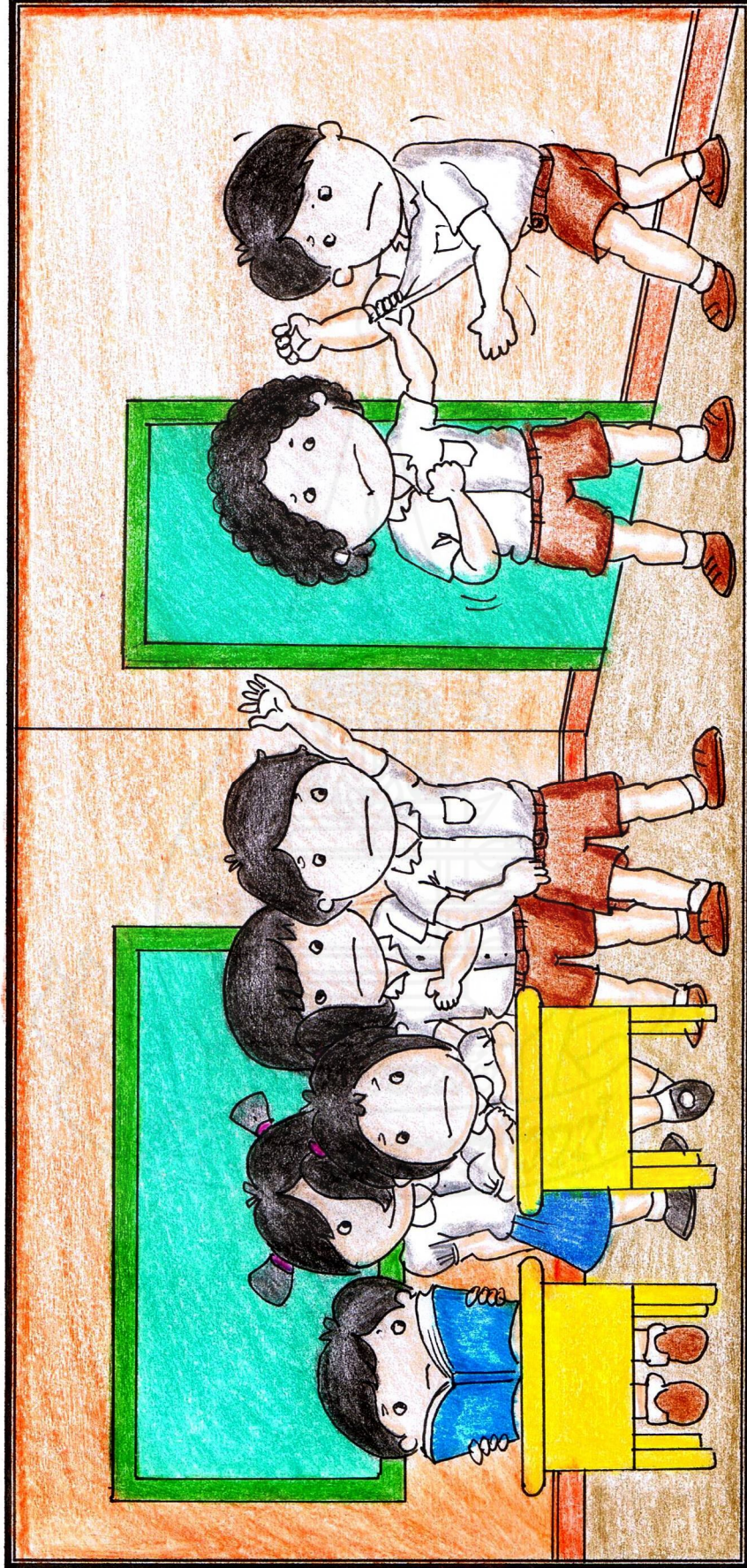
สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “ในการอยู่ร่วมกันนั้น อาจจะมีปัญหาหรือความไม่เข้าใจกันเกิดขึ้น ซึ่งนักเรียนควรมีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ และพยายามควบคุมอารมณ์ เมื่อพบปัญหาก็ควรหันหน้าคุยกัน อย่าใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหา ก็จะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข”

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามและการให้เหตุผล
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 6 “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน”

สถานการณ์ “ขณะที่หนูกำลังเล่นกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียน อยู่ ๆ ก็มีเพื่อนผู้ชายสองคนทะเลาะกันเสียงดังและทักต่อกัน ส่วนเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้องก็มายืนดูเหตุการณ์” หนูจะทำอย่างไร...

ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 6 “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนพิจารณาว่า วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่กำหนดให้ ทั้ง 3 วิธี เป็นวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

1. พยายามห้ามเพื่อนไม่ให้ทะเลาะกัน และให้คุยกันดี ๆ

Handwriting lines for response 1.

2. รีบไปบอกคุณครู ให้มาช่วยห้ามเพื่อน

Handwriting lines for response 2.

3. ยื่นมืองดูเหตุการณ์กับเพื่อนคนอื่น ๆ

Handwriting lines for response 3.

**ชุดกิจกรรมแนวความรู้คู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5**

กิจกรรมครั้งที่ 7 ทำอย่างไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และการลำดับเหตุการณ์
3. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลผู้ที่ เป็นลม

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม”
3. วีดิทัศน์ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่เป็นลม”
4. ใบความรู้ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่เป็นลม”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูนำเสนอสนทนาเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลผู้ป่วย ตามแนวคำถามดังนี้
 - นักเรียนรู้จักการปฐมพยาบาลผู้ป่วยหรือไม่
 - นักเรียนคิดว่าการปฐมพยาบาลผู้ป่วยมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร
 - เราควรให้การปฐมพยาบาลผู้ป่วย เมื่อผู้ป่วยมีอาการอย่างไรบ้าง
 - นักเรียนคนไหนมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลบ้าง
- 1.2 ครูให้นักเรียนที่มีประสบการณ์ ออกมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อน ๆ ฟัง และให้เพื่อน ๆ แสดงความคิดเห็น
- 1.3 ครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม” แล้วอ่านสถานการณ์ “ขณะขึ้นเข้าแถวเคารพธงชาติในตอนเช้า ซึ่งมีอากาศร้อนมากและใช้เวลานานในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง ทำให้หนูรู้สึกตาลายและหน้ามืดคล้ายจะเป็นลม” หนูจะทำอย่างไร...

- 1.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม” โดยให้นักเรียนเรียงลำดับภาพ แสดงขั้นตอนวิธีแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม โดยให้เขียนหมายเลข 1 - 4 ลงบนช่องหน้าภาพ

2.2 ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน และช่วยกันวิเคราะห์ว่าขั้นตอนใดควรมาก่อน - หลัง เพราะอะไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูเฉลยขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม คือ ข้อ 4, 2, 1, และ 3

3.2 ครูเปิดวิดีโอเรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่เป็นลม” ให้นักเรียนชม

3.4 หลังจากชมวิดีโอจบแล้ว ครูและนักเรียนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นตามแนวคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้าง จากการชมวิดีโอ
- นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับในวันนี้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ครูให้นักเรียนอาสาสมัคร 3 คน ออกมาแสดงบทบาทสมมติถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

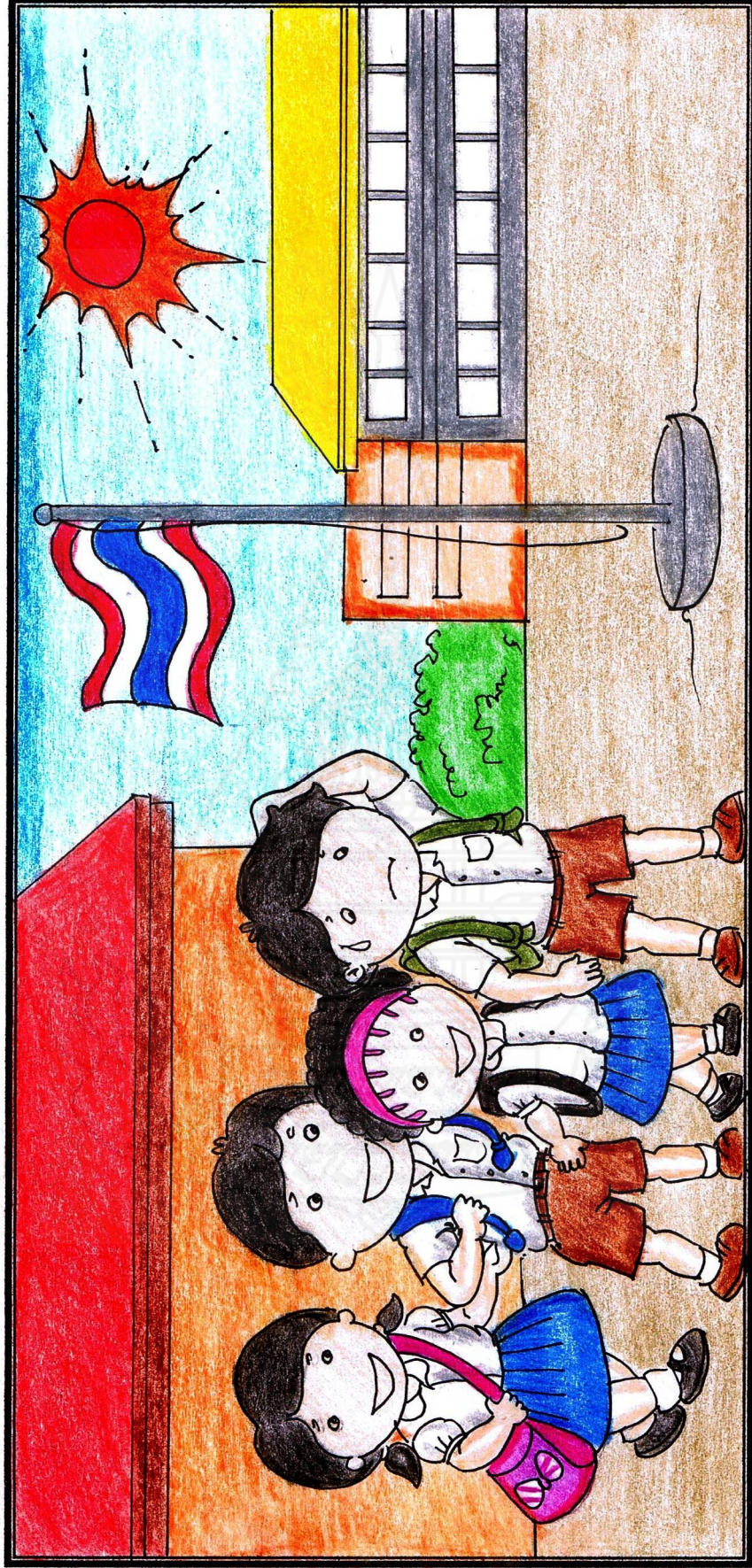
1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า **“อาการหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม เป็นอาการที่พบได้บ่อยมากกับนักเรียนหรือคนวัยทำงานที่ต้องทำงานกลางแจ้ง การปฐมพยาบาลจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก เนื่องจากการช่วยให้ผู้ป่วยมีชีวิตอยู่ มีอาการเดิมไม่ทรุดลง หายป่วยหรือทุเลาให้เร็วขึ้น ก่อนที่จะนำส่งไปถึงแพทย์”**

2. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “การปฐมพยาบาลผู้ที่เป็นลม” เพื่อให้นักเรียนกลับไปอ่านทบทวนความรู้

การประเมินผล

1. สังเกตการลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหา
2. สังเกตการแสดงผลความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 7 “ทำอย่างไร...เมื่อหนูรู้สึกหิว ค่อยๆเป็นลม”

สถานพิกาศน์ “ขณะยืนเข้าแถวเคารพธงชาติในตอนเช้า ซึ่งมีอากาศร้อนมากและใช้เวลานานในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง ทำให้หนูรู้สึก
 ตาลายและหน้ามืดคล้ายจะเป็นลม” หนูจะทำอย่างไร...

ใบงานการแก้ปัญหาของพารห้

กิจกรรมครั้งที่ 7 “ทำอย่างไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนเรียงลำดับภาพ แสดงขั้นตอนวิธีแก้ปัญหอย่างเหมาะสม โดยให้เขียนหมายเลข 1 - 4 ลงบนช่องหน้าภาพ แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน

1. ดมแอมโมเนีย หรือยาดม

2. ไปพักในที่ร่ม มีอากาศถ่ายเทสะดวก

3. ใช้ผ้าชุบน้ำเย็นเช็ดเหงื่อที่หน้าผาก มือและเท้า

4. รีบบอกคุณครู ว่าหนูจะเป็นลม

ใบความรู้

เรื่อง "การปฐมพยาบาล ผู้ที่เป็นลม"

การปฐมพยาบาล คือ การช่วยเหลือขั้นต้นสำหรับผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ โดยการให้สิ่งต่าง ๆ เท่าที่จะหาได้ในขณะนั้น เพื่อให้ผู้บาดเจ็บยังมีชีวิตอยู่ ยังมีอาการเดิม ไม่ทรุดลง หายป่วย หรือทุเลาให้เร็วขึ้น ก่อนที่จะนำส่งไปถึงแพทย์หรือสถานพยาบาลที่มีอุปกรณ์ในการรักษาพยาบาลที่ดีต่อไป

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น...ผู้ที่เป็นลมเป็นลม

การเป็นลมเป็นผลเนื่องมาจากโลหิตไหลไปเลี้ยงสมองไม่เพียงพอ จึงทำให้มีอาการวิงเวียนศีรษะ หน้ามืด ปากซีด หน้าซีด ซึพจรเบา - เร็ว ตัวเย็น สาเหตุเพราะร่างกายอ่อนเพลีย อยู่ในที่แออัด อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ออกกำลังหรือออกแรงมากเกินไป ตื่นเต้นตกใจหรือเสียใจมากเกินไป

การปฐมพยาบาลคนเป็นลม ปฏิบัติได้ดังนี้

1. เมื่อผู้ป่วยรู้สึกเวียนศีรษะ หน้ามืด ต้องให้ผู้ป่วยสุดหายใจยาว ๆ และพาไปอยู่ในที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ ให้ดมยาดมหรือแอมโมเนีย จากนั้นจึงเช็ดเหงื่อให้ผู้ป่วย
2. ถ้าผู้ป่วยหมดสติควรให้ผู้ป่วยนอนหงาย โดยให้ศีรษะต่ำกว่าลำตัวเล็กน้อย หรือนอนราบก็ได้ และปฏิบัติดังนี้

- คลายเสื้อผ้าให้หลวม
- กั้นคนอย่าให้มุงเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก
- ให้ดมยาดมหรือแอมโมเนีย
- เช็ดเหงื่อผู้ป่วยให้แห้ง
- ถ้ายังไม่ฟื้นต้องผายปอด และรีบพาไปพบแพทย์ทันที

**ชุดกิจกรรมแนวคววคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 5**

กิจกรรมครั้งที่ 8 ทำอย่างไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกกัก วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ และการลำดับเหตุการณ์
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกกัก

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกกัก”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกกัก”
3. วีดิทัศน์ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่ถูกกัก”
4. ใบความรู้ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่ถูกกัก”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ครูนำเสนอทบทวนเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลผู้ที่เป็นลมในชั่วโมงที่ผ่านมา แล้วให้นักเรียนร่วมตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นการทบทวนความรู้เดิม ว่าขั้นตอนของการปฐมพยาบาลผู้ที่เป็นลม มีอะไรบ้าง

1.2 ครูสรุปวิธีการปฐมพยาบาลผู้ที่เป็นลมให้นักเรียนฟังอีกครั้ง จากนั้นครูกล่าวนำเสนอสนทนาเพื่อดำเนินกิจกรรมต่อไป ตามแนวคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนคิดว่า การเข้าค่ายลูกเสือ มีประโยชน์อย่างไรบ้าง
- ในระหว่างเข้าค่ายลูกเสือ นักเรียนพบอุปสรรคอะไรบ้าง แล้วมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

1.3 ครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกกัก” จากนั้นครูอ่านสถานการณ์ “วันนี้หนูและเพื่อน ๆ ได้ไปเข้าค่ายลูกเสือที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งในขณะกำลังเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ระหว่างทางเป็นป่ารกทึบ มองไม่ค่อยเห็นทางเดิน จึงทำให้เพื่อนของหนูถูกกักที่บริเวณหน้าแข้งและมีเลือดไหล” หนูจะทำอย่างไร...

1.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกกัด” โดยให้นักเรียนเรียงลำดับภาพ แสดงขั้นตอนวิธีแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม โดยให้เขียนหมายเลข 1 - 6 ลงบนช่องหน้าภาพ

2.2 ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน และช่วยกันวิเคราะห์ว่าขั้นตอนใดควรมาก่อน - หลัง เพราะอะไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูเฉลยขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม คือ ข้อ 6, 4, 3, 2, 1 และ 5

3.2 ครูเปิดวีดิทัศน์ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่ถูกกัด” ให้นักเรียนชม

3.4 หลังจากชมวีดิทัศน์จบแล้ว ครูและนักเรียนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็นตามแนวคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้าง จากการชมวีดิทัศน์
- นักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับในวันนี้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ครูให้นักเรียนจับคู่กับเพื่อน แล้วให้ลองปฏิบัติตามวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยครูเป็นผู้อ่านขั้นตอน แล้วนักเรียนปฏิบัติตามทุกขั้นตอน

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

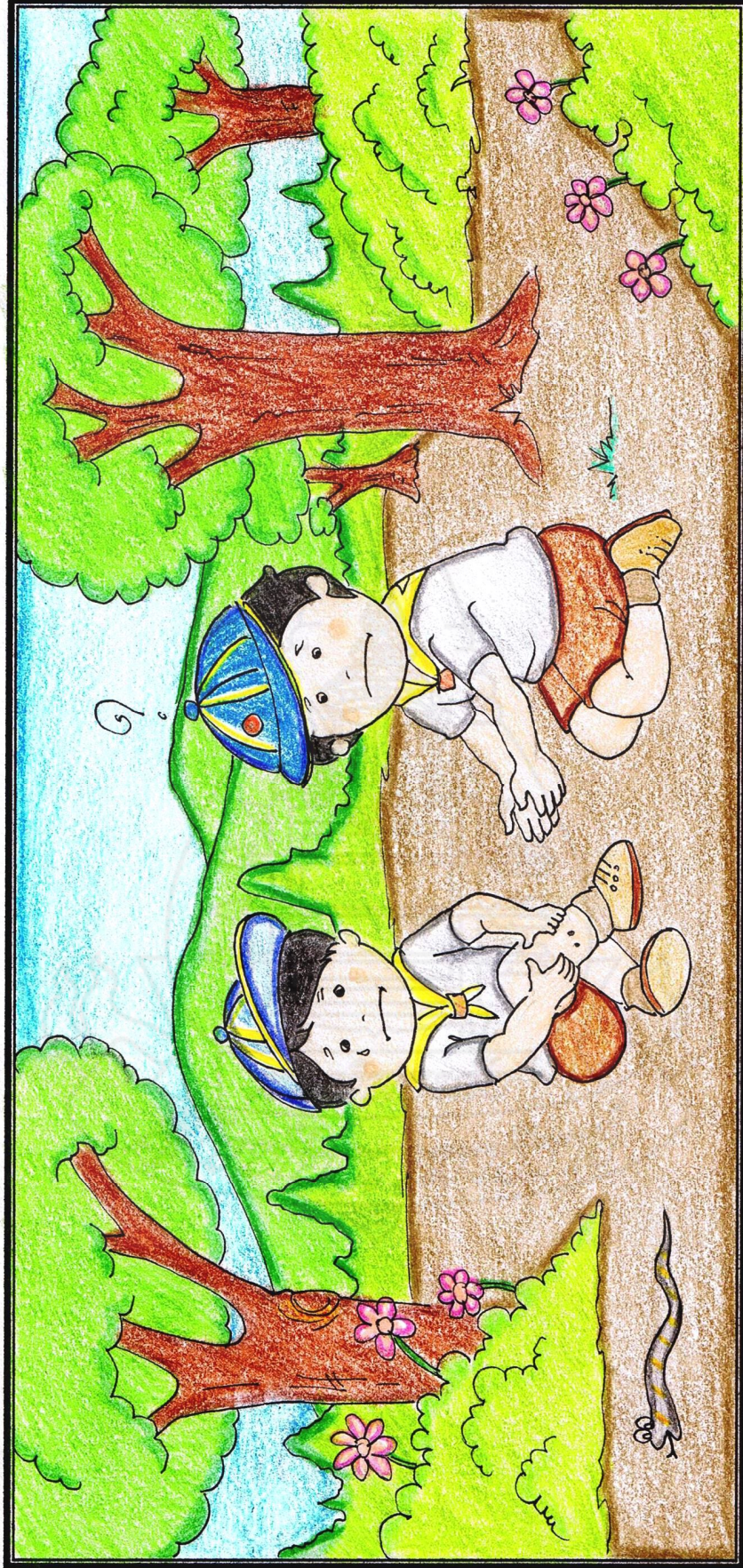
สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า **“งูเป็นสัตว์มีพิษที่มักจะอาศัยอยู่บริเวณป่ารกทึบ ดังนั้นนักเรียนจึงควรระมัดระวังหรือพยายามหลีกเลี่ยงเส้นทางที่เป็นป่ารกทึบ และถ้าหากโดนงูกัดก็ควรได้รับการปฐมพยาบาลที่ถูกต้อง เพราะงูบางชนิดมีพิษรุนแรงอาจทำให้ถึงแก่ชีวิตได้”** จากนั้นครูแจกใบความรู้ เรื่อง “การปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกกัด” เพื่อให้นักเรียนกลับไปอ่านทบทวนความรู้

การประเมินผล

1. สังเกตการลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหา
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 8 “ทำอย่างไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกกัด”

สถาปนากาญจน์ “วันนี้หนูและเพื่อน ๆ ได้ไปเข้าค่ายลูกเสือที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งในขณะที่กำลังเดินศึกษาเส้นทางธรรมชาติ ระหว่างทาง เป็นป่ารกทึบ มองไม่ค่อยเห็นทางเดิน จึงทำให้เพื่อนของหนูถูกกัดที่บริเวณหน้าแข้งและมีเลือดไหล” หนูจะทำอย่างไร..

ใบงานการแก้ปัญหาของพารหณ์

กิจกรรมครั้งที่ 8 “ทำอะไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกงูกัด”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนเรียงลำดับภาพแสดงขั้นตอนวิธีแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม โดยให้เขียนหมายเลข 1 - 6 ลงบนช่องหน้าภาพ แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน

- 1.** ทำความสะอาดบาดแผลด้วยน้ำสะอาด หรือแอลกอฮอล์
- 2.** จัดทำให้บาดแผลอยู่ต่ำกว่าระดับหัวใจ
- 3.** ใช้ปากดูดพิษแล้วบ้วนทิ้ง แต่ผู้ดูด ต้องไม่มีแผลในปาก
- 4.** ใช้เชือกรัดที่เหนือแผลประมาณ 5 - 15 ซม.
- 5.** รีบนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลทันที
- 6.** แจ้งให้คุณครูทราบและช่วยปฐมพยาบาล

ใบความรู้

เรื่อง "การปฐมพยาบาล ผู้ที่ถูกงูกัด"

การปฐมพยาบาล ผู้ที่ถูกงูกัด

1. ใช้เชือกรัดที่เหนือแผลประมาณ 5 - 15 ซม. (อย่ารัดแน่นจนเกินไป) ให้พอสอดนิ้วเข้าไปได้ ทั้งนี้เพราะการรัดมีจุดประสงค์เพื่อกันไม่ให้พิษงูที่ถูกดูดซึมเข้าสู่ท่อน้ำเหลือง และเส้นเลือดดำไหลเข้าหัวใจ จึงไม่ต้องรัดให้แน่นจนเลือดมาหล่อเลี้ยงไม่ได้เหมือนกรณีรัดห้ามเลือด และถ้ามีอาการเจ็บจนทนไม่ไหวให้รัดจุดใหม่ที่ทำตำแหน่งเหนือขึ้นไปอีกเล็กน้อย แล้วจึงคลายเชือกรัดที่จุดแรกออก

2. ให้ผู้ป่วยอยู่นิ่ง ๆ จัดท่าให้บาดแผลอยู่ต่ำกว่าระดับหัวใจ อย่าเคลื่อนไหวร่างกายโดยไม่จำเป็น ห้ามดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ กาแฟ ชา หรือเครื่องดื่มชูกำลัง

3. ทำความสะอาดบาดแผลที่ถูกงูกัดด้วยน้ำสะอาด หรือแอลกอฮอล์และทิงเจอร์

4. โดยทั่วไปหลังจากให้เชือกรัดแล้วให้รีบนำส่งแพทย์ และถ้างูที่กัดเป็นงูที่มีพิษร้าย อาจกรีดแผลโดยใช้มือสะอาดกรีดแผลตรงรอยเขี้ยวให้ลึกแค่ผ่านผิวหนัง (ลึกประมาณ 0.5 ซม. ยาวไม่เกิน 1 ซม.) แล้วใช้ลูกยางหรือเครื่องดูดดูดตรงรอยกรีด แต่ถ้าไม่มีเครื่องมืออาจใช้ปากดูดแล้วบ้วนทิ้ง แต่ผู้ดูดต้องไม่มีแผลในปาก (วิธีกรีดแผลดูดพิษนี้จะทำเมื่อจำเป็นมากกว่า เพราะอาจก่อให้เกิดแผลติดเชื้อได้มากขึ้น ซึ่งเป็นผลเสียมากกว่าผลดี)

5. รีบนำผู้ป่วยส่งแพทย์ทันที

อาการจากงูพิษกัด

โดยทั่วไปมีอาการเจ็บปวด บวม เลือดออกบริเวณแผล และอาจคลื่นไส้ อาเจียนได้ ถ้าเป็นงูพิษที่มีพิษต่อระบบประสาท เช่น งูเห่า งูจงอาง อาการที่พบในระยะแรก คือ หนังตาตก ตามด้วยพุดและกลืนน้ำลายลำบาก แขนขาอ่อนแรง หายใจขัด และหยุดหายใจ

ถ้าเป็นงูที่มีพิษต่อระบบโลหิต เช่น งูแมวเซา งูกะปะ งูเขียวหางไหม้ อาจมีเลือดออกจากอวัยวะต่าง ๆ เช่น เลือดกำเดาออก ถ่ายดำ ถ่ายเป็นเลือด อาเจียนเป็นเลือด ปัสสาวะเป็นเลือด เลือดออกตามผิวหนัง ฯลฯ

**ชุดกิจกรรมแนวคววคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5**

กิจกรรมครั้งที่ 9 ทำอย่างไร...ถ้าหลังคารั่วตรงที่นอนหนูพอดี วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหาได้
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีปฏิภาณไหวพริบ สมาธิ และความตั้งใจ

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. เพลงจังหวะเร็ว ๆ
2. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหลังคารั่วตรงที่นอนหนูพอดี”
3. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...ถ้าหลังคารั่วตรงที่นอนหนูพอดี”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูจัดให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วเล่นเกม “บอก น้ำ อากาศ ภาชนะ เต้าหู้”
- 1.2 ครูเขียนบนกระดาน พร้อมอธิบายกติกาให้นักเรียนฟังว่า
 - เมื่อครูพูดว่า “บอก” โดยหันหน้าหรือชี้ฝ่ามือไปที่ผู้ใด ให้ผู้นั้นบอกชื่อสัตว์บอกหนึ่งชนิด เช่น วัว ช้าง เสือ เมื่อพูดคำว่า “น้ำ” ให้บอกชื่อสัตว์น้ำหนึ่งชนิด เมื่อพูดคำว่า “อากาศ” ให้บอกชื่อสัตว์ปีก (ที่บินได้) หนึ่งชนิด เมื่อพูดคำว่า “ภาชนะ” ให้บอกชื่ออาหารที่รับประทานได้หนึ่งชนิด และเมื่อพูดคำว่า “เต้าหู้” ให้บอกชื่อของเหลวที่ดื่มได้หนึ่งชนิด
- 1.3 ครูเปิดเพลงเบา ๆ ระหว่างการเล่นเกม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน และอยากมีส่วนร่วมทำกิจกรรม
- 1.4 ครูดำเนินเกมไปสักเล็กน้อยอาจจะเปลี่ยนกติกาใหม่ว่า ต่อไปห้ามนักเรียนบอกชื่อสัตว์ซ้ำกัน เช่น ถ้ามีคนใดพูดว่า “ช้าง” ไปแล้ว ห้ามพูดคำว่า “ช้าง” ซ้ำ ยกเว้น “ช้างน้ำ”
- 1.5 ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า ได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากการเล่นเกม “บอก น้ำ อากาศ ภาชนะ เต้าหู้”

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญจากการเล่นเกม “บก น้ำ อากาศ วดหน้า เต้าหู” ว่าเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ ไหวพริบ สมาธิ และความตั้งใจ รวมทั้งเป็นการพัฒนาทักษะในการฟังและการคิดแก้ปัญหา

2.2 ครูกล่าวต่อไปว่า แล้วนักเรียนจะนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมดังกล่าว มาแก้ปัญหาสถานการณ์นี้ได้อย่างไร... จากนั้นครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอะไร...ถ้าหลังคารั่วตรงที่นอนหนูพอดี” แล้วอ่านสถานการณ์ “ในตอนกลางคืน ขณะที่หนูกำลังนอนอยู่ในห้อง มีลมพัดแรงและฝนตกหนักมาก และบังเอิญว่าหลังคาในห้องนอนของหนูรั่ว จึงทำให้ฝนหยดลงที่นอนหนูพอดี” หนูจะอย่างไร...

2.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

2.4 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...ถ้าหลังคารั่วตรงที่นอนหนูพอดี” แล้วให้นักเรียนเขียนอธิบายวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสมมา 3 วิธี

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูให้นักเรียนอ่านวิธีการแก้ปัญหของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟัง แล้วให้เพื่อน ๆ ช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของคำตอบแต่ละข้อ

3.2 ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนลองคิดหาวิธีการแก้ปัญห่อื่น ๆ ว่า “นอกจากวิธีที่เพื่อน ๆ กล่าวมาทั้งหมด นักเรียนคิดว่ายังมีวิธีแก้ปัญห่อื่นอีกหรือไม่”

3.3 ครูสรุปสาระสำคัญของวิธีแก้ปัญหทั้งหมดที่นักเรียนตอบมา

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “การมีปฏิสัมพันธ์ ไหวพริบ สมาธิ และความตั้งใจ สามารถนำไปสู่การคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว”

การประเมินผล

1. ประเมินผลจากวิธีการแก้ปัญหา
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ ๑ “ทำอย่างไร...ถ้าหลังคารั่วตรงที่นอนหนูพอดี”

สถาปนากาญจน์ “ในตอนกลางคืน ขณะที่หนูกำลังนอนอยู่ในห้อง มีลมพัดแรงและฝนตกหนักมาก และบังเอิญว่าหลังคาในห้องนอนของหนูรั่ว จึงทำให้ฝนหยดลงที่นอนหนูพอดี” หนูจะทำอย่างไร...

ใบงานการแก้ปัญหาของพารหณ์

กิจกรรมครั้งที่ 9 “ทำอะไร...ถ้าหลังคารั่วตรงที่นอนหนูพอดี”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนเขียนอธิบายวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม มา 3 วิธี

1.

2.

3.

**ชุดกิจกรรมแนวคววคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5**

กิจกรรมครั้งที่ 10 ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
3. เพื่อให้ นักเรียนทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. สื่อสร้างความรู้สึกรื่อง “พอนกผู้แสนดี”
2. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน”
3. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ครูนำเข้าสู่บทสนทนาโดยสอบถามนักเรียนว่า “ในครอบครัวของนักเรียนมีสมาชิกเป็นใครบ้าง และแต่ละคนมีหน้าที่อะไร” จากนั้นครูสรุปว่า “ทุกคนต่างมีหน้าที่”

1.2 ครูแจกสื่อสร้างความรู้สึกรื่อง “พอนกผู้แสนดี” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน เมื่ออ่านจบแล้ว ครูถามนักเรียนว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง

1.3 จากนั้นครูให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า

- พอนกเจอก็ในเนื้อเรื่องทำหน้าที่อะไรบ้าง
- ถ้าหากพอนกไม่ทำหน้าที่ของตนเอง จะเกิดอะไรขึ้น

1.4 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญจากคำตอบทั้งหมดของนักเรียนว่า “สมาชิกทุกคนในครอบครัวต่างมีหน้าที่เป็นของตัวเอง และทุกคนจะต้องทำตามหน้าที่นั้น โดยมีความเกื้อกูลเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีห่วงใยกัน ซึ่งจะช่วยให้ครอบครัวดำรงอยู่ได้อย่างอบอุ่น”

1.5 ครูกล่าวต่อไปว่า ทุกคนต่างมีบทบาทหน้าที่ของตนเอง แล้วหน้าที่ของนักเรียนมีอะไรบ้าง ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทบาทหน้าที่ของนักเรียนว่า หน้าที่ของนักเรียนคือการตั้งใจเรียน ขวนขวายหาความรู้ เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ และเป็นเด็กดี

2.2 ครูสอบถามนักเรียนว่า จากเนื้อเรื่องนักเรียนคิดว่า มีประโยชน์ใดบ้างที่แสดงวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของพ่อและแม่ แล้วให้นักเรียนขีดเส้นใต้ที่ประโยคนั้น

2.3 จากนั้นครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอะไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน” แล้วอ่านสถานการณ์ “วันนี้คุณครูสั่งการบ้าน ให้นำวาดภาพครอบครัวและระบายสี แล้วให้นำมาส่งในวันพรุ่งนี้เช้า แต่ในขณะที่กำลังจะทำการบ้าน บังเอิญว่าสีของหนูหายไป หนูจึงจำเป็นต้องออกไปซื้อสีในตอนกลางคืน” หนูจะอย่างไร...

2.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

2.5 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน” โดยให้นักเรียนพิจารณาว่า วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่กำหนดให้ทั้ง 3 วิธี เป็นวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร แล้วให้เขียนคำตอบลงในใบงาน

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของคำตอบแต่ละข้อ

3.2 ครูเฉลยว่าวิธีที่ 1 กับ 2 เป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “การทำกรบ้าน ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของนักเรียน ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาขณะที่กำลังจะทำการบ้านนักเรียนจึงควรมีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง โดยพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองก่อน หากไม่สามารถแก้ปัญหาได้จึงควรขอความช่วยเหลือจากคุณพ่อคุณแม่หรือบุคคลอื่น ๆ”

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามและการให้เหตุผล
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

สื่อรักความรัก

เรื่อง “พ่อนกผู้แสนดี”

ความนำ นกเงือกเป็นนกขนาดใหญ่หายากและใกล้สูญพันธุ์ในเมืองไทย นกเงือกอาศัยอยู่ในโพรงบนต้นไม้ใหญ่ในป่าดงดิบ กินผลไม้และสัตว์เล็ก ๆ เป็นอาหาร นกเงือกมีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น น่ารัก ลองฟังเรื่องราวของนกเงือกผู้แสนดีดังนี้

ในป่าอันห่างไกล นกเงือกหนุ่มกับนกเงือกสาวทำรังอยู่ในโพรงบนต้นยางขนาดใหญ่ ทุกเช้าทั้งคู่จะพากันออกไปหาอาหาร กลับถึงรังในยามใกล้ค่ำ ชีวิตเป็นอยู่เช่นนี้ จนถึงเวลาที่แม่นกใกล้จะวางไข่

แม่นกหยุดบินออกไปหาอาหาร มันอยู่กับรังและคาบเศษใบไม้เศษอาหารออกทิ้งจนสะอาด ฝ่ายพ่อนกนอกจากจะบินออกไปหาอาหารมาฝากแม่นกแล้ว มันไม่ลืมที่จะหาหญ้าและใบไม้อ่อนนุ่มมาปูพื้นรังเพื่อรอรับลูกน้อย ใกล้วันเข้าไปทุกทีแม่นกผู้มีความสุขใช้ปากค่อย ๆ เกลี่ยดินที่ผสมกับมูลของตนเองเป็นรังขึ้นทีละน้อยจนปิดปากโพรงเกือบมิดเพื่อป้องกันสัตว์ร้าย เหลือเพียงช่องเล็ก ๆ ที่พอลากจะคาบอาหารส่งเข้ามาให้

ฝาโพรงเสร็จทันเวลาที่แม่นกจะออกไป พ่อนกฟักไข่สองฟองอยู่แต่ในโพรงตลอดเวลา สองถึงสามสัปดาห์ ทุก ๆ วันพ่อนกจะออกไปหาอาหารมาแบ่งกันกินกับแม่นก รอวันที่จะได้ยินเสียงร้องของลูกเล็ก ๆ ที่จะออกจากไข่ในไม่ช้า

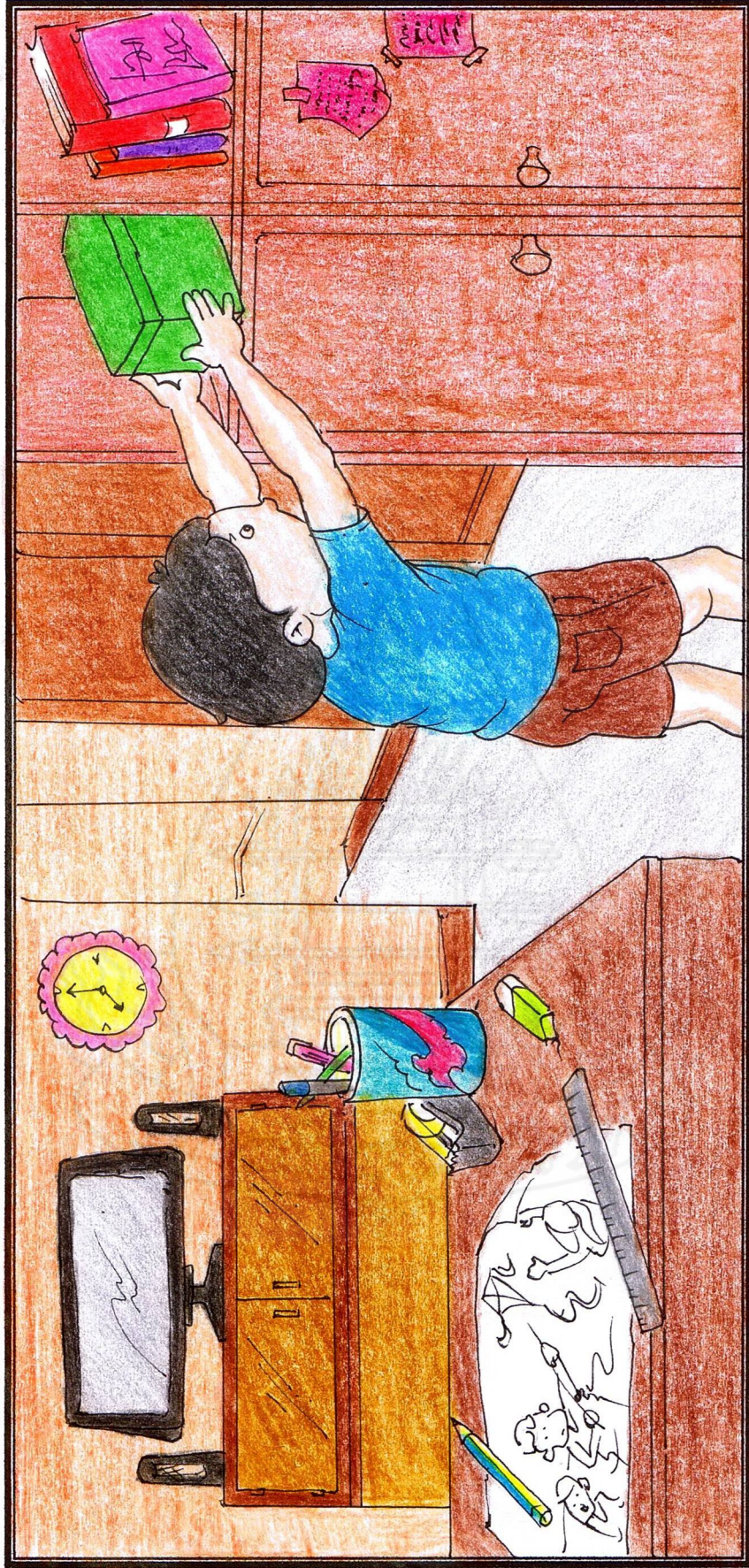
เช้าตรู่วันหนึ่ง เมื่อพ่อนกคาบผลไม้มาถึงรัง เสียงเล็ก ๆ ของลูกนกสองตัวทำให้หัวใจของพ่อนกพองโตด้วยความสุข พ่อนกบอกกับตัวเองว่า “ฉันจะต้องบินออกไปไกล ๆ หาผลไม้อร่อย ๆ มาให้ลูก และจะจับกิ่งก้านไม้เล็ก ๆ มาให้มากพอสำหรับแม่นก เธอคงเหน็ดเหนื่อยมากสำหรับการดูแลลูก”

พ่อนกลืมความเหน็ดเหนื่อยของตัวเอง มันบินออกไปหาอาหารมาป้อนแม่นกกับลูกที่กำลังโตและกินจุทุกชั่วโมง จนเนื้อตัวผอมเหลือแต่ซี่โครง ทุกครั้งที่พ่อนกบินกลับมาพร้อมกับอาหาร แมนกกจะส่งเสียงร้องด้วยความดีใจ เธอกินจุไม่แพ้ลูก จนตัวอ้วนกลม ขนปีกขนหางหลุดร่วงจนหมด เหลือแต่ขนตามตัว “ฉันต้องบินไม่ได้แน่นอน” แมนกคิด

แล้ววันเวลาที่พ่อนกรอคอยก็มาถึง เมื่อขนปีก ขนหางของแม่นกงอกยาวเหมือนเดิมพร้อมกับลูก ๆ ที่เติบโตแข็งแรงพอที่จะสอนบิน แมนกค่อย ๆ จิกปากโพรงให้เปิดกว้างทันทีที่ได้เห็นหน้าลูกนกกับแม่นกอีกครั้ง พ่อนกส่งเสียงร้องอย่างมีความสุข

พ่อนกหัดให้แม่นกบินไปตรงโน้นตรงนี้ โดยที่มันจะบินตามไปใกล้ ๆ เพื่อจะดูแลจนแม่นกบินได้แข็งแรงอีกครั้ง พ่อนกกับแม่นกจึงสอนให้ลูกบิน

กิจกรรมครั้งที่ 10 “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน”

สถานการณ์ “วันนี้คุณครูสั่งการบ้าน ให้หนูวาดภาพครอบครัวและระบายสี แล้วให้นำมาส่งในวันพรุ่งนี้เช้า แต่ในขณะที่กำลังทำการบ้าน บังเอิญว่าสีของหนูหายไป หนูจึงจำเป็นต้องออกไปซื้อสีในตอนกลางคืน” หนูจะทำอย่างไร...

ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 10 “ทำอะไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนพิจารณาว่า วิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่กำหนดให้ทั้ง 3 วิธี เป็นวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

1. ขออนุญาตคุณแม่ออกไปซื้อสิ แล้วรีบกลับ

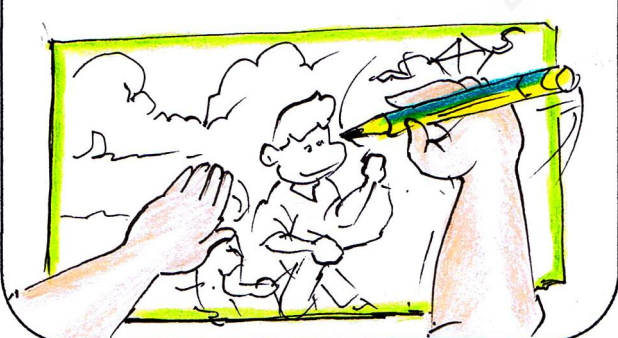
Handwriting lines for student response to scenario 1.

2. ขอให้คุณพ่อไปส่งซื้อสิ

Handwriting lines for student response to scenario 2.

3. วาดแต่รูปยังไม่ระบายสี พรุ่งนี้เข้าค๋อยซื้อสิ

Handwriting lines for student response to scenario 3.

ชุดกิจกรรมแนวความรู้คู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

กิจกรรมครั้งที่ 11 ทำอย่างไร...ถ้าหนูกำลังพายุเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
3. เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีมในเวลาอันจำกัด

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. หนังสือพิมพ์เก่า ๆ หนึ่งฉบับ
2. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหนูกำลังพายุเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว”
3. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...ถ้าหนูกำลังพายุเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มให้เท่ากัน แล้วให้เล่นเกม “เหยียบหนังสือพิมพ์”
- 1.2 ครูแจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้กลุ่มละ 1 คู่ แล้วให้ทั้งสองกลุ่มเหยียบบนหนังสือพิมพ์ โดยมีกติกาว่า นักเรียนทุกคนในกลุ่มจะต้องยืนอยู่บนหนังสือพิมพ์ ห้ามให้เท้าส่วนใดส่วนหนึ่งอยู่นอกหนังสือพิมพ์ ซึ่งนักเรียนจะทำวิธีไหนก็ได้ โดยครูจะนับ 1 - 10 ในขณะที่นักเรียนเหยียบหนังสือพิมพ์ ถ้านักเรียนกลุ่มใดผิดกติกาจะมีการลงโทษโดยให้เดินเปิด
- 1.4 จากนั้นให้พับครึ่งหนังสือพิมพ์เพื่อเพิ่มความยากขึ้น แล้วให้นักเรียนเหยียบหนังสือพิมพ์ตามกติกาเดิม เมื่อทั้ง 2 กลุ่มสามารถทำได้ ครูกล่าวชมเชยแล้วให้ทุกคนปรบมือ
- 1.5 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ตามแนวคำถามต่อไปนี้
 - ระหว่างทำกิจกรรมนักเรียนพบอุปสรรคหรือใดบ้าง แล้วมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร
 - นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากการเล่นเกม “เหยียบหนังสือพิมพ์”

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

- 2.1 ครูและนักเรียนร่วมสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการเล่นเกมเหยียบหนังสือพิมพ์ว่า

“การทำงานเป็นทีม เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ช่วยกันคิดแก้ปัญหา และใช้เทคนิคต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จโดยเร็ว”

2.2 ครูกล่าวต่อไปว่า แล้วนักเรียนจะนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมดังกล่าวมาแก้ปัญหาสถานการณ์นี้ได้อย่างไร... ครูให้นักเรียนจับคู่เหมือนเดิม แล้วแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหนูกำลังพายเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว” แล้วอ่านสถานการณ์ “วันนี้วันหยุด หนูจึงชวนเพื่อนไปพายเรือเก็บดอกบัวที่คลอง แต่พอพายเรือไปได้สักพัก จึงเห็นว่าเรือรั่ว และเริ่มมีน้ำซึมเข้าเรือ ซึ่งตอนนั้นหนูพายเรือห่างจากฝั่งพอสมควร และได้คลองมีแต่โคลนตม” หนูจะทำอย่างไร...

2.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

2.4 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...ถ้าหนูกำลังพายเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว” โดยให้นักเรียนแต่ละคู่พิจารณาว่า ถ้ามีวัสดุอุปกรณ์อยู่บนเรือทั้งหมด 9 ชิ้น ดังภาพที่กำหนดให้ แต่นักเรียนสามารถหยิบอุปกรณ์มาได้เพียง 3 ชิ้น นักเรียนจะหยิบอะไรมาบ้าง เพื่อแก้ปัญหาคณะหน้า และให้นักเรียนอธิบายวิธีการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาแนะนำเสนอ ว่ามีวิธีแก้ปัญหาคณะหน้าอย่างไร

3.2 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของวิธีแก้ปัญหาคณะที่นำเสนอ

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “เมื่อเจอสถานการณ์คับขัน การมีเพื่อนร่วมคิด ร่วมช่วยกันแก้ปัญหา เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะคอยเป็นกำลังใจให้กันและกัน และทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นทักษะที่จำเป็นมากในการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่จะช่วยให้นักเรียนได้รู้จักพิจารณาวิเคราะห์ เลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและปลอดภัยสำหรับตนเอง”

การประเมินผล

1. ประเมินจากวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการให้เหตุผล
2. สังเกตการณ์แสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 11 “ทำอย่างไร...ถ้าหนูกำลังพายเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว”

สถาปนากาญ์ “วันนี้วันหยุด หนูจึงชวนเพื่อนไปพายเรือเก็บดอกบัวที่คลอง แต่พอพายเรือไปได้สักพัก ก็เห็นว่าเรือรั่วและเริ่มมีน้ำซึมเข้าเรือ ซึ่งตอนนั้นหนูพายเรือห่างจากฝั่งพอสมควร และได้คลองมีแต่โคลนตม” หนูจะทำอย่างไร...

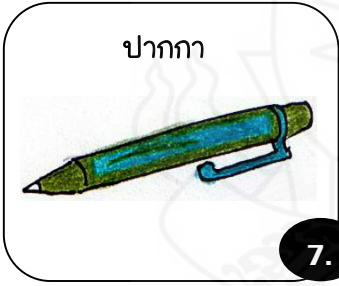
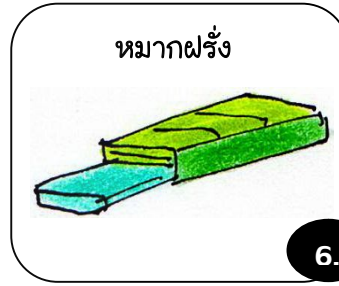
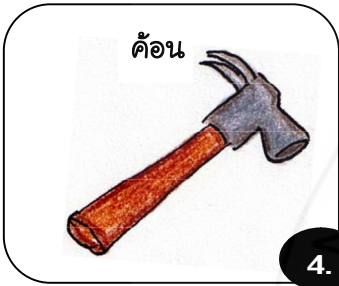
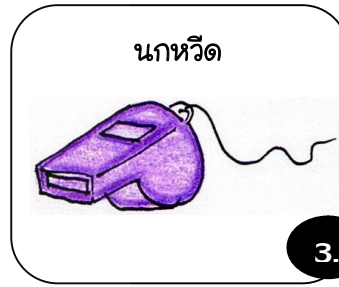
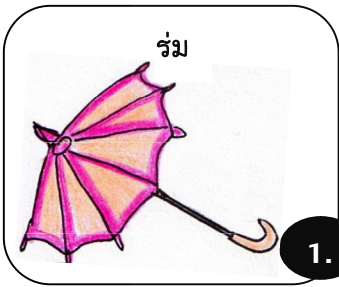

ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 11 “ทำอะไร...ถ้าหนูกำลังพายเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ถ้ามีวัสดุอุปกรณ์อยู่บนเรือทั้งหมด 9 ชิ้น ดังภาพข้างล่าง แต่นักเรียนสามารถหยิบอุปกรณ์มาได้เพียง 3 ชิ้น นักเรียนจะหยิบอะไรมาบ้าง เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และจงอธิบายวิธีการแก้ปัญหา

(1) เลือก..... เพื่อ.....

 (2) เลือก..... เพื่อ.....

 (3) เลือก..... เพื่อ.....

**ชุดกิจกรรมแนวคววคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5**

กิจกรรมครั้งที่ 12 ทำอย่างไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และหาเหตุผลประกอบการแก้ปัญหา
3. เพื่อฝึกให้ นักเรียนได้คิดและเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ใบงาน เรื่อง “เลือกทำในสิ่งที่ถูกต้อง”
2. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก”
3. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูนำเข้าสู่บทสนทนาโดยสอบถามนักเรียนว่า “อะไรคือความถูกต้อง” จากนั้นให้นักเรียนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น
- 1.2 ครูและนักเรียนสรุปสาระสำคัญร่วมกันว่า **“ความถูกต้อง คือสิ่งที่ทำแล้วไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน เป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม”**
- 1.3 ครูแจกใบงาน เรื่อง “เลือกทำในสิ่งที่ถูกต้อง” แล้วให้นักเรียนเขียนสิ่งที่นักเรียนเลือกปฏิบัติเมื่อเจอสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้ววิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ
- 1.4 ครูให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
- 1.5 ครูให้แนวทางและสรุปการนำเสนอของนักเรียน และให้กำลังใจนักเรียนทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- 1.6 ครูให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากใบงาน เรื่อง “เลือกทำในสิ่งที่ถูกต้อง”

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูและนักเรียนร่วมสรุปสาระสำคัญที่ได้จากใบงาน เรื่อง “เลือกทำในสิ่งที่ถูกต้อง” ว่า “**การที่บุคคลแต่ละคนเลือกปฏิบัติตนทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทั้งต่อตนเอง สังคม และส่วนร่วม จะช่วยทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จมากกว่าบุคคลที่เลือกกระทำในสิ่งผิด และยังช่วยให้สังคมสงบสุข ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข**”

2.2 ครูกล่าวต่อไปว่า แล้วนักเรียนจะนำประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับ มาแก้ไขสถานการณ์นี้ได้อย่างไร... ครูให้นักเรียนจับคู่เหมือนเดิม แล้วแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก” แล้วอ่านสถานการณ์ “ในเวลาพักเที่ยง หนูกับเพื่อน ๆ ขวณกันไปเล่นฟุตบอลที่สนาม และในขณะที่กำลังเล่น หนูบังเอิญเตะลูกฟุตบอลไปโดนกระจกห้องคอมแตก ซึ่งบริเวณนั้นมีนักเรียนอยู่เป็นจำนวนมาก” หนูจะอย่างไร..

2.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

2.4 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก” โดยให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายว่าเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของคำตอบแต่ละข้อ

3.2 ครูเฉลยวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม คือ ข้อที่ 3

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความ ว่า “**การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นสิ่งที่นักเรียนควรทำอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อรู้ว่าผิด ก็ควรรู้จักกล่าวขอโทษ และพยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น บุคคลรอบข้างก็จะให้อภัยและให้โอกาสเรา**”

การประเมินผล

1. ประเมินจากการเลือกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
2. ประเมินจากการให้เหตุผลและการแสดงความคิดเห็น

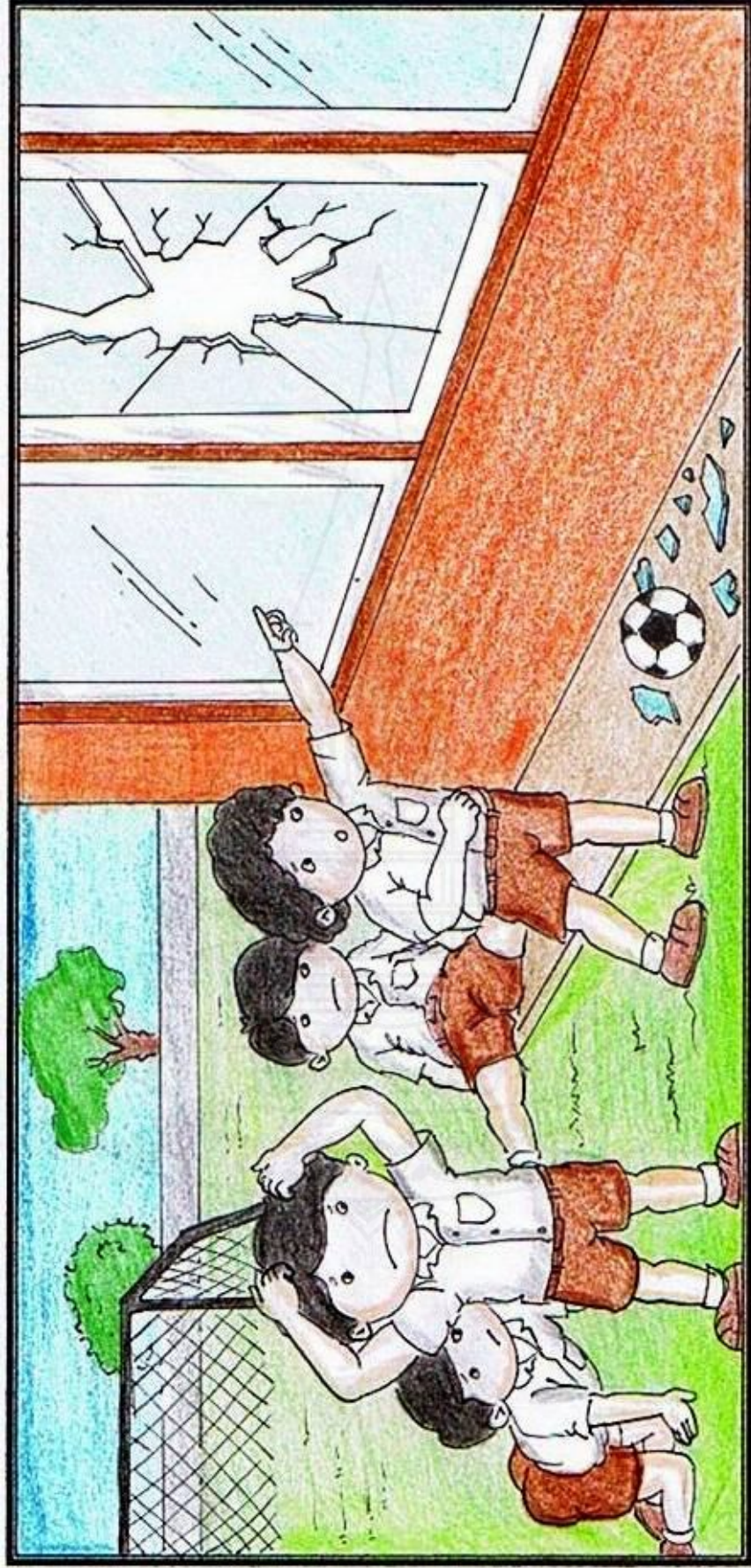
📢 ใบงาน เรื่อง "เรื่องทำในสิ่งที่ถูกต้อง" 📢

(กิจกรรมครั้งที่ 12)

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสิ่งที่นักเรียนเลือกปฏิบัติเมื่อเจอสถานการณ์ต่อไปนี้ แล้ววิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

สถานการณ์	สิ่งที่นักเรียนปฏิบัติ	ผลดี		ผลเสีย	
		ต่อตนเอง	ต่อผู้อื่น	ต่อตนเอง	ต่อผู้อื่น
ตัวอย่าง วันนี้คุณครูให้การบ้าน	ฉันนั่งทำการบ้านจนเสร็จ	ฉันไม่ถูกลงโทษ	ครูสบายใจและอารมณ์ดี	-	-
1. วันนี้เวรฉันทำความสะอาดห้องเรียน					
2. มีเพื่อนชวนฉันหนีเรียนไปเที่ยว					
3. ฉันเก็บกระเป๋าสตางค์ของผู้อื่นได้					
4. ฉันเห็นขยะตกอยู่ที่สวนสาธารณะ					
5. พุ่มนี้ฉันมีสอบ					

กิจกรรมครั้งที่ 12 “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก”

สถาปนากาน์ “ในเวลาพักเที่ยง หนูกับเพื่อน ๆ ชวนกันไปเล่นฟุตบอลที่สนาม และในขณะที่กำลังเล่น หนูบังเอิญเตะลูกฟุตบอลไปโดนกระจกห้องคอมแตก ซึ่งบริเวณนั้นเมื่อนักเรียนอยู่เป็นจำนวนมาก” หนูจะทำอย่างไร..

ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 12 “ทำอะไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายว่าเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้ จากนั้นให้อธิบายถึงข้อดีข้อเสียของการแก้ปัญหาทั้งสี่วิธี

1. รีบกลับบ้านทันที เพราะอายเพื่อน ๆ

2. รีบโทรหาคุณแม่ ให้มาที่โรงเรียน

3. รีบขอโทษคุณครูแล้วไปกวาดเศษกระจก

4. รีบขอโทษคุณครู แล้วบอกภารโรงให้มากวาดเศษกระจก

เลือกวิธีนี้ เพราะ.....

.....

.....

ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5

กิจกรรมครั้งที่ 13 ทำอย่างไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หาวิธีแก้ปัญหา
3. เพื่อฝึกสมาธิ การรับฟัง และปฏิภาณไหวพริบ

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูจัดให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม แล้วเล่นเกม “3 จังหวะ”
- 1.2 ครูอธิบายกติกาให้นักเรียนฟังว่า เมื่อครูพูดคำไหน แล้วให้นักเรียนทำตามทางดังนี้
 - ชุดที่ 1 ถ้าพูดว่า “ฝนตก” ...ให้ปรบมือ, “ฟ้าร้อง”...ให้นำมือตบที่หน้าขา, “ฟ้าผ่า”...ให้ชูนิ้วชี้ข้างขวา แล้วร้องว่าเปรี้ยง ๆ
 - ชุดที่ 2 ถ้าพูดว่า “ซาลาเปา”...ให้ทำมือปั้นซาลาเปา, “ไส้หมู”....ให้ทำเหมือนสับหมู, “อร่อยดี”...ให้เอามือลูบท้อง
 - ชุดที่ 3 ถ้าพูดว่า “ปา”...ให้สะบัดมือรัวเร็วระดับอกเหมือนผู้นำเชียร์, “ปาโต๊ะ”...ให้ชูแขนทั้งสองขึ้นเหนือศีรษะ, “ปาโต๊ะ”...ให้ลดแขนลงมาระดับสะโพก สะบัดมือรัวเร็ว
- 1.3 โดยที่ครูจะเริ่มพูดจากชุดที่ 1 ก่อน พูดอย่างช้า ๆ และเริ่มเร็วขึ้น ๆ และให้นักเรียนแสดงท่าทาง จากนั้นจึงเปลี่ยนเป็นชุดที่ 2 และ 3 พูดอย่างช้า ๆ และเริ่มเร็วขึ้นเรื่อย ๆ
- 1.4 ระหว่างเล่นเกม ครูจะใช้วิธีการหลอกล้อ เพื่อให้นักเรียนหลงทางและทำผิดได้ เช่น บอกว่า “ฟ้าร้อง” แต่ยกนิ้วชี้ แล้วพูดว่า เปรี้ยง ๆ ถ้านักเรียนไม่มีสมาธิ เห็นครูทำอย่างไร ก็จะทำตาม และถ้าหากมีนักเรียนคนไหนแสดงท่าทางผิด ก็ให้ลงโทษโดยการเดินเบียด
- 1.5 ครูถามนักเรียนว่า ได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากการเล่นเกม “3 จังหวะ”

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูและนักเรียนร่วมสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการเล่นเกม “3 จังหวะ” ว่า **“เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนมีสมาธิ ฝึกประสาทการฟังและปฏิภาณไหวพริบ”**

2.2 ครูกล่าวต่อไปว่า แล้วนักเรียนจะนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมดังกล่าวมาแก้ไขสถานการณ์นี้ได้อย่างไร... จากนั้นครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอะไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป” แล้วอ่านสถานการณ์ “วันนี้คุณพ่อคุณแม่พาหนูไปนั่งเล่นริมน้ำเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ แต่ในขณะที่หนูนั่งอยู่บนซุ้ม รองเท้าของหนูได้หลุดตกลงในแม่น้ำ และไหลไปตามกระแสน้ำแล้วจมหายไป” หนูจะอย่างไร...

2.3 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

2.4 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป” โดยให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายว่าเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียของคำตอบทั้งสองข้อ

3.2 ครูเฉลยว่าทั้งสองวิธีเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม แต่ต้องพิจารณาด้วยว่าแม่น้ำลึกหรือไม่ ถ้าไม่ลึกก็อาจแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ 1 แต่ถ้าแม่น้ำลึกมาก ควรแก้ปัญหาด้วยวิธีที่ 2

3.3 ครูให้นักเรียนช่วยคิดว่า ยังมีวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าวิธีอื่นอีกหรือไม่

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

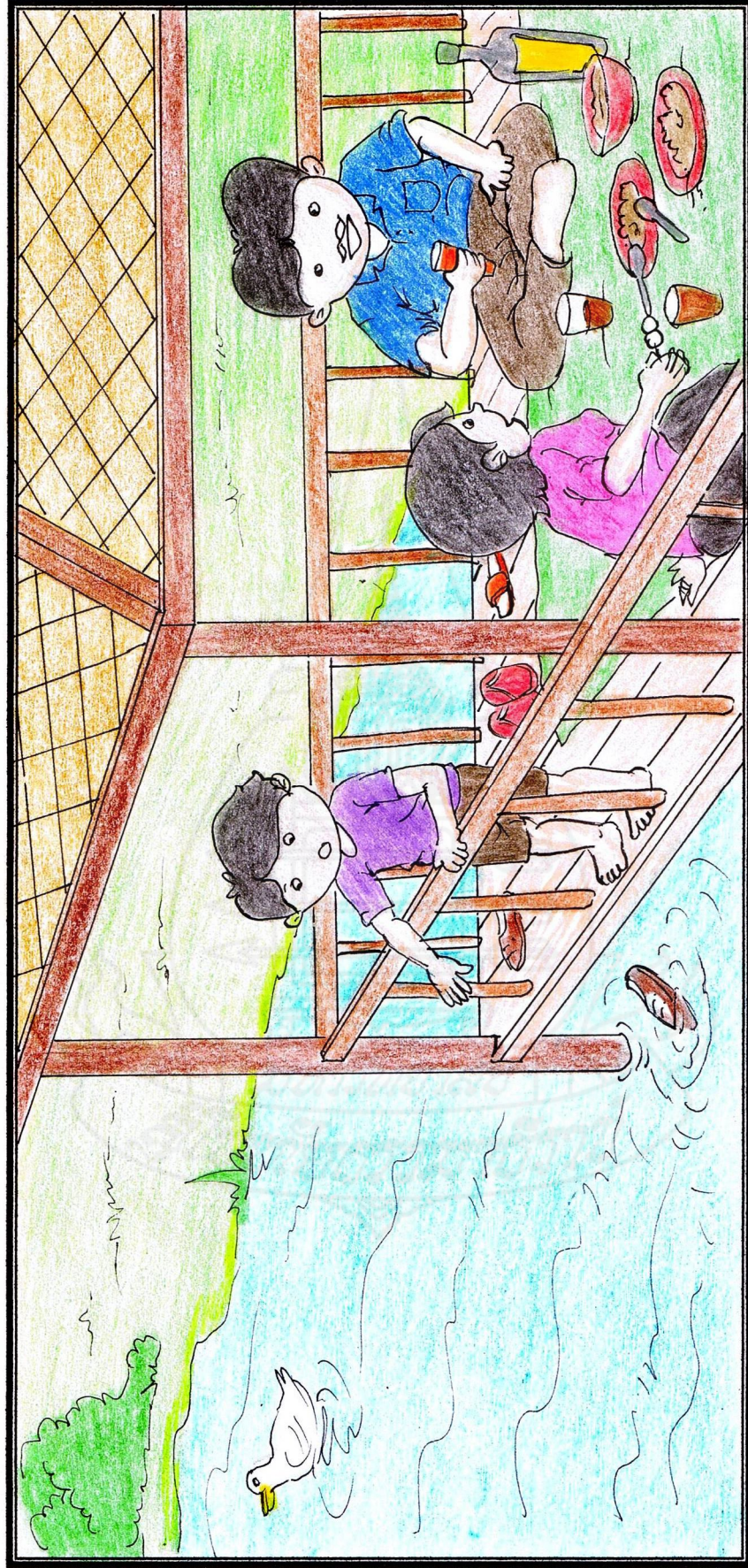
สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความ ว่า **“เมื่อเกิดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขึ้น นักเรียนควรมีสมาธิ และใช้ปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา”**

การประเมินผล

- สังเกตการเลือกวิธีการแก้ปัญหาและการให้เหตุผล
- สังเกตการณ์แสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 13 “ทำอย่างไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป”

สถานการณ์ “วันนี้คุณพ่อคุณแม่พาหนูไปนั่งเล่นริมแม่น้ำเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ แต่ในขณะที่หนูนั่งอยู่บนซุ้ม ร้องเท้าของหนูหลุดตกลงในแม่น้ำ และไหลไปตามกระแสน้ำแล้วจมหายไป” หนูจะทำอย่างไร...

ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 13 “ทำอะไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป”
คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายว่าเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้ จากนั้นให้อธิบายถึงข้อดี ข้อเสีย ของการแก้ปัญหาทั้งสองวิธี

1. บอกคุณพ่อ แล้วให้คุณพ่อโดดลงน้ำช่วยหารองเท้า

The illustration shows a boy in a purple shirt talking to his father in a blue shirt. An arrow points to a scene where the father is in the water, reaching for a shoe that has fallen into the river.

2. ไม่ต้องหารองเท้า ตอนกลับบ้านขอให้คุณแม่พาไปซื้อรองเท้าคูใหม่

The illustration shows a boy in a purple shirt hugging his mother in a pink shirt. An arrow points to a scene where they are in a shoe store, looking at a display of shoes.

เลือกวิธีนี้ เพราะ.....
.....

ชุดกิจกรรมแนวความรู้คู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

กิจกรรมครั้งที่ 14 ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หาวิธีแก้ปัญหา
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพตนเอง

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง”
3. ใบความรู้ เรื่อง “การดูแลสุขภาพตนเอง”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูนำเสนอเกี่ยวกับการดูแลรักษาสุขภาพ ตามแนวคำถามดังนี้
 - นักเรียนคิดว่าการดูแลรักษาสุขภาพมีความจำเป็นหรือไม่ เพราะอะไร
 - นักเรียนมีวิธีการดูแลสุขภาพอย่างไรบ้าง
 - ถ้าหากนักเรียนไม่ดูแลสุขภาพ จะเกิดผลเสียอย่างไรบ้าง
 - นักเรียนคิดว่าการรับประทานอาหารให้ครบ 3 มื้อ มีประโยชน์อย่างไรบ้าง
- 1.2 ครูสรุปสาระสำคัญของคำตอบนักเรียนทั้งหมด
- 1.3 ครูแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง” แล้วอ่านสถานการณ์ “วันนี้หนูนั่งเล่นเกมคอมพิวเตอร์อย่างเพลิดเพลิน จนลืมทานอาหารกลางวัน จึงทำให้หนูปวดท้องมาก และคุณแม่คุณแม่ก็ออกไปทำธุระข้างนอก หนูอยู่บ้านตามลำพัง” หนูจะทำอย่างไร...
- 1.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ จากนั้นครูถามนักเรียนว่า จากสถานการณ์ หนูจะเล่าเรื่องการดูแลสุขภาพเรื่องใด และมีสาเหตุจากอะไร

1.5 ครูกล่าวสรุปว่า นักเรียนไม่ควรทำตามสถานการณ์นี้ เพราะอาจทำให้ตนเองไม่สบายหรือเจ็บป่วยได้ แล้วถามนักเรียนทุกคนว่า มีวิธีแก้ปัญหาสถานการณ์นี้อย่างไร

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง” โดยให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาคณะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายว่าเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้

2.2 เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนทุกคนอ่านวิธีแก้ปัญหของตนให้เพื่อน ๆ ฟัง พร้อมอธิบายเหตุผลว่าทำไมถึงเลือกวิธีนี้

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสียของการแก้ปัญหาทั้งสองวิธี

3.2 ครูเฉลยว่า ทั้งสองเป็นวิธีแก้ปัญหาคณะที่ถูกต้องและเหมาะสม

3.3 ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดและตอบคำถามดังนี้

- การแก้ปัญหาคณะที่ถูกต้องและเหมาะสมยังมีอีกหลายวิธี ให้นักเรียนค่อย ๆ คิดหาวิธีอื่น
- ครูให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างวิธีแก้ปัญหาคณะที่ไม่ถูกต้อง แล้วอภิปรายร่วมกัน
- นักเรียนคิดว่า การฝึกคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาคณะ ให้ประโยชน์อะไรกับนักเรียนบ้าง

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 ครูกล่าวชมเชยนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

4.3 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “การดูแลสุขภาพตนเอง ทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะการไม่รับประทานอาหารเช้าให้ตรงเวลา อาจทำให้เป็นโรคกระเพาะได้” จากนั้นครูแจกใบความรู้ เรื่อง “การดูแลสุขภาพตนเอง” ให้นักเรียนกลับไปอ่านทบทวนความรู้

การประเมินผล

1. สังเกตการเลือกวิธีแก้ปัญหาคณะและการให้เหตุผล
2. สังเกตการนำเสนอและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 14 “ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง”

สถาปนากาน์ “วันนี้หนูนั่งเล่นเกมคอมพิวเตอร์อย่างเพลิดเพลิน จนลืมทานอาหารกลางวัน จึงทำให้หนูปวดท้องมาก และคุณพ่อคุณแม่ก็ออกไปทำธุระข้างนอก หนูอยู่บ้านตามลำพัง” หนูจะทำอย่างไร...

💡 ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า **💡**

กิจกรรมครั้งที่ 14 “ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง”
คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนเลือกวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง 1 ข้อ แล้วอธิบายว่าเหตุใดถึงเลือกวิธีนี้ จากนั้นให้อธิบายถึงข้อดี ข้อเสีย ของการแก้ปัญหาทั้งสองวิธี

1. โทรบอกคุณแม่ว่าหนูปวดท้อง ให้คุณแม่รีบกลับและซื้อยามาให้ด้วย

2. ไปขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้าน ให้ช่วยพาไปโรงพยาบาล

เลือกวิธีนี้ เพราะ.....

.....

.....

ใบความรู้

เรื่อง “การดูแลสุขภาพตนเอง”

การดูแลสุขภาพตนเอง เป็นกิจกรรมที่บุคคลแต่ละคนต้องปฏิบัติและยึดเป็นแบบแผนในการปฏิบัติ เพื่อให้มีสุขภาพดี ดังนี้

หลัก 8 ประการของการดูแลรักษาสุขภาพ

1. รับประทานอาหาร อย่างถูกต้องเหมาะสม

- **อาหารเช้า** สำคัญมากเพราะช่วงเช้าร่างกายขาดน้ำตาล ถ้าไม่รับประทานอาหารเช้า จะเกิดภาวะขาดน้ำตาลซึ่งจะมีผลทำให้ความคิดตื้อตันไม่ปลอดโปร่ง วิดกกังวล ใจสั่น อ่อนเพลีย หงุดหงิด โมโหง่าย หากยังไม่มีอาหารให้ดื่ม น้ำอุ่นหรือน้ำข้าวอุ่น ๆ ก่อน ควรทานข้าวต้มร้อน ๆ จะช่วยให้ง่ายต่อการขับถ่ายอุจจาระ

- **อาหารมื้อกลางวัน** ควรเป็นอาหารหนัก เช่น ข้าวสวย พร้อมกับข้าวครบ 5 หมู่ เพราะร่างกายต้องใช้พลังงานมาก ควรรับประทานให้ตรงต่อเวลาและให้เพียงพอแก่ความต้องการของร่างกาย

- **อาหารมื้อเย็น** เน้นผักและผลไม้ และอาหารย่อยง่าย

2. ขับถ่าย อุจจาระ ปัสสาวะ สม่ำเสมอทุกวัน

3. **ใส่เสื้อผ้าให้เหมาะสม** กับฤดูกาล เช่น หน้าหนาวก็ใส่เสื้อผ้าหนา ๆ สวมหมวก ถุงมือ ถุงเท้า ขณะนอนตอนกลางคืนควรห่มผ้าปิดถึงอก

4. ออกกำลังกาย ควรออกกำลังกายกลางแจ้งทุกวัน

5. **รักษาความสะอาดของสถานที่พักอาศัย** เพื่อช่วยให้สิ่งแวดล้อมดี อากาศดี

6. **รักษาอารมณ์ให้ปลอดโปร่ง** แจ่มใสตลอดทั้งวัน และอย่าลืมนั่งสมาธิทุกวัน

7. **พักผ่อนให้เพียงพอ** เหมาะสมกับเพศ และวัยไม่ควรนอนดึกเกิน 22.00 น.

ติดต่อกันหลายวัน

8. **มีท่าทาง และอิริยาบถที่ถูกต้องเหมาะสม** ในการทำงานในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...ถ้าหนูสิ้นหน้ในตลาด” จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน

2.2 ให้แต่ละกลุ่มจับฉลากเลือกรูปภาพการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

2.3 จากนั้นให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็น ว่าวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มตนมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร แล้วให้ออกมานำเสนอให้เพื่อน ๆ ฟัง

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายถึงข้อดีและข้อเสียเพิ่มเติมให้แต่ละกลุ่ม

3.2 ครูเฉลยว่า ทั้ง 3 วิธี เป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม จากนั้นครูยกตัวอย่างวิธีแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้องให้นักเรียนฟัง

3.3 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมติวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มตน

3.4 จากนั้นครูให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ เรื่อง “อุบัติเหตุ คือการสูญเสีย” เมื่อชมจบแล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ว่านักเรียนรู้สึกอย่างไร และได้แก่งคิดอะไรบ้างจากการชมวีดิทัศน์

3.5 ครูสรุปสาระสำคัญจากวีดิทัศน์ว่า “อุบัติเหตุส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นจากความประมาท” จากนั้นครูเชื่อมโยงแก่งคิดที่ได้จากการชมวีดิทัศน์กับสถานการณ์สิ้นหน้ในตลาด

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “อุบัติเหตุเป็นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดหวังและไม่ตั้งใจ แต่เราสามารถที่จะหลีกเลี่ยง ระวัง หรือป้องกันไว้แต่แรก โดยพิจารณาจากปัจจัยสาเหตุต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ และควรใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท” จากนั้นครูแจกใบความรู้เรื่อง “อุบัติเหตุ” เพื่อให้นักเรียนกลับไปอ่านทบทวนความรู้

การประเมินผล

1. ประเมินผลจากการแสดงความคิดเห็น ข้อดี ข้อเสีย ของการแก้ปัญหา
2. สังเกตการอภิปรายและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 15 “ทำอย่างไร...ถ้าหนูสูญหกล้มในตลาด”

สถาปนากาน์ “ขณะที่หนูไปซื้อของกับคุณแม่ที่ตลาด อยู่ ๆ หนูก็ล้มหกล้มเนื่องจากพื้นตลาดเปียกและลื่นมาก จากนั้นจึงมีเลือดไหล บริเวณหัวเข่า ซึ่งในตลาดมีคนเป็นจำนวนมากหันมามองหนู” หนูจะทำอย่างไร...

โครงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 15 “ทำอย่างไร...ถ้าหกล้มในตลาด”

คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วให้แต่ละกลุ่ม
จับฉลากเลือกรูปภาพการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จากนั้นให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็น
ว่าวิธีการแก้ปัญหากลุ่มตนมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

1. รีบไปล้างแผลให้สะอาด ชี้อของเสร็จ
แล้วค่อยไปทำแผลที่บ้าน

2. ล้างแผลให้สะอาด แล้วให้คุณแม่ทำแผลให้

3. รีบกลับบ้านทันที ไปล้างแผลและทำแผล

ข้อดี

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสีย

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้

เรื่อง “อุบัติเหตุ”

อุบัติเหตุ หมายถึง “เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดหวังและไม่ตั้งใจ ในเวลาและสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุบอกล่วงหน้าใด ๆ ทั้งสิ้น แต่มีสาเหตุและส่งผลกระทบต่อความสามารถชีวิตได้ ซึ่งเราสามารถที่จะหลีกเลี่ยง ป้องกัน หรือระมัดระวังไว้แต่แรก โดยพิจารณาจากปัจจัยสาเหตุต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ และควรใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท”

อีกความหมายหนึ่ง **อุบัติเหตุ** อาจหมายถึงเหตุการณ์ทางกายภาพ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตของมนุษย์อาทิ รถชน ตกตึก มีดบาด ไฟลวก ไฟช็อต โดนพิษ ฯลฯ หรือหมายถึงเหตุการณ์ที่ไม่ใช่ทางกายภาพ เช่น การลืมนัด การลืมนัดหมาย การเปิดเผยความลับ หรือความเผอเรอ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดก็ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้

**ชุดกิจกรรมแนวความรู้คู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5**

กิจกรรมครั้งที่ 16 ทำอย่างไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความอดทน อดกลั้น และควบคุมอารมณ์

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. รูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด”
2. ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอย่างไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลัง

วาด”

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วเล่นเกม “แมวเหมียว”
- 1.2 ครูให้กลุ่มที่ 1 ออกมานั่งเก้าอี้หน้าห้องเรียน แล้วขออาสาสมัครกลุ่มอื่น 1 คน
- 1.3 ครูชี้แจงกติกาการเล่นเกมที่ อาสาสมัครคนนี้จะไปคุกเข่าหน้าเจ้าของบ้านทีละคน พร้อมกับทำหน้าและท่าทางเหมือนแมว ส่งเสียงเหมียว ๆ
- 1.4 ซึ่งในขณะที่แมวส่งเสียงอยู่นั้น เจ้าของบ้านห้ามยิ้ม ห้ามหัวเราะ แต่ให้ยกมือขึ้นพร้อมกับเอ่ยคำว่า “ไปข้างหน้าเถิดเจ้าแมวน้อย ผู้นำสงสาร”
- 1.5 ถ้ากลุ่มใดมีสมาชิกยิ้มหรือหัวเราะ ถือว่าแพ้
- 1.6 ให้ดำเนินการจนครบทุกทีม
- 1.7 ครูให้นักเรียนทุกคนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ตามแนวคำถามต่อไปนี้
 - ระหว่างทำกิจกรรมนักเรียนพบอุปสรรคใดบ้าง แล้วมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร
 - นักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากการเล่นเกม “แมวเหมียว”

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1 ครูและนักเรียนร่วมสรุปสาระสำคัญและข้อคิดที่ได้จากการเล่นเกม “แมวเหมียว” ว่า “การอดทน อดกลั้น และควบคุมอารมณ์ ทำให้เราสามารถยับยั้งชั่งใจไม่ทำในสิ่งที่ผิด และทำให้เราเข้มแข็ง มุมานะไปสู่ความสำเร็จในชีวิต”

2.2 ครูกล่าวต่อไปว่า แล้วนักเรียนจะนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมดังกล่าว มาแก้ปัญหาสถานการณ์นี้ได้อย่างไร... ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเหมือนเดิม และแจกรูปภาพแสดงสถานการณ์ “ทำอะไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด” แล้วอ่านสถานการณ์ “วันนี้วันหยุด หนูจึงใช้เวลาว่างโดยการนั่งวาดรูปและระบายสีอยู่ที่บ้าน ขณะที่กำลังระบายสีใกล้เสร็จ น้องชายของหนูกำลังดื่มน้ำอยู่ แล้วทำน้ำหกใส่รูปของหนู ทำให้รูปเลอะและเปียกน้ำ” หนูจะทำอะไร... จากนั้นครูเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนตอบคำถามแต่ยังไม่สรุปคำตอบ

2.3 ครูแจกใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า “ทำอะไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด” แล้วให้แต่ละกลุ่มจับฉลากเลือกรูปภาพการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จากนั้นให้แต่ละกลุ่มต่อภาพจิ๊กซอว์ตามรูปภาพที่จับฉลากได้

2.4 เมื่อต่อภาพจิ๊กซอว์เสร็จแล้ว ให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่าวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มตนมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร แล้วให้เขียนลงในใบงาน

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูและนักเรียนช่วยกันอภิปรายข้อดีและข้อเสีย ถึงวิธีแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่ม

3.2 ครูเฉลยว่าทุกข้อเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 นักเรียนคิดว่าได้ประโยชน์อะไรบ้างจากกิจกรรมทั้งหมดในวันนี้

4.2 นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

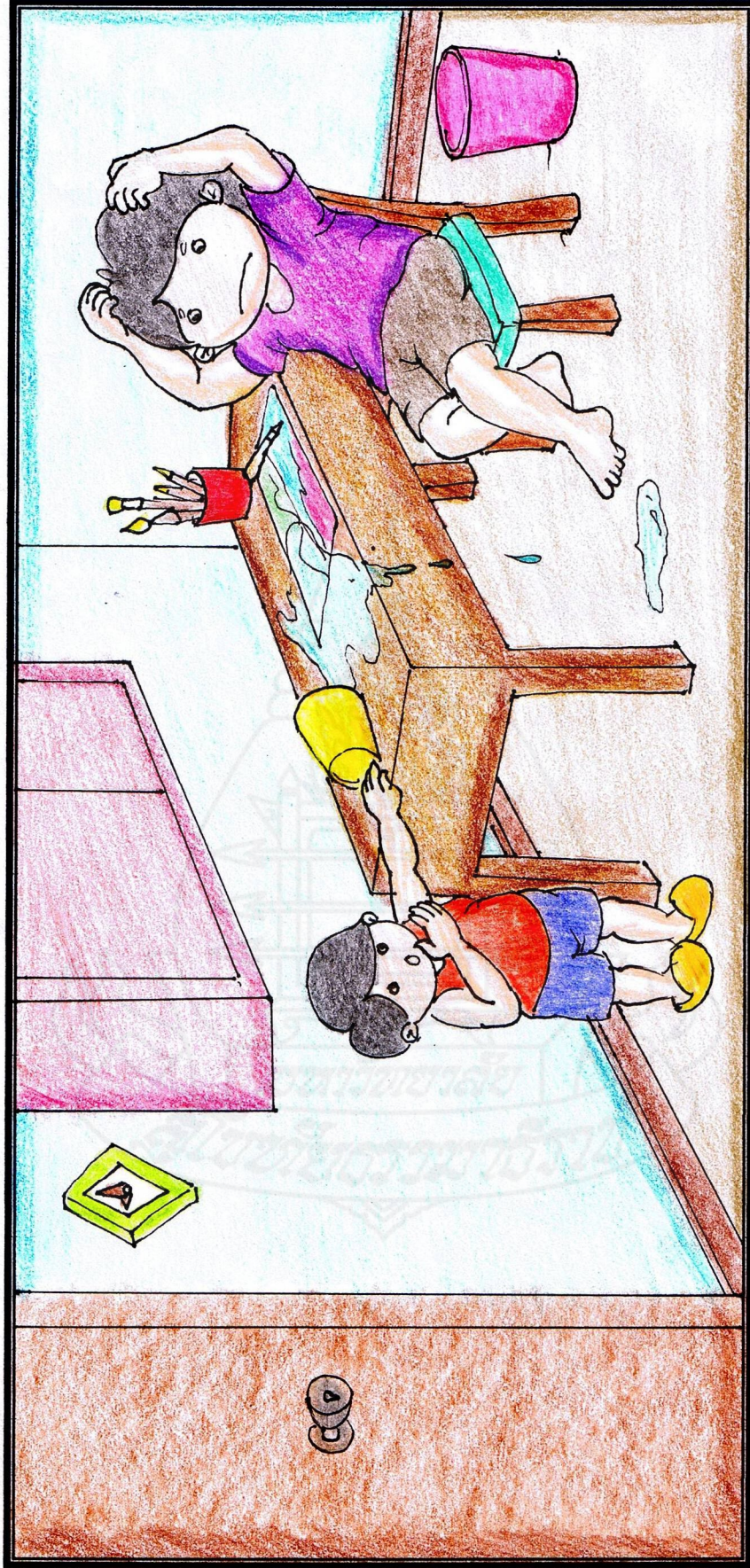
สรุปผล

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความว่า “การใช้ความอดทน อดกลั้น และควบคุมอารมณ์ในการแก้ปัญหา ทำให้ปัญหาสามารถคลี่คลายไปด้วยดี ไม่บานปลาย”

การประเมินผล

1. ประเมินผลจากการแสดงความคิดเห็น ข้อดี ข้อเสีย ของการแก้ปัญหา
2. สังเกตการณ์ทำงานเป็นทีมและการร่วมกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 16 “ทำอย่างไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด”

สถานการณ์ “วันนี้วันหยุด หนูจึงใช้เวลาว่างโดยการนั่งวาดรูปและระบายสีอยู่ที่บ้าน ขณะที่กำลังระบายสีก็เกิดเสร็จ น้องชายของหนูกำลังดื่มดน้ำอยู่ แล้วทำน้ำหกใส่รูปของหนู ทำให้รูปและแปะเปียกน้ำ” หนูจะทำอย่างไร...

ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 16 “ทำอะไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด” (แผ่นที่ 1)
คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มจับฉลาก
 เลือกรูปภาพการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จากนั้นให้แต่ละกลุ่มต่อภาพจิ๊กซอว์ตามรูปภาพ
 ที่จับฉลากได้ และแสดงความคิดเห็นว่าวิธีการแก้ปัญหากลุ่มตนเองมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

ข้อดี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสีย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 16 “ทำอะไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด” (แผ่นที่ 2)

คำชี้แจง จากสถานการณ์ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มจับฉลากเลือกรูปภาพการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จากนั้นให้แต่ละกลุ่มต่อภาพจิ๊กซอว์ตามรูปภาพที่จับฉลากได้ และแสดงความคิดเห็นว่าวิธีการแก้ปัญหากลุ่มตนเองมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

2.

บอกน้องชายว่า คราวหน้าให้ระมัดระวังมากกว่านี้ แล้ววาดรูปใบใหม่

 ข้อดี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

 ข้อเสีย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

กิจกรรมครั้งที่ 16 “ทำอย่างไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด” (แผ่นที่ 3)
คำชี้แจง จากสถานการณ์ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วให้แต่ละกลุ่มจับฉลาก
 เลือกรูปภาพการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จากนั้นให้แต่ละกลุ่มต่อภาพจิ๊กซอว์ตามรูปภาพ
 ที่จับฉลากได้ และแสดงความคิดเห็นว่าวิธีการแก้ปัญหากลุ่มตนเองมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร

ข้อดี

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสีย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**ชุดกิจกรรมแนวควมคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5**

กิจกรรมครั้งที่ 17 ปัจฉินนิเทศ : ถ้วยรางวัลแห่งความสำเร็จ วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 100 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปและทบทวนสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ตลอดการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
3. เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ใบงานสรุปกิจกรรมแนว
2. ใบงานประกอบกิจกรรม “ถ้วยรางวัลแห่งความสำเร็จ”
3. วีดิทัศน์ประมวลภาพกิจกรรมทั้งหมด
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม
5. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1 ครูให้นักเรียนทุกคนนั่งเป็นรูปวงกลม และครูเข้าไปนั่งด้วยกับนักเรียน
- 1.2 ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดที่ผ่านมาตามแนวคำถามต่อไปนี้

- นักเรียนได้รับประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้างจากการทำกิจกรรมแนวที่ผ่านมา
- นักเรียนคิดว่า ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างไร
- นักเรียนประทับใจและชื่นชอบกิจกรรมไหนมากที่สุด
- นักเรียนอยากให้มีการจัดกิจกรรมแนวอื่นหรือไม่ เพราะอะไร

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้

- 2.1 ครูแจกใบงานสรุปกิจกรรมแนว แล้วให้นักเรียนเขียนสรุปลงไปว่าแต่ละกิจกรรมนักเรียนได้ประโยชน์และข้อคิดอะไรบ้าง เมื่อเขียนเสร็จแล้วให้รวบรวมส่งครู

2.2 ครูกล่าวสรุปว่า “ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาสามารถเกิดขึ้นได้ทุกวันทุกเวลา ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าจะช่วยให้นักเรียนรู้จักพินิจพิเคราะห์ เลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง และปลอดภัยสำหรับตนเอง”

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ครูแจกใบงานประกอบกิจกรรม “ด้วยรางวัลแห่งความสำเร็จ” แล้วให้นักเรียนเขียนคำมั่นสัญญาลงไปในด้วยรางวัล จากนั้นให้นักเรียนฝึกใบงานส่วนที่ 1 ส่งครู

3.2 ครูหยิบคำมั่นสัญญาของนักเรียนทุกคนขึ้นมาอ่าน แล้วกล่าวว่า “ครูอยากให้นักเรียนทำตามคำสัญญานี้ เพื่อประโยชน์และความสุขของตัวนักเรียนเอง” คำมั่นสัญญาที่นักเรียนเขียน เปรียบเสมือนความสำเร็จของครูและนักเรียนที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมแนะแนว จนมาถึงวันนี้ และด้วยรางวัลใบนี้ครูขอมอบให้นักเรียนทุกคน”

3.3 จากนั้นให้นักเรียนเขียนสิ่งที่อยากจะบอกคุณครูในใบงานส่วนที่ 2 แล้วนำมาส่งครู

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ

4.1 ครูเปิดวีดิทัศน์ประมวลภาพกิจกรรมทั้งหมดให้นักเรียนชม

4.2 นักเรียนคิดว่าจะนำประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรมทั้งหมด ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

สรุปผล

1. ครูแจกแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม แล้วขอความร่วมมือให้นักเรียนกรอกแบบสอบถาม

2. ครูแจกแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แล้วให้นักเรียนลงมือทำใช้เวลาทั้งหมด 50 นาที เสร็จแล้วให้นำมาส่งครู

3. ครูกล่าวว่า “ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทั้งหมดเป็นอย่างดี และหวังว่านักเรียนจะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน” จากนั้นครูกล่าวปิดกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามและการสรุปของนักเรียน
2. สังเกตการแสดงความคิดเห็นและการร่วมกิจกรรม

ใบงานสรุปกิจกรรมแต่ละหน่วย

(กิจกรรมครั้งที่ 17)

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสรุปรายชื่อกิจกรรมและแนวทั้งหมด พร้อมทั้งบอกประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการทำกิจกรรม

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	ประโยชน์และข้อคิดที่ได้
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		

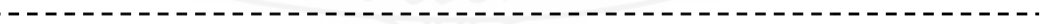
 ใบราชประกอบกิจกรรม

“ถ้วยรางวัลแห่งความสำเร็จ”

(ส่วนที่ 1)

กิจกรรมครั้งที่ 17 “ปัจฉิมนิเทศ : ถ้วยรางวัลแห่งความสำเร็จ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำมั่นสัญญาลงไปถ้วยรางวัล ของใบงานส่วนที่ 1 และเขียนสิ่งที่หนูอยากบอกคุณครู ลงในใบงานส่วนที่ 2

(ส่วนที่ 2)

 สิ่งที่หนูอยากบอกคุณครู คือ

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ฉ

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มควบคุม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5

ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ

วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม ปรับ / ละลายพฤติกรรม

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย ระเบียบ และวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
2. เพื่อสร้างความคุ้นเคย เป็นกันเอง และบรรยากาศที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้นักเรียนได้มีพื้นฐานและความเข้าใจตรงกัน เรื่องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตารางกำหนดการและแนวปฏิบัติการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
2. ใบความรู้ เรื่อง “การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า”

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสร้างความคุ้นเคย การอธิบาย และการให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ครูแนะนำตนเอง พูดคุยซักถามกับนักเรียน และให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตัว
2. ครูชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักเรียน เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายของการสอน และการให้ข้อเสนอแนะเรื่องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า พร้อมทั้งแจกกำหนดการและแนวปฏิบัติการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
3. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า” และให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน
4. ครูอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ เรื่องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้นักเรียนฟัง
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
6. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม
2. สังเกตการซักถาม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 2 ทำอย่างไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ หาวิธีแก้ปัญหา
3. เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของหนังสือ

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน
2. ใบความรู้ เรื่อง “คุณค่าของหนังสือ”

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการอธิบาย การใช้คำถาม การให้ข้อเสนอ และการยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้

1. ครูอธิบายถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้นักเรียนฟัง
2. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนังสือเรียนของหนูเปียกฝน” ให้นักเรียนฟัง แล้วถามนักเรียนแต่ละคนว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร
3. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
4. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “คุณค่าของหนังสือ” และให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน
5. ครูอธิบายและยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของหนังสือ
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5

ครั้งที่ 3 ทำอย่างไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว

วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนา

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบยานพาหนะต่าง ๆ ก่อนเดินทาง

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน
2. ใบความรู้ เรื่อง “ยานพาหนะ”

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การใช้คำถาม การอธิบาย และการให้ข้อเสนอ ดังนี้

1. ครูนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่พบในการเดินทาง
2. ครูถามนักเรียนว่า เคยเจอปัญหาเฉพาะหน้าที่เกี่ยวกับพาหนะหรือไม่ ถ้าเคย มีวิธี

แก้ปัญหาอย่างไร

3. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อจักรยานของหนูยางรั่ว” ให้นักเรียนฟัง แล้ว

ถามนักเรียนแต่ละคนว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร

4. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
5. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “ยานพาหนะ” และให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 4 ทำอย่างไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าชื่อขนมมาให้หนู วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต และสามารถคิดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าได้
3. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงภัยที่เกิดขึ้นในสังคม แล้วหาวิธีหลีกเลี่ยงและป้องกัน

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน
2. วิดีทัศน์ข่าว เรื่อง “ลักพาตัวเด็ก โรงพยาบาลขอนแก่น” และ “เหยื่อแก๊งค์ลักเด็ก”

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การใช้คำถาม การอธิบาย และการให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ครูนำเสนอเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน
2. ครูสอบถามนักเรียนว่า นักเรียนเคยได้ดูข่าวเกี่ยวกับผู้ร้ายลักพาตัวเด็กบ้างหรือไม่
3. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อมีคนแปลกหน้าชื่อขนมมาให้หนู” ให้นักเรียนฟัง แล้วถามนักเรียนแต่ละคนว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร
4. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
5. ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ข่าว เรื่อง “ลักพาตัวเด็ก โรงพยาบาลขอนแก่น” และ “เหยื่อแก๊งค์ลักเด็ก”
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการการฝึกพูดและตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5

ครั้งที่ 5 ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัขดุ วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักการเผชิญปัญหา และแก้ไขสถานการณ์
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความระมัดระวังสัตว์ต่าง ๆ ภายนอกบ้าน

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การใช้คำถาม การอธิบาย และการยกตัวอย่าง ดังนี้

1. ครูนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องสุนัข
2. ครูสอบถามนักเรียนว่า นักเรียนเคยได้ดูข่าวเกี่ยวกับผู้ที่ถูกสุนัขกัดแล้วเสียชีวิตหรือไม่
3. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องเดินผ่านบ้านที่มีสุนัขดุ” ให้นักเรียนฟัง แล้วถามนักเรียนแต่ละคนว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร
4. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
5. ครูยกตัวอย่าง เรื่อง ผลจากการถูกสุนัขกัดให้นักเรียนฟัง
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการการฝึกพูดและตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5

ครั้งที่ 6 ทำอย่างไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน

วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนา

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
3. เพื่อให้แง่คิด ด้านการปรับตัวเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. กระดาษเปล่า จำนวน 15 แผ่น
2. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การใช้คำถาม การอธิบาย และการสรุปความ ดังนี้

1. ครูนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคม
2. ครูแจกกระดาษให้นักเรียนคนละแผ่น แล้วให้นักเรียนเขียนว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมนักเรียนต้องปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง
3. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเห็นเพื่อนทะเลาะกัน” ให้นักเรียนฟัง แล้วถามนักเรียนแต่ละคนว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร
4. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
6. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
7. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

**โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5**

ครั้งที่ 7 ทำอย่างไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลผู้ที่เป็นลม

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน
2. วิดีทัศน์ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่เป็นลม”

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การใช้คำถาม การให้ข้อเสนอแนะ และการแสดงบทบาทสมมติ ดังนี้

1. ครูนำเสนอเรื่องราวการปฐมพยาบาลผู้ป่วย
2. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูรู้สึกหน้ามืด คล้ายจะเป็นลม” ให้นักเรียนฟังแล้วถามนักเรียนแต่ละคนว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร
3. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
4. ครูให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่เป็นลม”
5. ครูให้นักแสดงบทบาทสมมติวิธีการปฐมพยาบาลผู้ที่เป็นลม
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 8 ทำอย่างไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกกัด วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหา
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกกัด

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน
2. วิดีทัศน์ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่ถูกกัด”

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การใช้คำถาม การให้ข้อเสนอ และการแสดงบทบาทสมมติ

ดังนี้

1. ครูนำเสนอบทบาทของเรื่องการปฐมพยาบาลผู้ที่เป็นลมในชั่วโมงก่อน
2. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าไปเข้าค่ายลูกเสือ แล้วเห็นเพื่อนถูกกัด” ให้นักเรียนฟัง แล้วถามนักเรียนแต่ละคนว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร
3. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
4. ครูให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ เรื่อง “การปฐมพยาบาล ผู้ที่ถูกกัด”
5. ครูให้นักแสดงบทบาทสมมติวิธีการปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกกัด
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 9 ทำอย่างไร...ถ้าหลังการวัดตรงที่นอนหนูพอดี วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหาได้

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. กระดาษเปล่า จำนวน 15 แผ่น
2. ตัวอย่างสถานการณ์ สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการใช้คำถาม การนำเสนอ การเสริมแรง และการสรุป ดังนี้

1. ครูถามนักเรียนว่า ผู้ที่มีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ดีจะต้องมีลักษณะอย่างไร
2. ครูให้นักเรียนนั่งเป็นรูปวงกลม แล้วแจกกระดาษให้นักเรียนคนละแผ่น
3. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหลังการวัดตรงที่นอนหนูพอดี” ให้นักเรียนฟัง แล้วให้เขียนวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าลงไป
4. ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีแก้ปัญหของตนเอง
5. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนทุกคนที่สามารถหาวิธีแก้ปัญหาได้
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 10 ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
3. เพื่อให้นักเรียนทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. สื่อสร้างความรู้สึกรื่อง “พ่อนกผู้แสนดี”
2. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการให้ข้อเสนอแนะ การใช้คำถาม การเสริมแรง และการสรุป ดังนี้

1. ครูแจกลูกสื่อสร้างความรู้สึกรื่อง “พ่อนกผู้แสนดี” แล้วให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน
2. ครูถามนักเรียนว่า ได้แง่คิดอะไรบ้างจากสื่อนี้ และประโยคไหนบ้างที่แสดงถึงการ

แก้ปัญหาเฉพาะหน้าของพ่อนกและแม่นก

3. ครูกล่าวเชื่อมโยงถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียน
4. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูต้องไปซื้อของตอนกลางคืน” แล้วถาม

นักเรียนแต่ละคนว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร

5. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถาม
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 11 ทำอย่างไร...ถ้าหนูกำลังพายุเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
3. เพื่อฝึกการทำงานเป็นทีมในเวลาอันจำกัด

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. กระดาษเปล่า 5 แผ่น
2. ตัวอย่างสถานการณ์ สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การทำงานเป็นทีม การใช้คำถาม การเสริมแรง และการสรุป ดังนี้

1. ครูนำเสนอเกี่ยวกับความสำคัญของการทำงานเป็นทีม
2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน แล้วแจกกระดาษให้กลุ่มละ 1 แผ่น
3. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหนูกำลังพายุเรือ แล้วอยู่ ๆ เรือก็รั่ว” แล้วให้

แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยเขียนลงบนกระดาษที่แจกให้

4. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำเสนอหน้าห้องเรียน
5. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนทุกคนที่สามารถหาวิธีแก้ปัญหาได้
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามและการนำเสนอ
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5

ครั้งที่ 12 ทำอย่างไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์หาวิธีแก้ปัญหา

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การเชื่อมโยงเนื้อหา การใช้คำถาม และการสรุป ดังนี้

1. ครูนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องความถูกต้อง
2. ครูเชื่อมโยงความถูกต้องเข้ากับสถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อหนูเตะฟุตบอลไปโดนกระจกแตก” แล้วอ่านสถานการณ์ให้นักเรียนฟัง
3. ครูให้นักเรียนทุกคนคิดวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
4. ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหของตนเอง
5. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามและการนำเสนอ
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 13 ทำอย่างไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนา

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หาวิธีแก้ปัญหา
3. เพื่อให้นักเรียนทราบประโยชน์ของการมีสมาธิและปฏิภาณไหวพริบ

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การเชื่อมโยงเนื้อหา การใช้คำถาม และการสรุป ดังนี้

1. ครูนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการมีสมาธิและปฏิภาณไหวพริบ
2. ครูเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์ “ทำอย่างไร...เมื่อรองเท้าของหนูหลุดตกลงแม่น้ำ แล้วจมหายไป” แล้วอ่านสถานการณ์ให้นักเรียนฟัง
3. ครูให้นักเรียนทุกคนคิดวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
4. ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหามาของตนเอง
5. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
6. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
8. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามและการนำเสนอ
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 14 ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนา

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์หาวิธีแก้ปัญหา
3. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพตนเอง

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ใบความรู้ เรื่อง “การดูแลสุขภาพตนเอง”
2. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการให้ข้อเสนอแนะ การใช้คำถาม การอธิบาย และการสรุป ดังนี้

1. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “การดูแลสุขภาพตนเอง” แล้วให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน
2. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคิดว่าการดูแลรักษาสุขภาพมีความจำเป็นหรือไม่

เพราะอะไร

3. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหนูรู้สึกปวดท้อง ขณะที่อยู่บ้านตามลำพัง”
4. ครูให้นักเรียนทุกคนคิดวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
5. ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง
6. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
9. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามและการนำเสนอ
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 15 ทำอย่างไร...ถ้าหนูลื่นหกล้มในตลาด

วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนา

ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุ

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ใบความรู้ เรื่อง “อุบัติเหตุ”
2. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการให้ข้อเสนอแนะ การใช้คำถาม การอธิบาย และการสรุป ดังนี้

1. ครูแจกใบความรู้ เรื่อง “อุบัติเหตุ” แล้วให้นักเรียนอ่านพร้อมกัน
2. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนคนไหนมีประสบการณ์เกี่ยวกับอุบัติเหตุมาแล้วบ้าง
3. ครูอ่านสถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าหนูลื่นหกล้มในตลาด”
4. ครูให้นักเรียนทุกคนคิดวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
5. ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหของตนเอง
6. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
9. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการตอบคำถามและการนำเสนอ
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 16 ทำอย่างไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด วันที่.....
ประเภทของกิจกรรม พัฒนา ระยะเวลา 50 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนทราบวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. กระดาษเปล่า 5 แผ่น
2. ตัวอย่างสถานการณ์ พร้อมวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับครูผู้สอน

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการสอน การใช้คำถาม การเชื่อมโยงความรู้ และการสรุป ดังนี้

1. ครูนำเสนอเกี่ยวกับ การอดทน อดกลั้น และควบคุมอารมณ์
2. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน แล้วแจกกระดาษให้กลุ่มละ 1 แผ่น
3. ครูเชื่อมโยงเข้าสู่สถานการณ์ “ทำอย่างไร...ถ้าน้องชายทำน้ำหกใส่รูปที่หนูกำลังวาด”
4. ครูถามนักเรียนแต่ละกลุ่มว่า นักเรียนจะมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร ให้เขียนลงในใบงาน
5. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอวิธีแก้ปัญหากลุ่มตน
6. ครูบอกวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้องและเหมาะสม พร้อมกับให้เหตุผล
7. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์และข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมในวันนี้
8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม
9. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่เข้าร่วมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. ประเมินจากวิธีการแก้ปัญหาและการนำเสนอ
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะของกลุ่มควบคุม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 5

ครั้งที่ 17 ปัจฉิมนิเทศ : ทบทวนความทรงจำ

วันที่.....

ประเภทของกิจกรรม พัฒนา

ระยะเวลา 100 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปและทบทวนสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ตลอดการเข้าร่วมกิจกรรม
2. เพื่อให้นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
3. เพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม

เครื่องมือ / อุปกรณ์ / สื่อกิจกรรม

1. ใบงานสรุปกิจกรรมการเรียนรู้
2. วิดีทัศน์ประมวลภาพกิจกรรมทั้งหมด
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม
4. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

วิธีดำเนินการ

ครูใช้เทคนิคการอธิบาย การใช้คำถาม การให้ข้อเสนอแนะ และการยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้

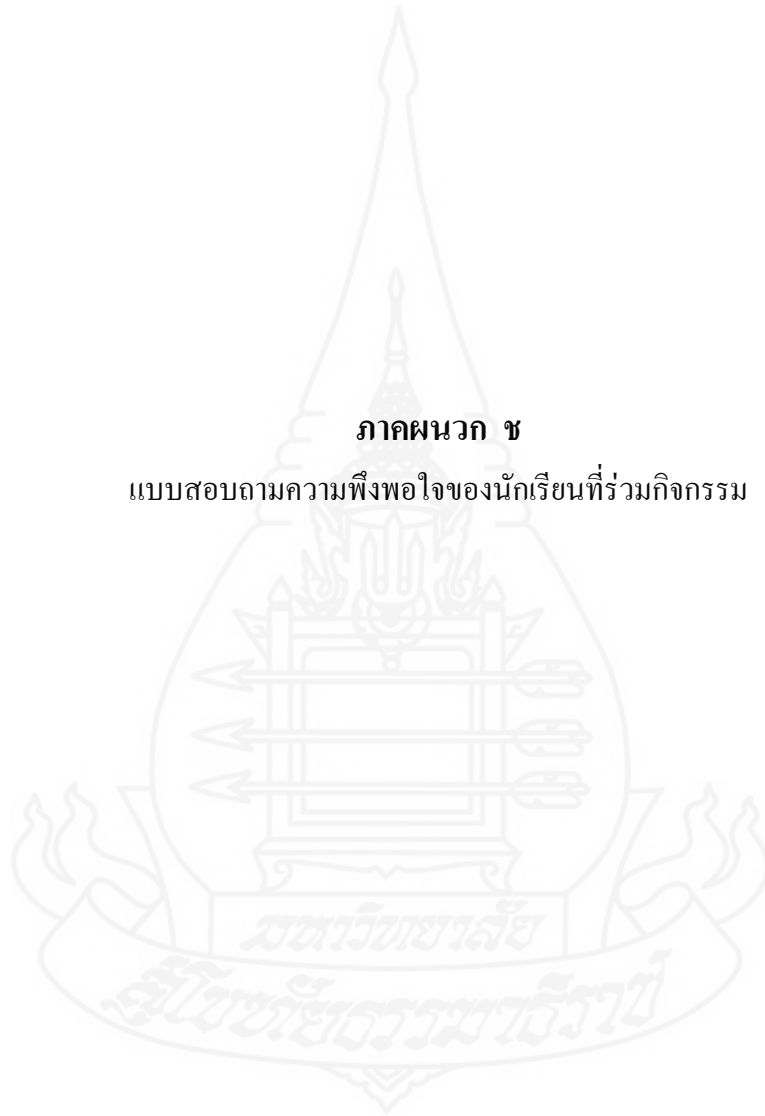
1. ครูให้นักเรียนนั่งหลับตา นึกทบทวนถึงการทำกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้งที่ผ่านมา
2. ครูแจกใบงานสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน แล้วให้นักเรียนเขียนประโยชน์และข้อคิดที่ได้รับจากการทำกิจกรรมที่ผ่านมา ลงในใบงาน
3. ครูกล่าวสรุปถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
4. ครูเปิดวีดิทัศน์ประมวลภาพกิจกรรมทั้งหมดให้นักเรียนชม
5. ครูแจกแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม
6. ครูแจกแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แล้วให้นักเรียนลงมือทำ
7. ครูกล่าวปิดกิจกรรมการเรียนรู้

การประเมินผล

1. ประเมินจากวิธีการแก้ปัญหาและการนำเสนอ
2. สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ภาคผนวก ช

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

ที่มีต่อการทำกิจกรรมแนะแนว และชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ใช้เพื่อถามความพึงพอใจของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5
มีจำนวน 10 ข้อ ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องว่าง
ตามระดับความพึงพอใจของตนเอง

เกณฑ์การประเมิน

- 3 = พึงพอใจมาก
2 = พึงพอใจปานกลาง
1 = พึงพอใจน้อย

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		3	2	1
1	การใช้ภาษาของครูแนะแนวเข้าใจง่าย ชัดเจน			
2	ครูแนะแนวให้ความสนใจและรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน			
3	ข้าพเจ้าเข้าใจเนื้อหาของชุดกิจกรรมแนะแนว			
4	ชุดกิจกรรมแนะแนวมีประโยชน์ สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน			
5	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานเมื่อได้ทำกิจกรรมแนะแนว			
6	ข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว			
7	ข้าพเจ้าชอบสื่อ ใบงาน และอุปกรณ์ ของชุดกิจกรรมแนะแนว			
8	ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมแนะแนวที่ฝึกเสริมทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน			
9	ระยะเวลาที่ทำกิจกรรมแนะแนวมีความเหมาะสม			
10	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้จากการทำกิจกรรมแนะแนว ไปใช้ประโยชน์ได้จริง			

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววิไลวรรณ อนันตะ
วัน เดือน ปีเกิด	18 มีนาคม 2528
สถานที่เกิด	อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ (พัฒนาการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พ.ศ. 2550 ศษ.ม (การแนะแนว) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2554
สถานที่ทำงาน	ศูนย์แนะแนวศึกษาต่อประเทศอังกฤษ (Brit Education UK.) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่แนะแนว

